

Европска унија

Република Србија
Министарство рада
и социјалне политике

Србија

Закон о забрани дискриминације

Zakon o zabrani diskriminacije

The Law on the Prohibition of Discrimination

Ligji për ndalimin e diskriminimit

Закон за забрана на дискриминација

Antidiskriminációs törvény

Kanuni vaš stopiribe diskriminacia

Lege a privind interzicerea discriminării

Закон о забрани дискриминації

Zákon o zákaze diskriminácie

Пројекат “Подршка спровођењу антидискриминационог законодавства и медијације у Србији” спроводи се у сарадњи Програма Уједињених нација за развој и Министарства рада и социјалне политике Републике Србије, а уз финансијску помоћ Европске уније.

ЗАКОН О ЗАБРАНИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Издавачи:

Уједињене нације – Програм за развој, Канцеларија у Србији
Интернационалних бригада 69, Београд +381 11 2040 400, www.undp.org.rs

Министарство рада и социјалне политике
Пројекат “Подршка спровођењу антидискриминационог
законодавства и медијације у Србији”
финансиран од стране Европске Уније

Рузвелтова 61, Београд, +381 11 3293 474

За уреднике:

Оливера Пурић- Руководилац Одељења за реформу у правосуђу и владавину права
Марија Вујновић-Менаџер пројекта “Подршка спровођењу антидискриминационог
законодавства и медијације у Србији”

Превод:

енглески језик - Новица Петровић / лектура – Charles O. Robertson
албански, бугарски, мађарски, ромски, румунски, словачки језик - превод и лектура
Преводилачка агенција Алкемист, Београд
русински језик – превод и лектура EVENT Group d.o.o, Бео Преводи

Дизајн:

Ненад Бјеговић

Штампа:

Stylos - Нови Сад

Тираж:

1000

ISBN 978-86-7728-112-0

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
343 . 85 : 343 . 412(497 . 11) (094 . 5)

СРБИЈА. Закони

Закон о забрани дискриминације = Закон o zabrani diskriminacije = The Law on the Prohibition of Discrimination = Ligji për ndalimin e diskriminimit = Закон за забрана на дискриминација = Antidiskriminációs törvény = Kanuni vaş stopiribe diskriminacia = Legea privind interzicerea discriminării = Закон о забрани дискриминацији = Zákon o zákaze diskriminácie / [за уреднике Оливера Пурић, Марија Вујновић]. - Београд : Уједињене нације - Програм за развој, Канцеларија у Србији : Министарство рада и социјалне политике, 2009 (Нови Сад : Stylos). - 230 стр. ; 21 цм. - (Пројекат “Подршка спровођењу антидискриминационог законодавства и медијације у Србији”)

Текст упоредо на више језика. - Тираж 1 . 000.

ISBN 978-86-7728-112-0 (УН)

1. Уп. ств. насл.

а) Дискриминација - Спречавање - Србија - Законски прописи
COBISS . SR - ID 168906508

САДРЖАЈ

Закон о забрани дискриминације	7
Zakon o zabrani diskriminacije	29
The Law on the Prohibition of Discrimination	51
Ligji për ndalimin e diskriminimit	75
Закон за забрана на дискриминација	97
Antidiszkriminációs törvény	121
Kanuni vaš stopiribe diskriminacia	143
Legea privind interzicerea discriminării	165
Закон о забрани дискриминації	187
Zákon o zákaze diskriminácie	209

Закон о забрани дискриминације

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Закона

Члан 1.

Овим законом уређује се општа забрана дискриминације, облици и случајеви дискриминације, као и поступци заштите од дискриминације.

Овим законом установљава се Повереник за заштиту равноправности (у даљем тексту: Повереник), као самосталан државни орган, независан у обављању послова утврђених овим законом.

Појмови

Члан 2.

У овом закону:

1) изрази „дискриминација“ и „дискриминаторско поступање“ означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства);

2) изрази „лице“ и „свако“ означавају оног ко борави на територији Републике Србије или на територији под њеном јурисдикцијом, без обзира на то да ли је држављанин Републике Србије, неке друге државе или је лице без држављанства, као и правно лице које је регистровано, односно обавља делатност на територији Републике Србије;

3) израз „грађанин“ означава лице које је држављанин Републике Србије;

4) израз „орган јавне власти“ означава државни орган, орган аутономне покрајине, орган јединице локалне самоуправе, јавно предузеће, установу, јавну агенцију и другу организацију којој је поверено вршење јавних овлашћења, као и правно лице које оснива или финансира у целини, односно у претежном делу, Република, аутономна покрајина или локална самоуправа.

Сви појмови који се користе у овом закону у мушком роду обухватају исте појмове у женском роду.

Заштићена права и лица

Члан 3.

Свако има право да га надлежни судови и други органи јавне власти Републике Србије ефикасно штите од свих облика дискриминације.

Странац у Републици Србији, у складу са међународним уговорима, има сва права зајемчена Уставом и законом, изузев права која по Уставу и закону имају само грађани Републике Србије.

Забрањено је вршење права утврђених овим законом противно циљу у коме су призната или са намером да се ускрате, повреде или ограниче права и слободе других.

II. ОПШТА ЗАБРАНА И ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Начело једнакости

Члан 4.

Сви су једнаки и уживају једнак положај и једнаку правну заштиту, без обзира на лична својства.

Свако је дужан да поштује начело једнакости, односно забрану дискриминације.

Облици дискриминације

Члан 5.

Облици дискриминације су непосредна и посредна дискриминација, као и повреда начела једнаких права и обавеза, позивање на одговорност, удруживање ради вршења дискриминације, говор мржње и узнемиравање и понижавајуће поступање.

Непосредна дискриминација

Члан 6.

Непосредна дискриминација постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства у истој или сличној ситуацији, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или су стављени у неповољнији положај, или би могли бити стављени у неповољнији положај.

Посредна дискриминација

Члан 7.

Посредна дискриминација постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства, ставља у неповољнији положај актом, радњом или пропуштањем које је привидно засновано на начелу једнакости и забране дискриминације, осим ако је то оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.

Повреда начела једнаких права и обавеза

Члан 8.

Повреда начела једнаких права и обавеза постоји ако се лицу или групи лица, због његовог односно њиховог личног својства, неоправдано ускраћују права и слободе или намећу обавезе које се у истој или сличној ситуацији не ускраћују или не намећу другом лицу или групи лица, ако су циљ или последица предузетих мера неоправдани, као и ако не постоји сразмера између предузетих мера и циља који се овим мерама остварује.

Забрана позивања на одговорност

Члан 9.

Дискриминација постоји ако се према лицу или групи лица неоправдано поступа лошије него што се поступа или би се поступало према другима, искључиво или углавном због тога што су тражили, односно намеравају да траже заштиту од дискриминације или због тога што су понудили или намеравају да понуде доказе о дискриминаторском поступању.

Удруживање ради вршења дискриминације

Члан 10.

Забрањено је удруживање ради вршења дискриминације, односно деловање организација или група које је усмерено на кршење уставом, правилима међународног права и законом зајамчених слобода и права или на изазивање националне, расне, верске и друге мржње, раздора или нетрпељивости.

Говор мржње

Члан 11.

Забрањено је изражавање идеја, информација и мишљења којима се подстиче дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њиховог личног својства, у јавним гласилима и другим публикацијама, на скуповима

и местима доступним јавности, исписивањем и приказивањем порука или симбола и на други начин.

Узнемиравање и понижавајуће поступање

Члан 12.

Забрањено је узнемиравање и понижавајуће поступање које има за циљ или представља повреду достојанства лица или групе лица на основу њиховог личног својства, а нарочито ако се тиме ствара страх или непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење.

Тешки облици дискриминације

Члан 13.

Тешки облици дискриминације су:

1. изазивање и подстицање неравноправности, мржње и нетрпељивости по основу националне, расне или верске припадности, језика, политичког опредељења, пола, родног идентитета, сексуалног опредељења и инвалидитета;
2. пропагирање или вршење дискриминације од стране органа јавне власти и у поступцима пред органима јавне власти;
3. пропагирање дискриминације путем јавних гласила;
4. ропство, трговина људима, апартхејд, геноцид, етничко чишћење и њихово пропагирање;
5. дискриминација лица по основу два или више личних својстава (вишеструка или укрштена дискриминација);
6. дискриминација која је извршена више пута (поновљена дискриминација) или која се чини у дужем временском периоду (продужена дискриминација) према истом лицу или групи лица;
7. дискриминација која доводи до тешких последица по дискриминисаног, друга лица или имовину, а нарочито ако се ради о кажњивом делу код кога је претежна или искључива побуда за извршење била мржња, односно нетрпељивост према оштећеном која је заснована на његовом личном својству.

Посебне мере

Члан 14.

Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

III. ПОСЕБНИ СЛУЧАЈЕВИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Дискриминација у поступцима пред органима јавне власти

Члан 15.

Свако има право на једнак приступ и једнаку заштиту својих права пред судовима и органима јавне власти.

Дискриминаторско поступање службеног лица, односно одговорног лица у органу јавне власти, сматра се тежом повредом радне дужности, у складу са законом.

Дискриминација у области рада

Члан 16.

Забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености.

Заштиту од дискриминације из става 1. овог члана ужива лице у радном односу, лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору, лице на допунском раду, лице које обавља јавну функцију, припадник војске, лице које тражи посао, студент и ученик на пракси, лице на стручном оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, волонтер и свако друго лице које по било ком основу учествује у раду.

Не сматра се дискриминацијом прављење разлике, искључење или давање првенства због особености одређеног посла код кога лично својство лица представља стварни и одлучујући услов обављања посла, ако је сврха која се тиме жели постићи оправдана, као и предузимање мера заштите према појединим категоријама лица из става 2. овог члана (жене, труднице, породиље, родитељи, малолетници, особе са инвалидитетом и други).

Дискриминација у пружању јавних услуга и коришћењу објеката и површина

Члан 17.

Дискриминација у пружању јавних услуга постоји ако правно или физичко лице, у оквиру своје делатности, односно занимања, на основу личног својства лица или групе лица, одбије пружање услуге, за пружање услуге тражи испуњење

услова који се не траже од других лица или групе лица, односно ако у пружању услуга неоправдано омогући првенство другом лицу или групи лица.

Свако има право на једнак приступ објектима у јавној употреби (објекти у којима се налазе седишта органа јавне власти, објекти у области образовања, здравства, социјалне заштите, културе, спорта, туризма, објекти који се користе за заштиту животне средине, за заштиту од елементарних непогода и сл.), као и јавним површинама (паркови, тргови, улице, пешачки прелази и друге јавне саобраћајнице и сл.), у складу са законом.

Забрана верске дискриминације

Члан 18.

Дискриминација постоји ако се поступа противно начелу слободног испољавања вере или уверења, односно ако се лицу или групи лица ускрађује право на стицање, одржавање, изражавање и промену вере или уверења, као и право да приватно или јавно изнесе или поступи сходно својим уверењима.

Не сматра се дискриминацијом поступање свештеника, односно верских службеника које је у складу са верском доктрином, уверењима или циљевима црква и верских заједница уписаних у регистар верских заједница, у складу са посебним законом којим се уређује слобода вероисповести и статус црква и верских заједница.

Дискриминација у области образовања и стручног оспособљавања

Члан 19.

Свако има право на предшколско, основно, средње и високо образовање и стручно оспособљавање под једнаким условима, у складу са законом.

Забрањено је лицу или групи лица на основу њиховог личног својства, отежати или онемогућити упис у васпитно-образовну установу, или искључити их из ових установа, отежати или ускратити могућност праћења наставе и учешћа у другим васпитним, односно образовним активностима, разврставати ученике по личном својству, злостављати их и на други начин неоправдано правити разлику и неједнако поступати према њима.

Забрањена је дискриминација васпитних и образованих установа које обављају делатност у складу са законом и другим прописом, као и лица која користе или су користили услуге ових установа у складу са законом.

Дискриминација на основу пола

Члан 20.

Дискриминација постоји ако се поступа противно начелу равноправности полова, односно начелу поштовања једнаких права и слобода жена и мушкараца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота.

Забрањено је ускраћивање права или јавно или прикривено признавање погодности у односу на пол или због промене пола. Забрањено је и физичко и друго насиље, експлоатација, изражавање мржње, омаловажавање, уцењивање и узнемиравање с обзиром на пол, као и јавно заговарање, подржавање и поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним образацима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова.

Дискриминација на основу сексуалне оријентације

Члан 21.

Сексуална оријентација је приватна ствар и нико не може бити позван да се јавно изјасни о својој сексуалној оријентацији.

Свако има право да се изјасни о својој сексуалној оријентацији, а дискриминаторско поступање због таквог изјашњавања је забрањено.

Дискриминација деце

Члан 22.

Свако дете, односно малолетник има једнака права и заштиту у породици, друштву и држави, без обзира на његова или лична својства родитеља, старатеља и чланова породице.

Забрањено је дискриминисати дете, односно малолетника према здравственом стању, брачном, односно ванбрачном рођењу, јавно позивање на давање предности деци једног пола у односу на децу другог пола, као и прављење разлике према здравственом стању, имовном стању, професији и другим обележјима друштвеног положаја, активностима, израженом мишљењу или уверењу дететових родитеља, односно старатеља и чланова породице.

Дискриминација на основу старосног доба

Члан 23.

Забрањено је дискриминисати лица на основу старосног доба.

Стари имају право на достојанствене услове живота без дискриминације, а

посебно, право на једнак приступ и заштиту од занемаривања и узнемиравања у коришћењу здравствених и других јавних услуга.

Дискриминација националних мањина

Члан 24.

Забрањена је дискриминација националних мањина и њихових припадника на основу националне припадности, етничког порекла, верских уверења и језика.

Начин остваривања и заштита права припадника националних мањина уређује се посебним законом.

Дискриминација због политичке или синдикалне припадности

Члан 25.

Забрањена је дискриминација због политичких убеђења лица или групе лица, односно припадности или неприпадности политичкој странци односно синдикалној организацији.

Дискриминацијом из става 1. овог члана не сматрају се ограничења која се односе на вршиоце одређених државних функција, као и ограничења неопходна ради спречавања заговарања и вршења фашистичких, нацистичких и расистичких активности, прописана у складу са законом.

Дискриминација особа са инвалидитетом

Члан 26.

Дискриминација постоји ако се поступа противно начелу поштовања једнаких права и слобода особа са инвалидитетом у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота.

Начин остваривања и заштита права особа са инвалидитетом уређује се посебним законом.

У погледу судске заштите од дискриминације особа са инвалидитетом примењују се и чл. 41, 42, 43, 44, 45. и 46. овог закона.

Дискриминација с обзиром на здравствено стање

Члан 27.

Забрањена је дискриминација лица или групе лица с обзиром на њихово здравствено стање, као и чланова њихових породица.

Дискриминација из става 1. овог члана постоји нарочито ако се лицу или групи лица због њихових личних својстава неоправдано одбије пружање здравствених услуга, поставе посебни услови за пружање здравствених услуга који нису оправдани медицинским разлозима, одбије постављање дијагнозе и ускрате информације о тренутном здравственом стању, предузетим или намераваним мерама лечења или рехабилитације, као и узнемиравање, вређање и омаловажавање у току боравка у здравственој установи.

IV. ПОВЕРЕНИК ЗА ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ

Поступак избора Повереника

Члан 28.

Повереника бира Народна скупштина већином гласова свих народних посланика, на предлог одбора надлежног за уставна питања (у даљем тексту: Одбор).

Предлог за избор Повереника утврђује се већином гласова од укупног броја чланова Одбора.

Свака посланичка група у Народној скупштини има право да Одбору предложи кандидата за Повереника.

За Повереника може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава следеће услове:

- да је дипломирани правник;
- да има најмање десет година искуства на правним пословима у области заштите људских права;
- да поседује високе моралне и стручне квалитете.

Повереник не може обављати другу јавну или политичку функцију, нити професионалну делатност, у складу са законом.

Мандат

Члан 29.

Повереник се бира на време од пет година.

Исто лице може бити бирано за Повереника највише два пута.

Престанак мандата

Члан 30.

Поверенику функција престаје: истеком мандата; подношењем оставке у писменом облику Народној скупштини; испуњењем услова за пензију, у складу са законом; разрешењем и смрћу.

Одлуку о разрешењу Повереника доноси Народна скупштина.

Повереник се разрешава дужности:

1. због нестручног и несавесног рада;
2. ако правноснажном одлуком буде осуђен за кривично дело на казну затвора која га чини недостојним или неподобним за обављање ове функције;
3. губитком држављанства;
4. ако обавља другу јавну функцију или професионалну делатност, ако обавља другу дужност или посао који би могао утицати на његову самосталност и независност или ако поступа супротно закону којим се уређује спречавање сукоба интереса при вршењу јавних функција.

Поступак за разрешење Повереника покреће се на иницијативу једне трећине народних посланика.

Одбор утврђује да ли постоје разлози за разрешење и о томе обавештава Народну скупштину.

Одбор обавештава Народну скупштину и о захтеву Повереника да му престане дужност, као и о испуњењу услова за престанак дужности због испуњења услова за пензију, у складу са законом.

Народна скупштина доноси одлуку о разрешењу Повереника већином гласова свих народних посланика.

Народна скупштина у року од три месеца од престанка мандата Повереника бира новог Повереника.

Положај Повереника

Члан 31.

Повереник има право на плату једнаку плати судије Врховног касационог суда, као и право на накнаду трошкова насталих у вези са вршењем своје функције.

Повереник ужива имунитет који уживају народни посланици у Народној скупштини.

Стручна служба Повереника

Члан 32.

Повереник има стручну службу која му помаже у вршењу његових надлежности.

Повереник доноси акт, на који сагласност даје Народна скупштина, којим уређује организацију и рад своје стручне службе.

Повереник има три помоћника.

Помоћник Повереника руководи заокруженом облашћу рада, у складу са актом о организацији и систематизацији послова.

Помоћнике Повереника распоређује Повереник.

Повереник самостално одлучује, у складу са законом, о пријему лица у радни однос у стручну службу, руковођен потребом професионалног и делотворног вршења своје надлежности.

На запослене у стручној служби Повереника сходно се примењују прописи о радним односима у државним органима.

Финансијска средства за рад Повереника, његових помоћника и његове стручне службе обезбеђују се у буџету Републике Србије, на предлог Повереника.

Седиште Повереника је у Београду.

Надлежност Повереника

Члан 33.

Повереник:

1. прима и разматра притужбе због повреда одредаба овог закона и даје мишљења и препоруке у конкретним случајевима и изриче мере у складу са чланом 40. овог закона;
2. подносиоцу притужбе пружа информације о његовом праву и могућности покретања судског или другог поступка заштите, односно препоручује поступак мирења;
3. подноси тужбе из члана 43. овог закона, због повреде права из овог закона, у своје име а уз сагласност и за рачун дискриминисаног лица, уколико поступак пред судом по истој ствари није већ покренут или правноснажно окончан;
4. подноси прекршајне пријаве због повреде права из овог закона;
5. подноси годишњи и посебан извештај Народној скупштини о стању у области заштите равноправности;
6. упозорава јавност на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације;
7. прати спровођење закона и других прописа, иницира доношење или измену

прописа ради спровођења и унапређивања заштите од дискриминације и даје мишљење о одредбама нацрта закона и других прописа који се тичу забране дискриминације;

8. успоставља и одржава сарадњу са органима надлежним за остваривање равноправности и заштиту људских права на територији аутономне покрајине и локалне самоуправе;

9. препоручује органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности.

Пословник о раду

Члан 34.

Повереник доноси пословник о раду којим се ближе уређује начин његовог рада и поступања.

V. ПОСТУПАЊЕ ПРЕД ПОВЕРЕНИКОМ

Подношење притужбе

Члан 35.

Лице које сматра да је претрпело дискриминацију подноси Поверенику притужбу писмено или, изузетно, усмено у записник, без обавезе плаћања таксе или друге накнаде.

Уз притужбу се подносе и докази о претрпљеном акту дискриминације.

У име и уз сагласност лица чије је право повређено, притужбу може поднети организација која се бави заштитом људских права или друго лице.

Повереник доставља притужбу лицу против кога је поднета, у року од 15 дана од дана пријема притужбе.

Члан 36.

Повереник поступа по притужби уколико поступак пред судом по истој ствари није већ покренут или правноснажно окончан.

Повереник не поступа по притужби ако је очигледно да нема повреде права на коју подносилац указује, ако је у истој ствари већ поступао а нису понуђени нови докази, као и ако утврди да је због протеча времена од учињене повреде права немогуће постићи сврху поступања.

Утврђивање чињеничног стања

Члан 37.

По пријему притужбе Повереник утврђује чињенично стање увидом у поднете доказе и узимањем изјаве од подносиоца притужбе, лица против којег је притужба поднета, као и од других лица.

Лице против којег је притужба поднета може се изјаснити о наводима притужбе у року од 15 дана од дана њеног пријема.

Мирење

Члан 38.

Повереник предлаже спровођење поступка мирења, у складу са законом којим се уређује поступак медијације, а пре предузимања других радњи у поступку.

Мишљење и препоруке

Члан 39.

Повереник даје мишљење о томе да ли је дошло до повреде одредаба овог закона у року од 90 дана од дана подношења притужбе, и о томе обавештава подносиоца и лице против којег је притужба поднета.

Уз мишљење да је дошло до повреде одредаба овог закона, Повереник препоручује лицу против којег је поднета притужба начин отклањања повреде права.

Лице коме је препорука упућена дужно је да поступи по препоруци и отклони повреду права у року од 30 дана од дана пријема препоруке, као и да о томе обавести Повереника.

Мере

Члан 40.

Ако лице коме је препорука упућена не поступи по препоруци, односно не отклони повреду права, Повереник му изриче меру опомене.

Ако лице из става 1. овог члана не отклони повреду права у року од 30 дана од дана изрицања опомене, Повереник може о томе известити јавност.

Мера опомене из става 1. овог члана изриче се решењем, против кога није допуштена посебна жалба.

На поступак пред Повереником сходно се примењују одредбе закона којим се уређује општи управни поступак.

VI. СУДСКА ЗАШТИТА

Судска надлежност и поступак

Члан 41.

Свако ко је повређен дискриминаторским поступањем има право да поднесе тужбу суду.

У поступку се сходно примењују одредбе закона о парничном поступку.

Поступак је хитан.

Ревизија је увек допуштена.

Месна надлежност

Члан 42.

У поступку за заштиту од дискриминације месно је надлежан, поред суда опште месне надлежности и суд на чијем подручју је седиште, односно пребивалиште тужиоца.

Тужбе

Члан 43.

Тужбом из члана 41. став 1. овог закона може се тражити:

1. забрана извршења радње од које прети дискриминација, забрана даљег вршења радње дискриминације, односно забрана понављања радње дискриминације;
2. утврђење да је тужени дискриминаторски поступао према тужиоцу или другоме;
3. извршење радње ради уклањања последица дискриминаторског поступања;
4. накнада материјалне и нематеријалне штете;
5. објављивање пресуде донете поводом неке од тужби из тач. 1-4. овог члана.

Привремена мера

Члан 44.

Тужилац може уз тужбу, у току поступка, као и по окончању поступка, све док извршење не буде спроведено, захтевати да суд привременом мером спречи дискриминаторско поступање ради отклањања опасности од насиља или веће ненакнадиве штете.

У предлогу за издавање привремене мере мора се учинити вероватним да је мера потребна да би се спречила опасност од насиља због дискриминаторског поступања, спречила употреба силе или настанак ненакнадиве штете.

О предлогу за издавање привремене мере суд је дужан да донесе одлуку без одлагања, а најкасније у року од три дана од дана пријема предлога.

Правила о терету доказивања

Члан 45.

Ако је суд утврдио да је извршена радња непосредне дискриминације или је то међу странкама неспорно, тужени се не може ослободити од одговорности доказивањем да није крив.

Уколико тужилац учини вероватним да је тужени извршио акт дискриминације, терет доказивања да услед тог акта није дошло до повреде начела једнакости, односно начела једнаких права и обавеза сноси тужени.

Тужбе других лица

Члан 46.

Тужбе из члана 43. тач. 1, 2, 3. и тачке 5. може поднети Повереник и организација која се бави заштитом људских права, односно права одређене групе лица.

Ако се дискриминаторско поступање односи искључиво на одређено лице, тужиоци из става 1. овог члана могу поднети тужбу само уз његов пристанак у писменом облику.

Лице које се свесно изложило дискриминаторском поступању, у намери да непосредно провери примену правила о забрани дискриминације у конкретном случају, може поднети тужбу из члана 43. тач. 1, 2, 3. и тачке 5. овог закона.

Лице из става 3. овог члана дужно је да обавести Повереника о намеравању радњи, осим ако околности то не дозвољавају, као и да о предузетој радњи извести Повереника у писменом облику.

Ако лице из става 3. овог члана није поднело тужбу, суд га може саслушати као сведока.

Према лицу из става 3. овог члана не може се истицати приговор подељене одговорности за штету која потиче од акта дискриминације.

VII. НАДЗОР

Надзор над спровођењем закона

Члан 47.

Надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за људска и мањинска права.

Годишњи извештај Повереника

Члан 48.

Повереник подноси Народној скупштини годишњи извештај о стању у области заштите равноправности, који садржи оцену рада органа јавне власти, пружалаца услуга и других лица, уочене пропусте и препоруке за њихово отклањање.

Извештај може да садржи и наводе о спровођењу закона и других прописа, односно о потреби доношења или измене прописа ради спровођења и унапређивања заштите од дискриминације.

Извештај садржи сажетак који се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Посебан извештај

Члан 49.

Ако постоје нарочито важни разлози, Повереник може, по сопственој иницијативи или на захтев Народне скупштине, поднети посебан извештај Народној скупштини.

Посебан извештај садржи сажетак који се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“.

VIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 50.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај службено лице, односно одговорно лице у органу јавне власти ако поступи дискриминаторски (члан 15. став 2).

Члан 51.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај правно лице, односно предузетник, ако на основу личног својства лицу које обавља привремене и повремене послове, лицу на допунском раду, студенту и ученику на пракси, лицу на стручном оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, односно волонтеру, нарушава једнаке могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада (члан 16. став 1).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице.

Члан 52.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај правно лице, односно предузетник, ако у оквиру своје делатности, на основу личног својства лица или групе лица, одбије пружање услуге, за пружање услуге тражи испуњење услова који се не траже од осталих лица или група лица, односно ако у пружању услуге неоправдано да првенство другом лицу или групи лица (члан 17. став 1).

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај правно лице односно предузетник, власник, односно корисник објекта у јавној употреби или јавне површине, ако лицу или групи лица на основу њиховог личног својства онемогући приступ тим објектима, односно површинама (члан 17. став 2).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице.

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 2. овог члана одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице.

Члан 53.

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу јавне власти ако поступи противно начелу слободног испољавања вере или уверења, односно ако лицу или групи лица ускрати право на стицање, одржавање, изражавање и промену вере или уверења, као и право да приватно или јавно изнесу, односно поступе сходно својим уверењима (члан 18).

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана правно лице односно предузетник.

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу и физичко лице.

Члан 54.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај васпитна, односно образовна установа која лицу или групи лица, на основу њиховог личног својства неоправдано отежа или онемогући упис, односно искључи их из васпитне, односно образовне установе (члан 19. став 2).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у васпитној, односно образовној установи.

Члан 55.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај правно лице које ускрати право или призна погодности с обзиром на пол, односно експлоатише лице или групу лица с обзиром на пол (члан 20. став 2).

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако ускрати право или призна погодности с обзиром на пол, односно врши физичко и друго насиље, експлоатацију, изражава мржњу, омаловажава, уцењује и узнемирава лице или групу лица с обзиром на пол.

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 2. овог члана одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице.

Члан 56.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај правно лице или предузетник ако лице или групу лица позове да се јавно изјасне о својој сексуалној оријентацији, односно ако спречи изражавање њихове сексуалне оријентације, у складу са овим законом (члан 21).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице.

Члан 57.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај правно лице или предузетник ако дискриминише дете, односно малолетника према брачном, односно ванбрачном рођењу, јавно позива на давање предности деци једног пола у односу на децу другог пола или прави разлику према имовном стању, професији и другим обележјима друштвеног положаја, активностима,

израженом мишљењу или уверењу његових родитеља, односно старатеља и чланова породице (члан 22. став 2).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице.

Члан 58.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај правно лице или предузетникако занемарује или узнемиравалице на основу старосног доба у пружању здравствених или других јавних услуга (члан 23. став 1).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице.

Члан 59.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај правно лице или предузетник ако дискриминише лице или групу лица због њихових политичких убеђења или припадности, односно неприпадности политичкој странци (члан 25. став 1).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице.

Члан 60.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај правно лице или предузетник ако лицу или групи лица на основу њиховог личног својства неоправдано одбије пружање здравствених услуга, постави посебне услове за пружање здравствених услуга који нису оправдани медицинским разлозима, одбије постављање дијагнозе и ускрати информације о тренутном здравственом стању, предузетим или намераваним мерама лечења или рехабилитације, као и ако их узнемирава, вређа и омаловажава у току боравка у здравственој установи (члан 27. став 2).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и здравствени радник.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Избор Повереника

Члан 61.

Народна скупштина изабраће Повереника у року од 60 дана од дана почетка примене одредаба чл. 28. до 40. овог закона.

Доношење аката Повереника

Члан 62.

Повереник доноси акт о организацији своје стручне службе, као и пословник о раду у року од 45 дана од дана његовог избора.

Ступање на снагу Закона

Члан 63.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, осим чл. 28. до 40. који ће се примењивати од 1. јануара 2010. године.

Zakon o zabrani diskriminacije

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet Zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se opšta zabrana diskriminacije, oblici i slučajevi diskriminacije, kao i postupci zaštite od diskriminacije.

Ovim zakonom ustanovljava se Poverenik za zaštitu ravnopravnosti (u daljem tekstu: Poverenik), kao samostalan državni organ, nezavisan u obavljanju poslova utvrđenih ovim zakonom.

Pojmovi

Član 2.

U ovom zakonu:

1) izrazi „diskriminacija“ i „diskriminatorsko postupanje“ označavaju svako neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje (isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva), u odnosu na lica ili grupe kao i na članove njihovih porodica, ili njima bliska lica, na otvoren ili prikriven način, a koji se zasniva na rasi, boji kože, precima, državljanstvu, nacionalnoj pripadnosti ili etničkom poreklu, jeziku, verskim ili političkim ubeđenjima, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, imovnom stanju, rođenju, genetskim osobenostima, zdravstvenom stanju, invaliditetu, bračnom i porodičnom statusu, osuđivanosti, starosnom dobu, izgledu, članstvu u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama i drugim stvarnim, odnosno pretpostavljenim ličnim svojstvima (u daljem tekstu: lična svojstva);

2) izrazi „lice“ i „svako“ označavaju onog ko boravi na teritoriji Republike Srbije ili na teritoriji pod njenom jurisdikcijom, bez obzira na to da li je državljanin Republike Srbije, neke druge države ili je lice bez državljanstva, kao i pravno lice koje je registrovano, odnosno obavlja delatnost na teritoriji Republike Srbije;

3) izraz „građanin“ označava lice koje je državljanin Republike Srbije;

4) izraz „organ javne vlasti“ označava državni organ, organ autonomne pokrajine, organ jedinice lokalne samouprave, javno preduzeće, ustanovu, javnu agenciju i drugu organizaciju kojoj je povereno vršenje javnih ovlašćenja, kao i pravno lice koje osniva ili finansira u celini, odnosno u pretežnom delu, Republika, autonomna pokrajina ili lokalna samouprava.

Svi pojmovi koji se koriste u ovom zakonu u muškom rodu obuhvataju iste pojmove u ženskom rodu.

Zaštićena prava i lica

Član 3.

Svako ima pravo da ga nadležni sudovi i drugi organi javne vlasti Republike Srbije efikasno štite od svih oblika diskriminacije.

Stranac u Republici Srbiji, u skladu sa međunarodnim ugovorima, ima sva prava zajemčena Ustavom i zakonom, izuzev prava koja po Ustavu i zakonu imaju samo građani Republike Srbije.

Zabranjeno je vršenje prava utvrđenih ovim zakonom protivno cilju u kome su priznata ili sa namerom da se uskrate, povrede ili ograniče prava i slobode drugih.

II. OPŠTA ZABRANA I OBLICI DISKRIMINACIJE

Načelo jednakosti

Član 4.

Svi su jednaki i uživaju jednak položaj i jednaku pravnu zaštitu, bez obzira na lična svojstva.

Svako je dužan da poštuje načelo jednakosti, odnosno zabranu diskriminacije.

Oblici diskriminacije

Član 5.

Oblici diskriminacije su neposredna i posredna diskriminacija, kao i povreda načela jednakih prava i obaveza, pozivanje na odgovornost, udruživanje radi vršenja diskriminacije, govor mržnje i uznemiravanje i ponižavajuće postupanje.

Neposredna diskriminacija

Član 6.

Neposredna diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica, zbog njegovog odnosno njihovog ličnog svojstva u istoj ili sličnoj situaciji, bilo kojim aktom, radnjom ili propuštanjem, stavljaju ili su stavljani u nepovoljniji položaj, ili bi mogli biti stavljani u nepovoljniji položaj.

Posredna diskriminacija

Član 7.

Posredna diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica, zbog njegovog odnosno njihovog ličnog svojstva, stavlja u nepovoljniji položaj aktom, radnjom ili propuštanjem koje je prividno zasnovano na načelu jednakosti i zabrane diskriminacije, osim ako je to opravdano zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna.

Povreda načela jednakih prava i obaveza

Član 8.

Povreda načela jednakih prava i obaveza postoji ako se licu ili grupi lica, zbog njegovog odnosno njihovog ličnog svojstva, neopravdano uskraćuju prava i slobode ili nameću obaveze koje se u istoj ili sličnoj situaciji ne uskraćuju ili ne nameću drugom licu ili grupi lica, ako su cilj ili posledica preduzetih mera neopravdani, kao i ako ne postoji srazmera između preduzetih mera i cilja koji se ovim merama ostvaruje.

Zabrana pozivanja na odgovornost

Član 9.

Diskriminacija postoji ako se prema licu ili grupi lica neopravdano postupa lošije nego što se postupa ili bi se postupalo prema drugima, isključivo ili uglavnom zbog toga što su tražili, odnosno nameravaju da traže zaštitu od diskriminacije ili zbog toga što su ponudili ili nameravaju da ponude dokaze o diskriminatorском postupanju.

Udruživanje radi vršenja diskriminacije

Član 10.

Zabranjeno je udruživanje radi vršenja diskriminacije, odnosno delovanje organizacija ili grupa koje je usmereno na kršenje ustavom, pravilima međunarodnog prava i zakonom zajamčenih sloboda i prava ili na izazivanje nacionalne, rasne, verske i druge mržnje, razdora ili netrpeljivosti.

Govor mržnje

Član 11.

Zabranjeno je izražavanje ideja, informacija i mišljenja kojima se podstiče diskriminacija, mržnja ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog ličnog svojstva, u javnim glasilima i drugim publikacijama, na skupovima i mestima dostupnim javnosti, ispisivanjem i prikazivanjem poruka ili simbola i na drugi način.

Uznemiravanje i ponižavajuće postupanje

Član 12.

Zabranjeno je uznemiravanje i ponižavajuće postupanje koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva lica ili grupe lica na osnovu njihovog ličnog svojstva, a naročito ako se time stvara strah ili neprijateljsko, ponižavajuće i uvredljivo okruženje.

Teški oblici diskriminacije

Član 13.

Teški oblici diskriminacije su:

1. izazivanje i podsticanje neravnopravnosti, mržnje i netrpeljivosti po osnovu nacionalne, rasne ili verske pripadnosti, jezika, političkog opredeljenja, pola, rodnog identiteta, seksualnog opredeljenja i invaliditeta;
2. propagiranje ili vršenje diskriminacije od strane organa javne vlasti i u postupcima pred organima javne vlasti;
3. propagiranje diskriminacije putem javnih glasila;
4. ropstvo, trgovina ljudima, aparthejd, genocid, etničko čišćenje i njihovo propagiranje;
5. diskriminacija lica po osnovu dva ili više ličnih svojstava (višestruka ili ukrštena diskriminacija);
6. diskriminacija koja je izvršena više puta (ponovljena diskriminacija) ili koja se čini u dužem vremenskom periodu (produžena diskriminacija) prema istom licu ili grupi lica;
7. diskriminacija koja dovodi do teških posledica po diskriminisanog, druga lica ili imovinu, a naročito ako se radi o kažnjivom delu kod koga je pretežna ili isključiva pobuda za izvršenje bila mržnja, odnosno netrpeljivost prema oštećenom koja je zasnovana na njegovom ličnom svojstvu.

Posebne mere

Član 14.

Ne smatraju se diskriminacijom posebne mere uvedene radi postizanja pune ravnopravnosti, zaštite i napretka lica, odnosno grupe lica koja se nalaze u nejednakom položaju.

III. POSEBNI SLUČAJEVI DISKRIMINACIJE

Diskriminacija u postupcima pred organima javne vlasti

Član 15.

Svako ima pravo na jednak pristup i jednaku zaštitu svojih prava pred sudovima i organima javne vlasti.

Diskriminatorско postupanje službenog lica, odnosno odgovornog lica u organu javne vlasti, smatra se težom povredom radne dužnosti, u skladu sa zakonom.

Diskriminacija u oblasti rada

Član 16.

Zabranjena je diskriminacija u oblasti rada, odnosno narušavanje jednakih mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada, kao što su pravo na rad, na slobodan izbor zaposlenja, na napredovanje u službi, na stručno usavršavanje i profesionalnu rehabilitaciju, na jednaku naknadu za rad jednake vrednosti, na pravične i zadovoljavajuće uslove rada, na odmor, na obrazovanje i stupanje u sindikat, kao i na zaštitu od nezaposlenosti.

Zaštitu od diskriminacije iz stava 1. ovog člana uživa lice u radnom odnosu, lice koje obavlja privremene i povremene poslove ili poslove po ugovoru o delu ili drugom ugovoru, lice na dopunskom radu, lice koje obavlja javnu funkciju, pripadnik vojske, lice koje traži posao, student i učenik na praksi, lice na stručnom osposobljavanju i usavršavanju bez zasnivanja radnog odnosa, volonter i svako drugo lice koje po bilo kom osnovu učestvuje u radu.

Ne smatra se diskriminacijom pravljenje razlike, isključenje ili davanje prvenstva zbog osobenosti određenog posla kod koga lično svojstvo lica predstavlja stvarni i odlučujući uslov obavljanja posla, ako je svrha koja se time želi postići opravdana, kao i preduzimanje mera zaštite prema pojedinim kategorijama lica iz stava 2. ovog člana (žene, trudnice, porodilje, roditelji, maloletnici, osobe sa invaliditetom i drugi).

Diskriminacija u pružanju javnih usluga i korišćenju objekata i površina

Član 17.

Diskriminacija u pružanju javnih usluga postoji ako pravno ili fizičko lice, u okviru svoje delatnosti, odnosno zanimanja, na osnovu ličnog svojstva lica ili grupe lica, odbije pružanje usluge, za pružanje usluge traži ispunjenje uslova koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica, odnosno ako u pružanju usluga neopravdano omogućujući prvenstvo drugom licu ili grupi lica.

Svako ima pravo na jednak pristup objektima u javnoj upotrebi (objekti u kojima se nalaze sedišta organa javne vlasti, objekti u oblasti obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, kulture, sporta, turizma, objekti koji se koriste za zaštitu životne sredine, za zaštitu od elementarnih nepogoda i sl.), kao i javnim površinama (parkovi, trgovi, ulice, pešački prelazi i druge javne saobraćajnice i sl.), u skladu sa zakonom.

Zabrana verske diskriminacije

Član 18.

Diskriminacija postoji ako se postupa protivno načelu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja, odnosno ako se licu ili grupi lica uskraćuje pravo na sticanje, održavanje, izražavanje i promenu vere ili uverenja, kao i pravo da privatno ili javno iznese ili postupi shodno svojim uverenjima.

Ne smatra se diskriminacijom postupanje sveštenika, odnosno verskih službenika koje je u skladu sa verskom doktrinom, uverenjima ili ciljevima crkava i verskih zajednica upisanih u registar verskih zajednica, u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje sloboda veroispovesti i status crkava i verskih zajednica.

Diskriminacija u oblasti obrazovanja i stručnog osposobljavanja

Član 19.

Svako ima pravo na predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje i stručno osposobljavanje pod jednakim uslovima, u skladu sa zakonom.

Zabranjeno je licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva, otežati ili onemogućiti upis u vaspitno-obrazovnu ustanovu, ili isključiti ih iz ovih ustanova, otežati ili uskratiti mogućnost praćenja nastave i učešća u drugim vaspitnim, odnosno obrazovnim aktivnostima, razvrstavati učenike po ličnom svojstvu, zlostavljati ih i na drugi način neopravdano praviti razliku i nejednako postupati prema njima.

Zabranjena je diskriminacija vaspitnih i obrazovanih ustanova koje obavljaju delatnost u skladu sa zakonom i drugim propisom, kao i lica koja koriste ili su koristili usluge ovih ustanova u skladu sa zakonom.

Diskriminacija na osnovu pola

Član 20.

Diskriminacija postoji ako se postupa protivno načelu ravnopravnosti polova, odnosno načelu poštovanja jednakih prava i sloboda žena i muškaraca u političkom, ekonomskom, kulturnom i drugom aspektu javnog, profesionalnog, privatnog i porodičnog života.

Zabranjeno je uskraćivanje prava ili javno ili prikriveno priznavanje pogodnosti u

odnosu na pol ili zbog promene pola. Zabranjeno je i fizičko i drugo nasilje, eksploatacija, izražavanje mržnje, omalovažavanje, ucenjivanje i uznemiravanje s obzirom na pol, kao i javno zagovaranje, podržavanje i postupanje u skladu sa predrasudama, običajima i drugim društvenim obrascima ponašanja koji su zasnovani na ideji podređenosti ili nadređenosti polova, odnosno stereotipnih uloga polova.

Diskriminacija na osnovu seksualne orijentacije

Član 21.

Seksualna orijentacija je privatna stvar i niko ne može biti pozvan da se javno izjasni o svojoj seksualnoj orijentaciji.

Svako ima pravo da se izjasni o svojoj seksualnoj orijentaciji, a diskriminatorsko postupanje zbog takvog izjašnjavanja je zabranjeno.

Diskriminacija dece

Član 22.

Svako dete, odnosno maloletnik ima jednaka prava i zaštitu u porodici, društvu i državi, bez obzira na njegova ili lična svojstva roditelja, staratelja i članova porodice.

Zabranjeno je diskriminisati dete, odnosno maloletnika prema zdravstvenom stanju, bračnom, odnosno vanbračnom rođenju, javno pozivanje na davanje prednosti deci jednog pola u odnosu na decu drugog pola, kao i pravljenje razlike prema zdravstvenom stanju, imovnom stanju, profesiji i drugim obeležjima društvenog položaja, aktivnostima, izraženom mišljenju ili uverenju detetovih roditelja, odnosno staratelja i članova porodice.

Diskriminacija na osnovu starosnog doba

Član 23.

Zabranjeno je diskriminisati lica na osnovu starosnog doba.

Stari imaju pravo na dostojanstvene uslove života bez diskriminacije, a posebno, pravo na jednak pristup i zaštitu od zanemarivanja i uznemiravanja u korišćenju zdravstvenih i drugih javnih usluga.

Diskriminacija nacionalnih manjina

Član 24.

Zabranjena je diskriminacija nacionalnih manjina i njihovih pripadnika na osnovu nacionalne pripadnosti, etničkog porekla, verskih uverenja i jezika.

Način ostvarivanja i zaštita prava pripadnika nacionalnih manjina uređuje se posebnim zakonom.

Diskriminacija zbog političke ili sindikalne pripadnosti

Član 25.

Zabranjena je diskriminacija zbog političkih ubjeđenja lica ili grupe lica, odnosno pripadnosti ili nepripadnosti političkoj stranci odnosno sindikalnoj organizaciji.

Diskriminacijom iz stava 1. ovog člana ne smatraju se ograničenja koja se odnose na vršioce određenih državnih funkcija, kao i ograničenja neophodna radi sprečavanja zagovaranja i vršenja fašističkih, nacističkih i rasističkih aktivnosti, propisana u skladu sa zakonom.

Diskriminacija osoba sa invaliditetom

Član 26.

Diskriminacija postoji ako se postupa protivno načelu poštovanja jednakih prava i sloboda osoba sa invaliditetom u političkom, ekonomskom, kulturnom i drugom aspektu javnog, profesionalnog, privatnog i porodičnog života.

Način ostvarivanja i zaštita prava osoba sa invaliditetom uređuje se posebnim zakonom.

U pogledu sudske zaštite od diskriminacije osoba sa invaliditetom primenjuju se i čl. 41, 42, 43, 44, 45. i 46. ovog zakona.

Diskriminacija s obzirom na zdravstveno stanje

Član 27.

Zabranjena je diskriminacija lica ili grupe lica s obzirom na njihovo zdravstveno stanje, kao i članova njihovih porodica.

Diskriminacija iz stava 1. ovog člana postoji naročito ako se licu ili grupi lica zbog njihovih ličnih svojstava neopravdano odbije pružanje zdravstvenih usluga, postave posebni uslovi za pružanje zdravstvenih usluga koji nisu opravdani medicinskim razlozima, odbije postavljanje dijagnoze i uskrate informacije o trenutnom zdravstvenom stanju, preduzetim ili nameravanim merama lečenja ili rehabilitacije, kao i uznemiravanje, vređanje i omalovažavanje u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi.

IV. POVERENIK ZA ZAŠTITU RAVNOPRAVNOSTI

Postupak izbora Poverenika

Član 28.

Poverenika bira Narodna skupština većinom glasova svih narodnih poslanika, na predlog odbora nadležnog za ustavna pitanja (u daljem tekstu: Odbor).

Predlog za izbor Poverenika utvrđuje se većinom glasova od ukupnog broja članova Odbora.

Svaka poslanička grupa u Narodnoj skupštini ima pravo da Odboru predloži kandidata za Poverenika.

Za Poverenika može biti izabran državljanin Republike Srbije koji ispunjava sledeće uslove:

- da je diplomirani pravnik;
- da ima najmanje deset godina iskustva na pravnim poslovima u oblasti zaštite ljudskih prava;
- da poseduje visoke moralne i stručne kvalitete.

Poverenik ne može obavljati drugu javnu ili političku funkciju, niti profesionalnu delatnost, u skladu sa zakonom.

Mandat

Član 29.

Poverenik se bira na vreme od pet godina.

Isto lice može biti birano za Poverenika najviše dva puta.

Prestanak mandata

Član 30.

Povereniku funkcija prestaje: istekom mandata; podnošenjem ostavke u pismenom obliku Narodnoj skupštini; ispunjenjem uslova za penziju, u skladu sa zakonom; razrešenjem i smrću.

Odluku o razrešenju Poverenika donosi Narodna skupština.

Poverenik se razrešava dužnosti:

1. zbog nestručnog i nesavesnog rada;

2. ako pravosnažnom odlukom bude osuđen za krivično delo na kaznu zatvora koja ga čini nedostojnim ili nepodobnim za obavljanje ove funkcije;

3. gubitkom državljanstva;

4. ako obavlja drugu javnu funkciju ili profesionalnu delatnost, ako obavlja drugu dužnost ili posao koji bi mogao uticati na njegovu samostalnost i nezavisnost ili ako postupa suprotno zakonu kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija.

Postupak za razrešenje Poverenika pokreće se na inicijativu jedne trećine narodnih poslanika.

Odbor utvrđuje da li postoje razlozi za razrešenje i o tome obaveštava Narodnu skupštinu.

Odbor obaveštava Narodnu skupštinu i o zahtevu Poverenika da mu prestane dužnost, kao i o ispunjenju uslova za prestanak dužnosti zbog ispunjenja uslova za penziju, u skladu sa zakonom.

Narodna skupština donosi odluku o razrešenju Poverenika većinom glasova svih narodnih poslanika.

Narodna skupština u roku od tri meseca od prestanka mandata Poverenika bira novog Poverenika.

Položaj Poverenika

Član 31.

Poverenik ima pravo na platu jednaku plati sudije Vrhovnog kasacionog suda, kao i pravo na naknadu troškova nastalih u vezi sa vršenjem svoje funkcije.

Poverenik uživa imunitet koji uživaju narodni poslanici u Narodnoj skupštini.

Stručna služba Poverenika

Član 32.

Poverenik ima stručnu službu koja mu pomaže u vršenju njegovih nadležnosti.

Poverenik donosi akt, na koji saglasnost daje Narodna skupština, kojim uređuje organizaciju i rad svoje stručne službe.

Poverenik ima tri pomoćnika.

Pomoćnik Poverenika rukovodi zaokruženom oblašću rada, u skladu sa aktom o organizaciji i sistematizaciji poslova.

Pomoćnike Poverenika raspoređuje Poverenik.

Poverenik samostalno odlučuje, u skladu sa zakonom, o prijemu lica u radni od-

nos u stručnu službu, rukovođen potrebom profesionalnog i delotvornog vršenja svoje nadležnosti.

Na zaposlene u stručnoj službi Poverenika shodno se primenjuju propisi o radnim odnosima u državnim organima.

Finansijska sredstva za rad Poverenika, njegovih pomoćnika i njegove stručne službe obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, na predlog Poverenika.

Sedište Poverenika je u Beogradu.

Nadležnost Poverenika

Član 33.

Poverenik:

1. prima i razmatra pritužbe zbog povreda odredaba ovog zakona i daje mišljenja i preporuke u konkretnim slučajevima i izriče mere u skladu sa članom 40. ovog zakona;
2. podnosiocu pritužbe pruža informacije o njegovom pravu i mogućnosti pokretanja sudskog ili drugog postupka zaštite, odnosno preporučuje postupak mirenja;
3. podnosi tužbe iz člana 43. ovog zakona, zbog povrede prava iz ovog zakona, u svoje ime a uz saglasnost i za račun diskriminisanog lica, ukoliko postupak pred sudom po istoj stvari nije već pokrenut ili pravnosnažno okončan;
4. podnosi prekršajne prijave zbog povrede prava iz ovog zakona;
5. podnosi godišnji i poseban izveštaj Narodnoj skupštini o stanju u oblasti zaštite ravnopravnosti;
6. upozorava javnost na najčešće, tipične i teške slučajeve diskriminacije;
7. prati sprovođenje zakona i drugih propisa, inicira donošenje ili izmenu propisa radi sprovođenja i unapređivanja zaštite od diskriminacije i daje mišljenje o odredbama nacрта zakona i drugih propisa koji se tiču zabrane diskriminacije;
8. uspostavlja i održava saradnju sa organima nadležnim za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštitu ljudskih prava na teritoriji autonomne pokrajine i lokalne samouprave;
9. preporučuje organima javne vlasti i drugim licima mere za ostvarivanje ravnopravnosti.

Poslovník o radu

Član 34.

Poverenik donosi poslovnik o radu kojim se bliže uređuje način njegovog rada i postovanja.

V. POSTUPANJE PRED POVERENIKOM

Podnošenje pritužbe

Član 35.

Lice koje smatra da je pretrpelo diskriminaciju podnosi Povereniku pritužbu pismeno ili, izuzetno, usmeno u zapisnik, bez obaveze plaćanja takse ili druge naknade.

Uz pritužbu se podnose i dokazi o pretrpljenom aktu diskriminacije.

U ime i uz saglasnost lica čije je pravo povređeno, pritužbu može podneti organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava ili drugo lice.

Poverenik dostavlja pritužbu licu protiv koga je podneta, u roku od 15 dana od dana prijema pritužbe.

Član 36.

Poverenik postupa po pritužbi ukoliko postupak pred sudom po istoj stvari nije već pokrenut ili pravnosnažno okončan.

Poverenik ne postupa po pritužbi ako je očigledno da nema povrede prava na koju podnosilac ukazuje, ako je u istoj stvari već postupao a nisu ponuđeni novi dokazi, kao i ako utvrdi da je zbog proteka vremena od učinjene povrede prava nemoguće postići svrhu postupanja.

Utvrđivanje činjeničnog stanja

Član 37.

Po prijemu pritužbe Poverenik utvrđuje činjenično stanje uvidom u podnete dokaze i uzimanjem izjave od podnosioca pritužbe, lica protiv kojeg je pritužba podneta, kao i od drugih lica.

Lice protiv kojeg je pritužba podneta može se izjasniti o navodima pritužbe u roku od 15 dana od dana njenog prijema.

Mirenje

Član 38.

Poverenik predlaže sprovođenje postupka mirenja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak medijacije, a pre preduzimanja drugih radnji u postupku.

Mišljenje i preporuke

Član 39.

Poverenik daje mišljenje o tome da li je došlo do povrede odredaba ovog zakona u roku od 90 dana od dana podnošenja pritužbe, i o tome obaveštava podnosioca i lice protiv kojeg je pritužba podneta.

Uz mišljenje da je došlo do povrede odredaba ovog zakona, Poverenik preporučuje licu protiv kojeg je podneta pritužba način otklanjanja povrede prava.

Lice kome je preporuka upućena dužno je da postupi po preporuci i otkloni povredu prava u roku od 30 dana od dana prijema preporuke, kao i da o tome obavesti Poverenika.

Mere

Član 40.

Ako lice kome je preporuka upućena ne postupi po preporuci, odnosno ne otkloni povredu prava, Poverenik mu izriče meru opomene.

Ako lice iz stava 1. ovog člana ne otkloni povredu prava u roku od 30 dana od dana izricanja opomene, Poverenik može o tome izvestiti javnost.

Mera opomene iz stava 1. ovog člana izriče se rešenjem, protiv koga nije dopuštena posebna žalba.

Na postupak pred Poverenikom shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.

VI. SUDSKA ZAŠTITA

Sudska nadležnost i postupak

Član 41.

Svako ko je povređen diskriminatorским postupanjem ima pravo da podnese tužbu sudu.

U postupku se shodno primenjuju odredbe zakona o parničnom postupku.

Postupak je hitan.

Revizija je uvek dopuštena.

Mesna nadležnost

Član 42.

U postupku za zaštitu od diskriminacije mesno je nadležan, pored suda opšte mesne nadležnosti i sud na čijem području je sedište, odnosno prebivalište tužioca.

Tužbe

Član 43.

Tužbom iz člana 41. stav 1. ovog zakona može se tražiti:

1. zabrana izvršenja radnje od koje pretila diskriminacija, zabrana daljeg vršenja radnje diskriminacije, odnosno zabrana ponavljanja radnje diskriminacije;
2. utvrđenje da je tuženi diskriminatorски postupao prema tužiocu ili drugome;
3. izvršenje radnje radi uklanjanja posledica diskriminatorskog postupanja;
4. naknada materijalne i nematerijalne štete;
5. objavljivanje presude donete povodom neke od tužbi iz tač. 1-4. ovog člana.

Privremena mera

Član 44.

Tužilac može uz tužbu, u toku postupka, kao i po okončanju postupka, sve dok izvršenje ne bude sprovedeno, zahtevati da sud privremenom merom spreči diskriminatorско postupanje radi otklanjanja opasnosti od nasilja ili veće nenaknadive štete.

U predlogu za izdavanje privremene mere mora se učiniti verovatnim da je mera potrebna da bi se sprečila opasnost od nasilja zbog diskriminatorskog postupanja, sprečila upotreba sile ili nastanak nenaknadive štete.

O predlogu za izdavanje privremene mere sud je dužan da donese odluku bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijema predloga.

Pravila o teretu dokazivanja

Član 45.

Ako je sud utvrdio da je izvršena radnja neposredne diskriminacije ili je to među strankama nesporno, tuženi se ne može osloboditi od odgovornosti dokazivanjem da nije kriv.

Ukoliko tužilac učini verovatnim da je tuženi izvršio akt diskriminacije, teret dokazivanja da usled tog akta nije došlo do povrede načela jednakosti, odnosno načela jednakih prava i obaveza snosi tuženi.

Tužbe drugih lica

Član 46.

Tužbe iz člana 43. tač. 1, 2, 3. i tačke 5. može podneti Poverenik i organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava, odnosno prava određene grupe lica.

Ako se diskriminatorsko postupanje odnosi isključivo na određeno lice, tužioci iz stava 1. ovog člana mogu podneti tužbu samo uz njegov pristanak u pismenom obliku.

Lice koje se svesno izložilo diskriminatorskom postupanju, u nameri da neposredno proveri primenu pravila o zabrani diskriminacije u konkretnom slučaju, može podneti tužbu iz člana 43. tač. 1, 2, 3. i tačke 5. ovog zakona.

Lice iz stava 3. ovog člana dužno je da obavesti Poverenika o nameravanoj radnji, osim ako okolnosti to ne dozvoljavaju, kao i da o preduzetoj radnji izvesti Poverenika u pismenom obliku.

Ako lice iz stava 3. ovog člana nije podnelo tužbu, sud ga može saslušati kao svedoka.

Prema licu iz stava 3. ovog člana ne može se isticati prigovor podeljene odgovornosti za štetu koja potiče od akta diskriminacije.

VII. NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem zakona

Član 47.

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za ljudska i manjinska prava.

Godišnji izveštaj Poverenika

Član 48.

Poverenik podnosi Narodnoj skupštini godišnji izveštaj o stanju u oblasti zaštite ravnopravnosti, koji sadrži ocenu rada organa javne vlasti, pružalaca usluga i drugih lica, uočene propuste i preporuke za njihovo otklanjanje.

Izveštaj može da sadrži i navode o sprovođenju zakona i drugih propisa, odnosno o potrebi donošenja ili izmene propisa radi sprovođenja i unapređivanja zaštite od diskriminacije.

Izveštaj sadrži sažetak koji se objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije“.

Poseban izveštaj

Član 49.

Ako postoje naročito važni razlozi, Poverenik može, po sopstvenoj inicijativi ili na zahtev Narodne skupštine, podneti poseban izveštaj Narodnoj skupštini.

Poseban izveštaj sadrži sažetak koji se objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije“.

VIII. KAZNENE ODREDBE

Član 50.

Novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj službeno lice, odnosno odgovorno lice u organu javne vlasti ako postupi diskriminatorски (član 15. stav 2).

Član 51.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, odnosno preduzetnik, ako na osnovu ličnog svojstva licu koje obavlja privremene i povremene poslove, licu na dopunskom radu, studentu i učeniku na praksi, licu na stručnom osposobljavanju i usavršavanju bez zasnivanja radnog odnosa, odnosno volonteru, narušava jednake mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada (član 16. stav 1).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

Član 52.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, odnosno preduzetnik, ako u okviru svoje delatnosti, na osnovu ličnog svojstva lica ili grupe lica, odbije pružanje usluge, za pružanje usluge traži ispunjenje uslova koji se ne traže od ostalih lica ili grupa lica, odnosno ako u pružanju usluge neopravdano da prvenstvo drugom licu ili grupi lica (član 17. stav 1).

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice odnosno preduzetnik, vlasnik, odnosno korisnik objekta u javnoj upotrebi ili javne površine, ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva onemogućí pristup tim objektima, odnosno površinama (član 17. stav 2).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog

člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 2. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

Član 53.

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu javne vlasti ako postupi protivno načelu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja, odnosno ako licu ili grupi lica uskrati pravo na sticanje, održavanje, izražavanje i promenu vere ili uverenja, kao i pravo da privatno ili javno iznesu, odnosno postupe shodno svojim uverenjima (član 18).

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana pravno lice odnosno preduzetnik.

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice.

Član 54.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj vaspitna, odnosno obrazovna ustanova koja licu ili grupi lica, na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano oteža ili onemogućuje upis, odnosno isključuje ih iz vaspitne, odnosno obrazovne ustanove (član 19. stav 2).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u vaspitnoj, odnosno obrazovnoj ustanovi.

Član 55.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice koje uskrati pravo ili prizna pogodnosti s obzirom na pol, odnosno eksploatiše lice ili grupu lica s obzirom na pol (član 20. stav 2).

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik ako uskrati pravo ili prizna pogodnosti s obzirom na pol, odnosno vrši fizičko i drugo nasilje, eksploataciju, izražava mržnju, omalovažava, ucenjuje i uznemirava lice ili grupu lica s obzirom na pol.

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 2. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

Član 56.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako lice ili grupu lica pozove da se javno izjasne o svojoj seksualnoj

orijentaciji, odnosno ako spreči izražavanje njihove seksualne orijentacije, u skladu sa ovim zakonom (član 21).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

Član 57.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako diskriminiše dete, odnosno maloletnika prema bračnom, odnosno vanbračnom rođenju, javno poziva na davanje prednosti deci jednog pola u odnosu na decu drugog pola ili pravi razliku prema imovnom stanju, profesiji i drugim obeležjima društvenog položaja, aktivnostima, izraženom mišljenju ili uverenju njegovih roditelja, odnosno staratelja i članova porodice (član 22. stav 2).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

Član 58.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako zanemaruje ili uznemirava lice na osnovu starosnog doba u pružanju zdravstvenih ili drugih javnih usluga (član 23. stav 1).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

Član 59.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako diskriminiše lice ili grupu lica zbog njihovih političkih ubeđenja ili pripadnosti, odnosno nepripadnosti političkoj stranci (član 25. stav 1).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

Član 60.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano odbije pružanje zdravstvenih usluga, postavi posebne uslove za pružanje zdravstvenih usluga koji nisu opravdani medicinskim razlozima, odbije postavljanje dijagnoze i uskrati informacije o trenutnom zdravstvenom stanju, preduzetim ili nameravanim merama lečenja ili rehabilitacije, kao i ako ih uznemirava, vređa i omalovažava u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi (član 27. stav 2).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i zdravstveni radnik.

IX. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Izbor Poverenika

Član 61.

Narodna skupština izabrace Poverenika u roku od 60 dana od dana početka primene odredaba čl. 28. do 40. ovog zakona.

Donošenje akata Poverenika

Član 62.

Poverenik donosi akt o organizaciji svoje stručne službe, kao i poslovnik o radu u roku od 45 dana od dana njegovog izbora.

Stupanje na snagu Zakona

Član 63.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“, osim čl. 28. do 40. koji će se primenjivati od 1. januara 2010. godine.

The Law on the Prohibition of Discrimination

I THE BASIC PROVISIONS

The subject of the Law

Article 1

This Law shall regulate the general prohibition of discrimination, the forms and cases of discrimination, as well as the methods of protection against discrimination.

This Law shall establish the Commissioner for the Protection of Equality (hereinafter referred to as: the Commissioner), as an independent state organ, independent when it comes to performing the tasks prescribed by this Law.

The terms

Article 2

In the text of this Law:

the terms “discrimination” and “discriminatory treatment” shall be used to designate any unwarranted discrimination or unequal treatment, that is to say, omission (exclusion, limitation or preferential treatment) in relation to individuals or groups, as well as members of their families or persons close to them, be it overt or covert, on the grounds of race, skin colour, ancestors, citizenship, national affiliation or ethnic origin, language, religious or political beliefs, gender, gender identity, sexual orientation, financial position, birth, genetic characteristics, health, disability, marital and family status, previous convictions, age, appearance, membership in political, trade union and other organisations and other real or presumed personal characteristics (hereinafter referred to as: personal characteristics);

2) the terms “person” and “everyone” shall be used to designate an individual residing on the territory of the Republic of Serbia or a territory under its jurisdiction, regardless of whether that individual is a national of the Republic of Serbia, some other state or a stateless person, as well as any legal entity registered or operating on the territory of the Republic of Serbia;

3) the term “citizen” shall be used to designate a person who is a national of the Republic of Serbia;

4) the term “public administration organ” shall be used to designate a state organ, autonomous province organ, local government organ, public company, institution, public agency and other organisations entrusted with public authority, as well as a legal entity established or financed in its entirety, or predominantly, by the Republic, an autonomous province or a local government.

All the terms used in the text of this Law in the masculine gender shall comprise feminine gender forms as well.

Protected rights and persons

Article 3

Everyone shall have the right to get efficient protection from all forms of discrimination by the authorised courts and other public administration organs of the Republic of Serbia.

A foreign person in the Republic of Serbia, in accordance with international treaties, shall have all the rights guaranteed by the Constitution and by law, with the exception of those rights that, in accordance with the Constitution and the law, are only enjoyed by the citizens of the Republic of Serbia.

It is prohibited to exercise the rights established by this Law contrary to their recognised objective, or with the intention of denying, violating or limiting the rights and freedoms of others.

II. THE GENERAL PROHIBITION AND FORMS OF DISCRIMINATION

The principle of equality

Article 4

All persons shall be equal and shall enjoy equal status and equal legal protection regardless of personal characteristics.

Everyone shall be obligated to respect the principle of equality, that is to say, the prohibition of discrimination.

The forms of discrimination

Article 5

The forms of discrimination are direct and indirect discrimination, as well as violation of the principle of equal rights and obligations, calling to account, associating for the purpose of exercising discrimination, hate speech and disturbing and humiliating treatment.

Direct discrimination

Article 6

Direct discrimination shall occur if an individual or a group of persons, on the grounds of his/her or their personal characteristics, in the same or a similar situa-

tion, are placed or have been placed or might be placed in a less favourable position through any act, action or omission.

Indirect discrimination

Article 7

Indirect discrimination shall occur if an individual or a group of individuals, on account of his/her or their personal characteristics, is placed in a less favourable position through an act, action or omission that is apparently based on the principle of equality and prohibition of discrimination, unless it is justified by a lawful objective and the means of achieving that objective are appropriate and necessary.

Violation of the principle of equal rights and obligations

Article 8

A violation of the principle of equal rights and obligations shall occur if an individual or a group of persons, on account of his/her or their personal characteristics, is unwarrantedly denied rights and freedoms or has obligations imposed that, in the same or a similar situation, are not denied to or imposed upon another person or group of persons, if the objective or the consequence of the measures undertaken is unjustified, and if the measures undertaken are not commensurate with the objective achieved through them.

The prohibition of calling to account

Article 9

Discrimination shall exist if an individual or a group of persons is unwarrantedly treated worse than others are treated or would be treated, solely or predominantly on account of requesting or intending to request protection from discrimination, or due to having offered or intending to offer evidence of discriminatory treatment.

Association for the purpose of exercising discrimination

Article 10

It is forbidden to associate for the purpose of exercising discrimination; that is, this Law prohibits activities of organisations or groups that are aimed at violating freedoms and rights guaranteed by the Constitution, rules of international law and the law, or at inciting nationally, racially, religiously or otherwise motivated hatred, divisions or enmity.

Hate speech

Article 11

It is forbidden to express ideas, information and opinions inciting discrimination, hatred or violence against an individual or a group of persons on account of his/her or their personal characteristics, in public organs and other publications, in gatherings and places accessible to the public, by writing out and displaying messages or symbols, and in other ways.

Harassment and humiliating treatment

Article 12

It is forbidden to expose an individual or a group of persons, on the basis of his/her or their personal characteristics, to harassment and humiliating treatment aiming at or constituting violation of his/her or their dignity, especially if it induces fear or creates a hostile, humiliating or offensive environment.

Severe forms of discrimination

Article 13

The following shall be considered to constitute severe forms of discrimination:

1. causing and inciting inequality, hatred and enmity on the grounds of national, racial or religious affiliation, language, political opinions, gender, gender identity, sexual orientation or disability;
2. advocating or exercising discrimination on the part of state organs or in the course of proceedings conducted before state organs;
3. advocating discrimination through public organs;
4. slavery, trafficking in human beings, apartheid, genocide, ethnic cleansing, as well as advocating any of the above;
5. discrimination against individuals on the basis of two or more personal characteristics (multiple or intersecting discrimination);
6. discrimination that is committed a number of times (repeated discrimination) or is committed over an extended period of time (extended discrimination) against one and the same individual or a group of persons;
7. discrimination that results in severe consequences for the individual discriminated against, other persons or property, especially if it involves an act punishable by law, predominantly or solely motivated by hatred or enmity towards the aggrieved party on the grounds of a personal characteristic of his/hers.

Special measures

Article 14

Measures introduced for the purpose of achieving full equality, protection and progress of an individual or a group of persons in an unequal position shall not be considered to constitute discrimination.

III. SPECIAL CASES OF DISCRIMINATION

Discrimination in the course of proceedings conducted before public administration organs

Article 15

Everyone shall have the right to equal access to and equal protection of his/her rights before courts of law and public administration organs.

Discriminatory treatment on the part of the authorised official or the official in charge acting on behalf of a public administration organ shall be considered a severe violation of duty in accordance with the law.

Discrimination in the sphere of labour

Article 16

It is forbidden to exercise discrimination in the sphere of labour; that is to say, to violate the principle of equal opportunity for gaining employment or equal conditions for enjoying all the rights pertaining to the sphere of labour, such as the right to employment, free choice of employment, promotion, professional training and professional rehabilitation, equal pay for work of equal value, fair and satisfactory working conditions, paid vacation, joining a trade union and protection from unemployment.

The right to protection from discrimination referred to in paragraph 1 of this Article shall be enjoyed by a person who is employed, a person doing temporary or occasional work, or working on the basis of a contract of service or some other kind of contract, a person doing additional work, a person performing a public function, a member of the army, a person seeking employment, a student or pupil doing work practice and undergoing training without concluding a contract of employment, a person undergoing professional training and advanced training without concluding a contract of employment, a volunteer or any other person who works on any grounds whatsoever.

Different treatment, exclusion or giving priority on account of the specific character of a job, for which an individual's personal characteristic constitutes a genuine and decisive precondition for performing the said job, if the objective to be achieved is justified,

shall not be considered to constitute discrimination, nor shall undertaking protective measures towards certain categories of persons referred to in paragraph 2 of this Article (women, pregnant women, women who have recently given birth, parents, underage persons, disabled persons and the like) be considered to constitute discrimination.

Discrimination in the provision of public services and in the use of premises and spaces

Article 17

Discrimination in the provision of public services shall be considered to occur if a legal or physical entity, within the framework of its/his/her activities or profession, refuses to provide a service on the grounds of a personal characteristic of an individual or a group of persons, or if the said entity, in order to provide the service in question, requires the fulfilment of some condition that is not required of other individuals or group of persons, or if the said entity unwarrantedly gives priority to another individual or a group of persons when it comes to providing a service.

Everyone shall have the right to equal access to objects in public use (objects where the head offices of public administration organs are located, objects used in the sphere of education, health care, social welfare, culture, sports, tourism, objects used for the purpose of environmental protection, protection against natural disasters and the like), as well as public spaces (parks, squares, streets, pedestrian crossings and other public transport routes and the like), in accordance with the law.

The prohibition of religious discrimination

Article 18

Discrimination shall be considered to occur in the case of conduct contrary to the principle of free expression of faith or beliefs or if an individual or a group of persons is denied the right to acquire, maintain, express and change faith or beliefs, or the right to express, be it privately or publicly, or act in accordance with his/her beliefs.

The conduct of priests, that is to say, religious officials, which is in keeping with a religious doctrine, beliefs or the objectives of churches and religious communities entered in the register of religious communities, in accordance with the law regulating the freedom of religion and the status of churches and religious communities, shall not be considered to constitute discrimination.

Discrimination in the sphere of education and professional training

Article 19

Everyone shall have the right to pre-school, primary school, secondary school and higher education and professional training under equal circumstances, in

accordance with the law.

It is forbidden to obstruct or prevent entry into an educational institution to an individual or a group of persons on the grounds of his/her or their personal characteristics, or to exclude them from these institutions, to obstruct or prevent their attendance of classes and participation in other educational activities, to categorise pupils on the basis of personal characteristics, to maltreat them and unwarrantedly differentiate among them in other ways, and to treat them in an unequal manner.

It is forbidden to discriminate against educational institutions that operate in accordance with the law and other regulations, and against persons who use or have used the services of these institutions in accordance with the law.

Discrimination on the grounds of gender

Article 20

Discrimination shall be considered to occur in the case of conduct contrary to the principle of the equality of the genders; that is to say, the principle of observing the equal rights and freedoms of women and men in the political, economic, cultural and other aspects of public, professional, private and family life.

It is forbidden to deny rights or to grant privileges, be it publicly or covertly, pertaining to gender or gender change. It is forbidden to practise physical violence, exploitation, express hatred, disparagement, blackmail and harassment pertaining to gender, as well as to publicly advocate, support and practise conduct in keeping with prejudices, customs and other social models of behaviour based on the idea of gender inferiority or superiority; that is, the stereotyped roles of the genders.

Discrimination on the grounds of sexual orientation

Article 21

Sexual orientation shall be a private matter, and no one may be called to publicly declare his/her sexual orientation.

Everyone shall have the right to declare his/her sexual orientation, and discriminatory treatment on account of such a declaration shall be forbidden

Discrimination of children

Article 22

Every child, that is, every minor, shall have equal rights and protection in the family, society and the state, regardless of his/her personal characteristics, or those of his/her parents, guardians or family members.

It is forbidden to discriminate against a child or a minor on the grounds of his/

her health, being born in or out of wedlock, to publicly advocate giving priority to children of one gender over the other, as well as differentiating among children on the grounds of the financial situation, profession and other characteristics related to the social position, activities, expressed opinions or beliefs of the child's parents, guardians and family members.

Discrimination on the grounds of age

Article 23

It is forbidden to discriminate against individuals on the grounds of age.

The old shall have the right to dignified living conditions, without discrimination, and especially the right to equal access and protection from neglect and harassment in the course of receiving health care services and other public services.

Discrimination against national minorities

Article 24

It is forbidden to discriminate against national minorities and their members on the grounds of religious affiliation, ethnic origin, religious beliefs and language.

The manner of realising and protecting the rights of members of national minorities shall be regulated by a special law.

Discrimination on the grounds of political party or trade union membership

Article 25

It is forbidden to discriminate against an individual or a group of persons on the grounds of his/her or their political beliefs, or membership or non-membership of a political party or a trade union.

Limitations pertaining to persons performing certain state functions, as well as limitations necessary to prevent advocating or pursuing fascist, Nazi or racist activities, prescribed in accordance with the law, shall not be considered to constitute discrimination as referred to in paragraph 1 of this Article.

Discrimination of disabled persons

Article 26

Discrimination shall be considered to occur in the case of conduct contrary to the principle of observing the equal rights and freedoms of disabled persons in political, economic, cultural and other aspects of public, professional, private and family life.

The manner of realising and protecting the rights of disabled persons shall be regulated by a special law.

As regards the judicial protection of disabled persons from discrimination, Articles 41, 42, 43, 44, 45 and 46 of this Law shall also apply.

Discrimination on the grounds of health

Article 27

It is forbidden to discriminate against an individual or a group of persons on the grounds of his/her or their health, and to discriminate against their family members.

The discrimination referred to in paragraph 1 of this Article shall be considered to occur especially if an individual or a group of persons is unwarrantedly denied health care services, has special conditions imposed for the provision of health care services, is denied diagnosis and has information withheld pertaining to his/her or their current health condition or the already undertaken or intended measures for treatment or rehabilitation, and, in the case of harassment, receives insults and disparagement in the course of staying at a health care institution.

IV. THE COMMISSIONER FOR THE PROTECTION OF EQUALITY

The procedure for electing the Commissioner

Article 28

The Commissioner shall be elected by a majority vote of the overall number of representatives of the people, acting upon a proposal submitted by the committee authorised to deal with constitutional matters (hereinafter referred to as: the Committee).

A proposal for electing the Commissioner shall be decided upon by a majority vote of the overall number of Committee members.

Each group of representatives of the people at the National Assembly shall have the right to propose a candidate for the post of the Commissioner to the Committee.

Any national of the Republic of Serbia may be elected to the post of the Commissioner provided that he/she fulfils the following conditions:

- being a graduate of law;
- having a minimum of ten years' working experience in legal matters pertaining to the area of human rights protection;

- having high moral and professional qualities.

The Commissioner may not perform any other public or political function or any political activity, in accordance with the law.

Mandate

Article 29

The Commissioner shall be elected for a period of five years.

One and the same person may be elected Commissioner twice at the most.

The cessation of mandate

Article 30

The Commissioner's function shall cease: upon the expiry of his/her mandate; if he/she submits a resignation notice in writing to the National Assembly; if he/she fulfils the conditions for retirement, in accordance with the law; if he/she is relieved of duty, and in case of death.

The decision to relieve the Commissioner of duty shall be passed by the National Assembly.

The Commissioner shall be relieved of duty:

1. if he/she performs his/her work unprofessionally and negligently;
2. when it is established, by an enforceable court decision, that the Commissioner has committed a criminal offence punishable by prison sentence, when the nature of the offence makes him unworthy and unfit to perform the function of Commissioner;
3. if he/she loses his/her citizenship;
4. if he/she performs another public function or professional activity, if he/she performs another duty or a job that could influence his/her independence, or if he/she acts contrary to the law regulating conflict of interest when it comes to performing public functions.

The procedure for relieving the Commissioner of duty shall be initiated upon a proposal submitted by a minimum of one-third of the number of representatives of the people.

The Committee shall establish whether there exist grounds for relieving the Commissioner of duty and inform the National Assembly of this.

The Committee shall also inform the National Assembly if the Commissioner submits a request to cease performing his/her function, and of the conditions for the cessation of his/her mandate on account of having qualified for retirement, in accordance with the law.

The National Assembly shall pass a decision to relieve the Commissioner of duty by a majority vote of the overall number of representatives of the people.

Following the cessation of the Commissioner's mandate, the National Assembly shall elect a new Commissioner within three months of the date of the cessation of the previous Commissioner's mandate.

The position of the Commissioner

Article 31

The Commissioner shall have the right to a salary equal to that of a judge of the High Court of Cassation, as well as the right to reimbursement of the expenditures made in connection with performing his/her function.

The Commissioner shall enjoy the immunity enjoyed by representatives of the people at the National Assembly.

The Commissioner's Expert Service

Article 32

The Commissioner shall have an expert service to help him/her in performing the work he/she is authorised for.

The Commissioner shall pass an act, to be approved by the National Assembly, which shall regulate the organisation and the work of his/her expert service.

The Commissioner shall have three assistants.

An assistant to the Commissioner shall be in charge of an area of work in its entirety, in accordance with the act regulating the organisation and systematisation or work activities.

The Commissioner shall appoint the assistants to the Commissioner.

The Commissioner shall decide independently, in accordance with the law, on employing the expert service staff members, on the basis of the needs for professional and efficient discharge of the work he/she is authorised to do.

The regulations pertaining to employment in state organs shall apply accordingly to the expert service staff.

The funds required for the work of the Commissioner, his/her assistants and expert service shall be provided from the budget of the Republic of Serbia, acting on a proposal submitted by the Commissioner.

The Commissioner's head office shall be in Belgrade.

The authority of the Commissioner

Article 33

The Commissioner:

1. shall receive and review complaints pertaining to violations of provisions of this Law, provide opinions and recommendations in specific cases, and pass measures in accordance with the provisions of Article 40 of this Law;
2. shall provide information to the person lodging a complaint concerning his/her rights and the possibility of initiating court proceedings or some other proceedings for the purpose of protection, or recommend reconciliation;
3. shall file charges in accordance with article 43 of this Law, pertaining to violations of rights guaranteed by this Law, in his/her own name, and with the agreement and on behalf of the person discriminated against, unless proceedings before a court of law have already been initiated or concluded by passing an enforceable decision;
4. shall submit misdemeanour notices on account of violations of rights guaranteed by this Law;
5. shall submit an annual report and special reports to the National Assembly about the situation concerning the protection of equality;
6. shall warn the public of the most frequent, typical and severe cases of discrimination;
7. shall monitor the implementation of laws and other regulations, initiate the passing or amending of regulations for the purpose of implementing and developing protection against discrimination, and provide opinions concerning the provisions of draft laws and other regulations pertaining to the prohibition of discrimination;
8. shall establish and maintain cooperation with organs authorised to ensure equality and the protection of human rights on the territory of an autonomous province or a local government;
9. shall recommend measures to public administration organs and other persons aimed at ensuring equality.

The Rules of Procedure

Article 34

The Commissioner shall pass the Rules of Procedure to regulate more closely the manner of his/her work and procedure.

V. THE PROCEDURE OF APPLYING TO THE COMMISSIONER

Lodging a complaint

Article 35

A person who considers him/herself discriminated against shall lodge a complaint in writing to the Commissioner or, under exceptional circumstances, orally for the record, without being obligated to pay a tax or any other charges.

Along with the complaint, evidence of the discrimination that has been suffered must be submitted.

An organisation engaged in the protection of human rights or another person may lodge a complaint on behalf of and with the agreement of the person whose rights have been violated.

The Commissioner shall forward the complaint to the person against whom it has been lodged within 15 days of having received it.

Article 36

The Commissioner shall take steps concerning a complaint unless proceedings pertaining to the matter in question have been initiated before a court of law or an enforceable decision has been passed.

The Commissioner shall not take any steps concerning a complaint if it is evident that no violation of rights pointed to by the person having lodged the complaint has actually occurred, if he/she has already taken steps concerning the same matter and no new evidence has been provided, and if he/she establishes that, in view of the time elapsed since the violation of rights in question, no useful purpose will be served by acting upon the complaint.

Establishing the facts of the case

Article 37

Having received a complaint, the Commissioner shall establish the facts of the case by reviewing the evidence submitted and by taking statements from the person who lodged a complaint, the person against whom the complaint was lodged, and other persons if need be.

The person against whom the complaint was lodged may make a statement concerning the claims made in the complaint within 15 days of having received it.

Reconciliation

Article 38

The Commissioner shall propose a reconciliation procedure, in accordance with the law regulating the mediation procedure, before taking other steps in the proceedings.

Opinion and recommendations

Article 39

The Commissioner shall give his/her opinion on whether there has been a violation of the provisions of this Law within 90 days of the day of receiving a complaint, of which he/she shall inform the person who submitted the complaint and the person against whom the complaint was submitted.

If he/she decides that there has been a violation of the provisions of this Law, the Commissioner shall issue a recommendation to the person against whom the complaint was submitted, suggesting a way of redressing the violation in question.

The person to whom the recommendation is addressed shall be obligated to act upon it and to redress the violation in question within 30 days of the day of receiving it and to inform the Commissioner of it.

Measures

Article 40

If the person to whom a recommendation is addressed fails to act upon it, that is, if he/she fails to redress the violation in question, the Commissioner shall caution him/her.

Should the person referred to in paragraph 1 of this Article fail to redress the violation in question within 30 days of having been cautioned, the Commissioner may inform the public about it.

The measure of caution referred to in paragraph 1 of this Article shall be issued by passing a decision against which it is not allowed to lodge a complaint.

The provisions of the law regulating general administrative proceedings shall apply accordingly to the procedure involving the Commissioner.

VI. JUDICIAL PROTECTION

Judicial jurisdiction and procedure

Article 41

Anyone who has suffered discriminatory treatment shall have the right to initiate a lawsuit.

The provisions of the law regulating litigation proceedings shall apply accordingly to such a lawsuit.

The proceedings shall be conducted urgently.

Judicial review shall always be allowed.

Jurisdiction

Article 42

In proceedings initiated for the purpose of protection against discrimination, apart from the local court of general jurisdiction, the court situated in the area where the plaintiff's head office or residence is located shall also have jurisdiction over the proceedings.

Lawsuits

Article 43

Through a lawsuit referred to in Article 41 paragraph 1 of this Law, the plaintiff may demand:

1. imposing a ban on an activity that poses the threat of discrimination, a ban on proceeding with a discriminatory activity, or a ban on repeating a discriminatory activity;
2. that the court should establish that the defendant has treated the plaintiff or another party in a discriminatory manner;
3. taking steps to redress the consequences of discriminatory treatment;
4. compensation for material and non-material damage;
5. that the decision passed on any of the lawsuits referred to in items 1-4 of this Article be published.

Temporary measure

Article 44

The plaintiff may demand, when initiating a lawsuit, in the course of the proceedings and after the termination of the proceedings, until the court decision is en-

forced, that the court should pass a temporary measure in order to prevent discriminatory treatment, with a view to eliminating the danger of violence or some major irreparable damage.

The proposal for passing a temporary measure must prove the likelihood of the necessity of doing so in order to eliminate the danger of violence or irreparable damage.

The court shall be obligated to decide on a proposal for passing a temporary measure forthwith, or within three days of the day of receiving the proposal at the very latest.

The rules concerning the burden of evidence

Article 45

It the court establishes that a direct act of discrimination has been committed, or if that fact is undisputed by the parties to the lawsuit, the defendant may not be relieved of responsibility by supplying evidence that he/she is not guilty.

If the plaintiff proves the likelihood of the defendant's having committed an act of discrimination, the burden of providing evidence that no violation of the principle of equality or the principle of equal rights and obligations has occurred shall fall on the defendant.

Lawsuits initiated by other persons

Article 46

The lawsuits referred to in Article 43 items 1, 2, 3 and 5 may be initiated by the Commissioner and an organisation engaged in the protection of human rights or the rights of a certain group of people.

If discriminatory treatment solely affects a particular person, the plaintiffs referred to in paragraph 1 of this Article may initiate a lawsuit only with his/her consent given in writing.

A person who had deliberately exposed him/herself to discriminatory treatment intending to directly verify the application of the regulations pertaining to the prohibition of discrimination in a particular case may initiate a lawsuit referred to in Article 43 items 1, 2, 3 and 5 of this Law.

The person referred to in paragraph 3 of this Article shall be obligated to inform the Commissioner of what he/she intends to do, unless the circumstances do not allow it, and to inform the Commissioner in writing of the action undertaken.

If the person referred to in paragraph 3 of this Article has not initiated a lawsuit, a court may hear him/her as a witness.

The person referred to in paragraph 3 of this Article may not be subjected to the claim of shared responsibility for the damage resulting from a discriminatory act.

VII. MONITORING

Monitoring the implementation of the Law

Article 47

The Ministry in charge of human and minority rights shall monitor the implementation of this Law.

The Commissioner's annual report

Article 48

The Commissioner shall submit an annual report to the National Assembly on the situation concerning the protection of equality, containing an evaluation of the work of public administration organs, providers of services and other persons, any failures perceived and recommendations for their elimination.

The report may contain remarks pertaining to the implementation of laws and other regulations, or concerning the need to pass or amend regulations for the purpose of implementing or developing protection from discrimination.

The report shall contain a summary, which is to be published in "The Official Gazette of the Republic of Serbia".

Special report

Article 49

If there should exist reasons of particular importance, the Commissioner may, of his/her own initiative or upon a request of the National Assembly, submit a special report to the National Assembly.

Such a report shall contain a summary, which is to be published in the "The Official Gazette of the Republic of Serbia".

VIII. THE PENAL PROVISIONS

Article 50

The authorised official or the person in charge within the framework of a public administration organ shall be fined in the amount of 10,000 to 50,000 dinars for committing a discriminatory act (Article 15 paragraph 2).

Article 51

A legal entity or an entrepreneur shall be fined in the amount of 10,000 to 50,000 dinars for violating the principle of equal opportunity of employment or exercising all the rights in the sphere of labour under equal conditions (Article 16 paragraph 1) on the grounds of personal characteristics, in the case of a person doing temporary and occasional work, a person doing additional work, a student or a pupil undergoing vocational practice, a person undergoing professional training and development without concluding a contract of employment, or a volunteer.

The person in charge within the framework of a legal entity or a public administration organ, as well as a physical person, shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 1 of this Article.

Article 52

A legal entity or an entrepreneur shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars if, within the framework of its/his/her activities, it/he/she refuses to provide services, demands that conditions should be fulfilled for the provision of services that are not required of other persons or groups of persons, or if it/he/she unwarrantedly gives priority to another person or a group of persons when providing services (Article 17 paragraph 1), on the grounds of the personal characteristics of a person or a group of persons.

A legal entity or an entrepreneur, owner or user of an object in public use or a public space shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars for denying access to the said object or public space to an individual or a group of persons on the grounds of their personal characteristics (Article 17 paragraph 2).

The person in charge within the framework of a legal entity or a public administration organ, as well as a physical person, shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 1 of this Article.

The person in charge within the framework of a legal entity or a public administration organ, as well as a physical person, shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 2 of this Article.

Article 53

The person in charge within the framework of a public administration organ shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for acting contrary to the principle of free expression of faith or belief; that is to say, if he/she denies an individual or a group of persons the right to acquire, maintain, express and change faith or belief, as well as the right to express, or act in accordance with, their beliefs (Article 18).

A legal entity or an entrepreneur shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars for a violation referred to in paragraph 1 of this Article.

The person in charge within the framework of a legal entity and a physical per-

son shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 1 of this Article.

Article 54

An educational institution shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars if it unwarrantedly obstructs or prevents an individual or a group of persons from being enrolled, on the grounds of his/her or their personal characteristics, or excludes them from the institution in question (Article 19 paragraph 2).

The person in charge within the framework of an educational institution shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 1 of this Article.

Article 55

A legal entity that denies a right or recognises benefits pertaining to gender, or exploits an individual or a group of persons on the grounds of gender, shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars (Article 20 paragraph 2).

An entrepreneur who denies a right or recognises benefits pertaining to gender, or perpetrates acts of physical or other forms of violence, exploits, expresses hatred, disparages, blackmails or harasses an individual or a group of persons on the grounds of gender shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars.

The person in charge within the framework of a legal entity or a public administration organ, as well as a physical person, shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 2 of this Article.

Article 56

A legal entity or an entrepreneur that requires of an individual or a group of persons to publicly express their sexual orientation or who prevents them from expressing their sexual orientation in accordance with this Law (Article 21) shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars.

The person in charge within the framework of a legal entity or a public administration organ, as well as a physical person, shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 1 of this Article.

Article 57

A legal entity or an entrepreneur that discriminates against a child or a minor on the grounds of being born in or out of matrimony, or publicly advocates giving priority to children of one gender over the other, and differentiates among children on the grounds of the financial situation, profession and other charac-

teristics related to the social position, activities, expressed opinion or belief of the child's parents, guardians and family members (Article 22 paragraph 2), shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars.

The person in charge within the framework of a legal entity or a public administration organ, as well as a physical person, shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 1 of this Article.

Article 58

A legal entity or an entrepreneur that discriminates against individuals or obstructs the provision of health care or other public services to them on the grounds of age (Article 23 paragraph 1) shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars.

The person in charge within the framework of a legal entity or a public administration organ, as well as a physical person, shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 1 of this Article.

Article 59

A legal entity or an entrepreneur that discriminates against an individual or a group of persons on the grounds of his/her or their political beliefs, or membership or non-membership of a political party (Article 25 paragraph 1) shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars.

The person in charge within the framework of a legal entity or a public administration organ, as well as a physical person, shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 1 of this Article.

Article 60

A legal entity or an entrepreneur that unwarrantedly denies an individual or a group of persons health care services on the grounds of his/her or their personal characteristics, imposes special conditions for the provision of health care services, denies them diagnosis and withholds information pertaining to their current health condition and to the already undertaken or intended measures for treatment or rehabilitation, and that harasses, insults and disparages them in the course of staying at a health care institution (Article 27 paragraph 2) shall be fined in the amount of 10,000 to 100,000 dinars.

The person in charge within the framework of a legal entity or a public administration organ, as well as a health care worker, shall be fined in the amount of 5,000 to 50,000 dinars for a violation referred to in paragraph 1 of this Article.

IX. THE TRANSITIONAL AND FINAL PROVISIONS

Electing the Commissioner

Article 61

The National Assembly shall elect the Commissioner within 60 days of the day when the provisions of Articles 28 through 40 of this Law start to be applied.

Passing of acts by the Commissioner

Article 62

The Commissioner shall pass an act regulating the organisation of his/her expert service and the Rules of procedure within 45 days of the day of his/her election.

The coming into effect of this Law

Article 63

This Law shall come into effect on the eighth day after the day of being published in "The Official Gazette of the Republic of Serbia", with the exception of Articles 28 through 40, which will start being applied as of January 1st 2010.

Ligji për ndalimin e diskriminimit

I URDHËRESAT THEMELORE

Lënda e Ligjit

Neni 1.

Me këtë ligj rregullohet ndalimi i përgjithshëm i diskriminimit, format dhe rastet e diskriminimit, si dhe veprimet e mbrojtjes prej diskriminimit.

Me këtë ligj emrohet Avokati i Popullit për mbrojtjen e barazisë (në tekstin e mëtejshëm: Avokati i Popullit), është organ i pavarur në ushtrimin e detyrës dhe nuk pranon udhëzime e ndërhyrje nga organet dhe është i pamvarurë në kryerjen e punëve të vërtetuara me këtë ligj.

Njohuri

Neni 2.

Në këtë ligj:

1) shprehjet „diskriminim“ dhe „veprimi diskriminues“ shënojnë çdo ndryshimë të bërë paarsye ose veprimin jo të barabartë, ose lëshimin (përfshijm, kufizim ose dhënjë e përparsisë), në krahasim në individë dhe grupe, si dhe në antarët e familjeve të tyre, ose personave e afërtë të tyre, në mënyren e hapur ose të mbuluar, që bazohet në racën, ngjyrën e lëkures, të paraardhësve, shtetësisë, përkatësisë nacionale ose prejardhjes etnike, gjuhës, bindjeve fetare ose politike, gjinisë, identitetit të lindur, orientimit seksual, gjendjes së pasurisë, lindjen, veçantitë gjenetike, gjendjes shëndetsore, invaliditetit, statusit martesor ose familjar, dënimet, mosha, pamja, anëtarësia në organizatat politike sindikale dhe të tjera dhe në veçoritë tjera të vërteta dhe të parashikuara personale (në tekstin e mëtejshëm: veçoritë personale);

2) shprehjet „personi“ dhe „çdokushë“ caktojnë atë që qëndron në Republikën e Serbisë ose në teritorin nën jurisdikcionin e sajë, pa marrë parasyshë, a është shtetasë i Republikës së Serbisë, ndonjë shteti tjetër ose është personi pa shtetësi, si dhe personi juridik i cili është i regjistruarë ose kryenë veprimin në teritorin e Republikës së Serbisë;

3) shprehja „qytetar“ shënon personin i cili është shtetasë i Republikës së Serbisë;

4) shprehja „organi i qeverisë publike“ shënon organin shtetror, organin e krahines autonome, organin e njësisë së vetëqeverisjes lokale, ndërmarrjen publike, institucionin, agjencionin publik dhe organizaten tjetër të ciles i është besuar kryerja e autorizimeve publike, si dhe personi juridik që themelon ose financiohet kryesishtë ose krejtë nga Republika, krahina autonome ose vetëqeverisja lokale.

Të gjitha terminët që përdoren në këtë ligj në gjininë mashkullore përfëshijnë terminët e njëjtë në gjininë femërore.

Të drejtat e mbrojtura dhe personat

Neni 3.

Çdokush ka të drejtë që gjyqet përkatse dhe organet tjera të qeverisë publike të Republikës së Serbisë me efikasitet të mbrohet nga të gjitha format e diskriminimit.

I huaji në Republikën e Serbisë në përputhje me kontratat ndërkombëtare, ka të gjitha të drejtat e garantuara më Kushtetutë dhe ligjin, përveq të drejtave të cilat sipas Kushtetutës dhe ligjit i kanë vetëm qytetaret e Republikës së Serbisë.

Është e ndaluar kryerja e të drejtave të vertetuara me këtë ligj, kundër qellimit në të cilën janë të njoftuara ose me qellimin që të ndalohen, të lëndohen ose kufizohen të drejtat dhe lirit e të tjerëve.

II NDALIMI I PËRGJITHSHEM DHE FORMAT E DISKRIMINIMIT

Parimi i barazisë

Neni 4.

Të gjithë janë të barabartë dhe gëzojnë poziten e njëjtë dhe mbrojtjen e njëjtë juridike, pa marrë parasysh vetitë personale.

Çdokush është i detyruar të respekton, parimet e barazisë, respektivisht ndalimin e diskriminimit.

Format e diskriminimit

Neni 5.

Format e diskriminimit janë diskriminimi drejtpërdrejtë dhe indirekt, si dhe shkelja e parimeve të brabarta të drejtave dhe detyrave, të thirret në përgjegjësi, bashkimi për kryerjen e diskriminimit, fjalimi i urrejtjes, trazimi dhe veprimi nënqumës.

Diskriminimi i drejtpërdrejtë

Neni 6.

Diskriminimi drejtpërdrejtë egziston në qoftë se individi ose grupi i njerëzve, për shkak të vetive të tija respektivisht të tyre në situatën e njëjtë ose njësoj, me cilindo akt, veprim ose lëshim, qiten ose janë qitur në poziten jo të volitshme, ose mundë qiten në poziten jo të volitshme.

Diskriminimi indirekt

Neni 7.

Diskriminimi indirekt egziston në qoftë se personi ose grupi i njerëzve, për shkak të vetive të tija respektivisht të tyre, e qetë në poziten jo të volitshme me aktin, veprimin ose lëshimin i cili duket që është i bazuar në parimin e barazisë dhe ndalimin e diskriminimit, përveq se në qoftë se ajo është e arsyeshme më qellimin ligjor, mjetet për arritjen e këtijë qëllimit janë adekuate dhe të nevojshme.

Shkelja e parimeve të drejtave të njëjta dhe detyrave

Neni 8.

Shkelja e parimeve të drejtave të njëjta dhe detyrave egziston në qoftë se personit ose grupit i njerëzve, për shkak të vetive të tija respektivisht të tyre, paarsyeshëm ndalon të drejtat dhe lirit ose imponojnë detyrat të cilat në të njëjtën ose situatën e një llojit nuk ndalohet ose nuk imponohet personit tjetër ose grupit të jertzve, në qoftë se qelimi ose pasojat e masave të marra jo të arsyeshme, si dhe në qoftë se nuk egziston përpjestimi në mes masave të marra dhe qëllimit me këto masa arrihet.

Ndalimi i thirrjes në përgjegjësi

Neni 9.

Diskriminimi egziston në qoftë se ndaj individit ose grupit të njerëzve veprohet paarsyeshëm me këq se sa veprohet ose do të veprohej ndaj të tjerëve, vetëm ose kryesisht për at arsye që kanë kërkuar, ose kanë për qëllim të kerkojin mbrojtjen prej diskriminimit ose për at arsye që kanë afuar ose mendojin të afrojin faktët për veprimin diskriminues.

Bashkimi për kryerjenë e diskriminimit

Neni 10.

Është e ndaluar bashkimi për kryerjen e diskriminimit, respektivisht veprimin e organizatave ose grupave që janë të trejtura në shkëljen e kushtetutës, e rregulave të drejtës ndërmbkombëtare dhe lirit me ligj të garantuara dhe të drejtatë me ligj të garantuara ose në shkaktimin e urrejtjes për qarjës ose mos durimit nacional, racor, fetar dhe të tjera.

Fjalimi urrejtës

Neni 11.

Është e ndaluar shprehja e ideave, informatave dhe mendimeve me të cilat nxitet diskriminimi, urrejtja ose dhuna kundër personit ose grupit të njerzve për shkak të vetive

të tyre personale, në mjetet publike dhe publikacionet tjera, në tubimet dhe vendet publike, me shkrimin dhe tregimin e porosive ose simboleve dhe në mënyra të tjera.

Veprimet trazuese dhe nënçmuese

Neni 12.

Është e ndaluar veprimi trazues dhe nënçmues i cili ka përqëllim ose paraqet lëndimin e dinjitetit të personit ose grupit të njerëzve në bazën e vetive të tyre personale, dhe sidomos në qoftë se me këto shkaktohet friga ose armiqësia, rrethi nënçmues dhe ofendues.

Format e rënda të diskriminimit

Neni 13.

Format e diskriminimit të rëndë janë:

1. shkaktimi dhe nxitja e mos barazisë, urrejtjes dhe mosdurimit në bazën nacionale, racore ose të përkatsis fetare, gjuhës, percaktimit politik, gjinisë, identiteti lindës, përkatsis seksuale dhe invaliditetit;
2. propagimi ose kryerja e diskriminimit nga ana e organit qeveritarë publikë dhe në veprimet para organeve të qeveris publike;
3. propagimi i diskriminimit nëpër mjetet publike;
4. robëria, tregtia me njerzë, aparthejdi, gjenocid, pastrimi etnik dhe propagimi e tyre;
5. diskriminimi i personit sipas të dy ose me shumë vetive personale (diskriminimi i shumëfishtë ose i kombinuar);
6. diskriminimi i cilli është kryer shumë her (diskriminimi i përsëritur) ose i cilli bëhet një periudh të gjatë kohore (diskriminimi i zgjature) ndaj personit te njëjtë ose grupit të individeve;
7. diskriminimi i cili sjell deri të pasojat e rënda për të diskriminuarin, persona të tjer ose pasurin, dhe sidomos në qoftë se është fjala për vepren e cila kryesisht ose vetëm nxitja për kryrje ka qen urrejtja, respektivisht mosdurimi ndaj të dëmtuarit e cila është bazuar në vetin e tijë personale.

Masat e posaçme

Neni 14.

Nuk konsiderohen si diskriminuese masat e posaçme të marra për arritjen e barazisë së plot, për perparimin dhe mbrojtja e personit, respektivisht grupeve të njerëzve që gjinden në pozitën jo të barabartë.

III RASTET E POSAÇME TË DISKRIMINIMIT

Diskriminimi në proceset para organeve të qeverisë publike

Neni 15.

Çdokush ka të drejtë në afrimin e barabartë dhe mbrojtjen e barabartë të drejtave të veta para gjyqëve dhe organeve të qeverisë publike.

Veprimi diskriminues i personit zyrtar, respektivisht personit përgjegjes në organet e qeveris publike, konsiderohet lëndimi i rënd i detyrës punuese, në përputhje me ligjin.

Diskriminimi në sferen e punës

Neni 16.

Është i ndaluar diskriminimin në sferën e punës, respektivisht shkeljën e mundësive të njëjta për themelimin e marrdhënjëve të punës ose shfrytëzimin me kushte të njëjta të gjitha të drejtave në sferën e punës, siq është e drejta në punë, në zgjedhjen e lirë të punsimit, në përparimin në shërbim, në persosjen shkencore dhe në rehabilitimin profesional, në kompenzimin e barabartë për punën me vleren e njëjt, në kushtet e njëjta dhe të knaqshme punuese, në pushim, në arsim dhe antarsim në sindikat, si dhe në mbrojtjen prej papunësisë.

Mbrojtja prej diskriminimit paragrafi 1. të këti neni gëzon personi në marrdhënjë pune, personi që kryen, punët e përkoshme dhe nganiher ose punët sipas kontrates për veper ose me kontrat tjetër, personi në punën plotësuese, personi që kryen funksionin publik, pjestari i ushtrisë, personi që kërkon punë, studenti dhe nxënësi në praktikë, personi në aftësimin shkencore dhe persosjen pa themelimin e marrdhënjëve në punë, vullonteri dhe çdo person tjetër i cili në cilën do bazë tjetër merr pjes në punë.

Nuk konsiderohet diskriminim berja e ndalimit, përjashtimit ose dhënja e përparisë për shkak të vetive të punës së caktuar të e cila vetitë personale të personit paraqesin kushtin e vërtetë dhe vendimtar në kryrjen e punës, në qoftë se është qellimi që me këtë dëshirohet të arrihet arësya, si dhe masat e marra për mbrojtjen ndaj disa kategorive të personave prej paragrafit 2. të këtijë neni (grat, shatzëne, lehonisë, prindërit te miturit personat me invaliditet dhe të tjerët).

Diskriminimi në afrimin e shërbimeve publike dhe shfrytëzimin e objekteve dhe sipërfaqëve

Neni 17.

Diskriminimi në afrimin e shërbimeve publike egziston në qoftë se personi juridik dhe fizik, në lidhje me veprimin e tijë, respektivisht profesionin, në bazë të vetive personale të personit ose grupit të njerëzve, refuzon afrimin e shërbimeve, për afrimin e shërbimeve kërkon plotësimin e kushteve që nuk kërkohen prej personave

ose grupave të njerëzve të tjera, respektivisht në qoftë se në afrimin e shërbimeve paarsyeshem mundeson përparsin personit tjetër ose grupit të njerëzve.

Çdokush ka të drejtë në perdorimin e barabartë të objekteve në perdorimin publik (objektet ne te cilet gjinden selit e organeve te qeveritareve publike, objektet në sferen e arsimit, shëndetësis, mbrojtjes sociale, kultures, sportit, turizmit, objektet qe perdoren përmbrojtjen e mjedisit jetesore, përmbrojtjen prej katastrofave elementare dhe te njejta), si dhe sipërfaqet publike (parqet, shehset, rruget, kalime te kebmesorëve dhe komunikacionet tjera publike dhe te njejta), në përputhje me ligjin.

Ndalimi i diskriminimit fetare

Neni 18.

Diskriminimi egziston në qoftë se veprohet kundër parimeve te shprehjas fetare, ose bindjes, respektivisht në qoftë se personi ose grupi te njerëzve ju mohohet e drejta në arritje, mbajtje, shprehje dhe ndrushimin e fes ose bindjes, si dhe te drejten që privatisht ose publikisht paraqet ose vepron në përputhje me bindjet e veta.

Nuk konsiderohet diskriminim veprimi i klerikut, respektivisht zyrtari fetar i cili në përputhje me doktrinen fetare, bindjet ose çelimeve të kishes dhe bashksive fetare të regjistruara në regjistrin e bashkësive fetare, në përputhje me ligjin e posaqëm me të cilim rregullohet liria e fës dhe statusi i kishes dhe bashkësive fetare.

Diskriminimi në sferen e arësimit dhe aftësimit shkencore

Neni 19.

Çdokush ka të drejt edukimin parashkolor, fillor, të mesëm dhe të lartë dhe aftësimin shkencore me kushte të njejta, në përputhje me ligjin.

Është e ndaluar personit ose grupit të njerëzve në bazë të vetive të tyre personale, tju vështërohet ose pengohet regjistrimi në institucionet edukato-arsimor, ose të prejashtohet prej këtyre institucioneve, të vështërohet ose pengohet mundësia e përcielljes së mesimit dhe pjesmarrja në arsimin tjetër, respektivisht në aktivitetet arsimore, të ndahen nxënësit sipas vetive të tyre personale, këqtrajtimi dhe në mënyren tjetër paarsyeshem të bëhet dallimi dhe të veprohet jo barabartë ndaj tyre.

Është e ndaluar diskriminimi në instisucionet edukative dhe arsimore të cilat kryejin veprimet në përputhje me ligjin dhe rregullat tjera, si dhe personat që shfrytëzojin ose kanë shfrytëzuar shërbimet e këtyre institucioneve në përputhje me ligjin.

Diskriminimi në bazë te gjinisë

Neni 20.

Diskriminimi egziston në qoftë se veprohet kundër parimeve të barazisë së gjinisë,

respektivisht parimit të respektimit të drejtave të barabarta dhe lirive të grave dhe meshkujëve në aspektin politik, ekonomik, kulturor dhe të tjera në atë publik, profesional, privat dhe të jetës familiare.

Është i ndaluar ndalimi i drejtave publikisht ose pranimit i mbuluar i privilegjave në krahasim të gjinisë ose për shkak të ndryshimit të gjinisë. Është e ndaluar dhuna fizike dhe tjetër, eksploatimi, shprehja e urrejtjes, nënçmimi, cenimi dhe trazimi duke pasur parasysh gjinin si dhe shprehjen publike, përkrahjen dhe veprimin në përputhje me paragjukimet, traditat dhe me sjelljet tjera shoqërore të cilat janë të bazuara në idetë e nënvlersimit dhe mbivlesimit të gjinive, respektivisht stereotipeve në rrolin e gjinive.

Diskriminimi në bazë të orijentimit seksual

Neni 21.

Orijentimi seksual është gjë private dhe askush nuk mundët të thirrët që të deklarohet publikisht për oprijentimin e vet seksual.

Çdokush ka të drejt që të deklarohet për orijentimin e vet seksual, kur së veprimi diskriminues për shkak të këtijë deklarimi është i ndaluar.

Diskriminimi i fëmijëve

Neni 22.

Çdo fëmijë, respektivisht i mitur ka të drejtat e njëjta dhe mbrojtjen në familje, shoqëri dhe shtet, pamarrëparasysh në vetit e tijë personale ose të prinderëve, kujdestarit dhe antarëve të familjes.

Është i ndaluar të diskriminohet fëmija, respektivisht i mituri sipas gjendjes shëndetësore, martesore, respektivisht lindja jasht martesës, pranimit publik në dhënjën e përparësisë fëmijëve të një gjinie në krahasim të fëmijëve së gjinis tjetër, si dhe bërja e dallimit ndaj gjendjes shëndetësore, gjendjës pasurore, profesionit dhe shënimeve tjera të pozites shoqërore, aktiviteteve, mendimit të shprehur ose bindjen për prindërit e fëmijëve, respektivisht kujdestarit dhe antarëve të familjes.

Diskriminimi në bazë të moshes së vjetërsisë

Neni 23.

Është i ndaluar diskriminimi i personave në bazë të moshes.

Të moshuarit kanë të drejt ne kushtet e jetës me dinjitet pa diskriminim, dhe posaqërisht, të drejta në e barabartë dhe mbrojtjen prej mos kujdesit dhe trazimit në shfrytëzimin e shërbimeve publike shëndetësore dhe të tjera.

Diskriminimi i pakicave nacionale

Neni 24.

Është i ndaluar diskriminimi i pakicave nacionale dhe pjesarëve të tyre në bazë të përkatsisë nacionale, prejardhjes etnike, bindjeve, fetare dhe gjuhës.

Mënyra e realizimit dhe mbrojtja e drejtave të pjesarëve të pakicave nacionale rregullohen me ligjin e posaçëm.

Diskriminimi për shkak të përkatsisë politike dhe sindikale

Neni 25.

Është i ndaluar diskriminimi për shkak të bindjeve politike të personit ose grupit të njerëzëve respektivisht përkatsisë ose mospërkatsisë të partisë politike, respektivisht organizates sindikale.

Diskriminimi prej paragrafit 1. të këtijë neni nuk konsiderohet si kufizime të cilat i takojn ushtruesve të funksioneve shtetërore të caktuara, si dhe kufizimet e nevojshme për pengimin e ushtrimit të aktiviteteve fashiste, naciste dhe raciste, të rregulluara në përputhje me ligjin.

Diskriminimi i personave me invaliditet

Neni 26.

Diskriminimi egziston në qoftë se vepohet kundër parimit të respektimit e drejtave të barabarta dhe lirive të personave me invaliditet në jetën politike, ekonomike, kulturore dhe në aspektet tjera publike, profesionale, private dhe të jetës familjare.

Mënyra e realizimit dhe mbrojtja e drejtave të personave me invaliditet rregullohet me ligjin e posaçëm.

Në pikpamjen e mbrojtjes gjyqësore prej diskriminimit të personave me invaliditet zbatohen edhe nenat 41, 42, 43, 44, 45 dhe 46. të këtijë ligji.

Diskriminimi në bazë të gjendjes shëndetësore

Neni 27.

Është i ndaluar diskriminimi i personave dhe grupave të njerëzve në bazë të gjendjes së tyre shëndetësore, si dhe antarve të familjeve së tyre.

Diskriminimi prej paragrafit 1. të këtijë neni egziston sidomos në qoftë se personi ose grupit e njerëzve për shkak të vetive të tyre personale refuzohet jo me arësye afrimi i shërbimeve shëndetësore, i paraqiten kushtet e posaçme për afrimin e shërbimit shëndetësor që nuk janë të arësyeshme me arësytet medicinale, refuzon dhënjën e di-

agnozes dhe shkurtojin informatat për gjendjen momentale shëndetësore, të marra ose qellimin e marrjës së masave përfshin ose rehabilitim, si dhe trazimin, ofendimin dhe nënçmimin gjatë qëndrimit në institucionin shëndetësore.

IV AVOKATI I POPULLIT PËR MBROJTJEN E BARAZISË

Veprimi për zgjedhjen e Avokatit të Popullit

Neni 28.

Avokatin i Popullit e zgjedh Kuvendi Popullor me shumicën e votave të të gjithë deputetëve popullor, në propozimin e këshillit përkatsë për qështje kushtetuese (në tekstin e metejshëm: Këshilli).

Propozimi për gjendjen e Avokatit të Popullit vërtetohet me shumicën e votave prej numrit të përgjithshëm të antarëve të Këshillit.

Secili grup e deputetëve në Kuvendin Popullor ka të drejtë që Këshillit të propozon kandidatin për Avokatin e Popullit.

Avokati e Popullit mund të zgjidhet shtetasi i Republikës së Serbisë i cili plotëson keto kushte:

- të jetë jurist i diplomuar;
- të ketë me se paku dhijet vjet përvoji në punët juridike në sferën e mbrojtjes së drejtave të njeriut;
- të disponon me kualitete të larta morale dhe shkencore.

Avokati i Popullit nuk mund të ushtron funksionin tjetër publik ose funksionin politik, as veprimtarin profesionale, në përputhje me ligjin.

Mandati

Neni 29.

Avokati i Popullit zgjidhet në kohën prej pesë viteve.

I njëjti person mund të zgjidhet për Avokatin e Popullit me së shumeti dy herë.

Mbarimi i mandatit

Neni 30.

Avokatit të Popullit funksioni i mbaron: kalimi i mandatit; me dhënjën e dor-heqjes në formën me shkrim Kuvendit Popullor; plotsimi i kushteve për pension, në përputhje me ligjin; ndrrimin dhe vdekja. Vendimin për shkakimin e Avokatit të Popullit e merr Kuvendi Popullor.

Avokati i Popullit shkarkohet nga detyra:

1. për shkak që nuk është kompetent dhe punës jo të vetëdishme;
2. në qoftë se me vendimin e plotfuqishëm të jet i dënuar për veprën penale me dënim me burg e cila e bën jopërkates ose jo të volitshëm për kryerjen e këtij funksioni;
3. humbjen e shtetësisë;
4. në qoftë se e ushtron funksionin tjetër publik ose veprimtarin profesionale, në qoftë se ushtron detyrën ose punën tjetër e cila mund të ndikon në pamvarsin e tijë ose në qoftë se vepron kundër ligjit me të cilin rregullohet pengimi i përçarjes së interesave gjatë kryerjes së funksionit publik.

Procesi për shkakimin e Avokati e Popullit ngritet me iniciativen e një të tretave të deputeteve populllore.

Këshilli vërteton se a egzistojn arësytet për shkakim dhe për at lajmëron Kuvendin Popullor.

Këshilli lajmron Kuvendin Popullor edhe për kërkesën e Avokatit të Popullit që i kalon detyra, si dhe për plotsimin e kushteve për mbarimin e detyrës për shkak të plotsimit të kushteve për pension, në përputhje me ligjin.

Kuvendi popullor miraton vendimin për shkarkimin e Avokatit të Popullit me shumicën e votave të të gjithë deputetëve popullor.

Kuvendi Popullor në afatin prej tre muajve prej kalimi të mandatit të Avokatit të Popullit zgjedh Avokatin e ri të Popullit.

Pozita e Avokatit të Popullit

Neni 31.

Avokati i Popullit ka të drejtë në pagën e njejtë sikurse paga e gjyqtarit të Gjyqit Kasacion Suprem, si dhe të drejtat në plotsimin e harxhimëve të shkaktuara në lidhjen me kryerjen e funksionit të vet.

Avokati i Popullit gëzon imunitetin që kanë deputetët popullor në Kuvendin Popullor.

Sherbimet eksperte e Avokatit të Popullit

Neni 32.

Avokati i Popullit ka sherbimet eksperte të cilat i ndihmojnë në kryerjen e përkacive të tija.

Avokati i Popullit sjell aktin, në të cilin jep pelçimin Kuvendi Popullor, me të cilin rregullon organizimin dhe punën e sherbimeve të tija eksperte.

Avokati i Popullit ka tre zëvendës.

Zëvendësi i Avokatit të Popullit udhëheq sferen e përfshirë të punës, në përputhje me aktin e organizimit dhe sistematizimit të punëve.

Zëvendësit e Avokatit të Popullit i cakton Avokati i Popullit.

Avokati i Popullit është i pavarur në ushtrimin e detyrës, në përputhje me ligjin, për pranimin e personave në marrdhënjë pune në sherbimin e eksperteve, udheq nevojat profesionale dhe ushtrimin e detyrës së vet të përkatsisë.

Në të punsuarit e sherbimeve eksperte të Avokatit të Popullit zbatohen rregullat për marrdhënjë pune në organet shtetërore.

Mjetet financiare për punën e Avokatit të Popullit, dhe zëvendësëve të tij dhe sherbimeve eksperte sigurohen në budxetin e Republikës së Serbisë, në propozimin e Avokatit të Popullit.

Selia e Avokatit të Popullit është në Beograd.

Kompetencat e Avokatit të Popullit

Neni 33.

Avokatit i Popullit:

1. pranon dhe shqyrton ankesat për shkeljen e dispozitave të këtij ligji dhe jep mendimin dhe propozimin në rastet konkrete dhe shqipton masat në përputhje me nenin 40. të këtij ligji;
2. parashtruesit të ankesës jep informata për të drejtën e tij dhe mundësin e ngritjes gjyqësore ose ndonjë veprimi tjetër të mbrojtjes, respektivisht preferon procesin e pajtimit;
3. paraqet aktpadin prej nenit 43. të këtij ligji, për shkak të shkeljes së drejtave prej këtij ligji, në emrin e vet por me pelqimin dhe llogarin e personit të diskriminuar, në qoftë se procesi para gjyqit për të njëjtën gjë nuk është gdritur me parë ose plotfuqishem ka mbaruar;
4. paraqet kundervajtjet për shkak të shkeljes së drejtave prej këtij ligji;
5. paraqet raportin vjetor dhe të posaçem Kuvendit Popullor për gjendjen në sferen e mbrojtjes të barazisë;
6. tërhiqet verejtëjen opinionit në rastet me të shpeshta tipike dhe të rënda të diskriminimit;

7. përcijell zbatimin e ligjit dhe rregulave tjera, inicon miratimin ose ndryshimin e rregulave për zbatimin dhe përparimin e mbrojtjes prej diskriminimit dhe jep mendimin për dispozitat e planit të ligjit dhe rregulave tjera që i takojn ndalimit të diskriminimit;

8. vendos dhe mirmëban bashkunimin me organet përkatëse për arritjen e barazisë dhe mbrojtjen e drejtave të njeriut në teritorin e krahinës autonome dhe vetqeverisjes lokale;

9. preferon organeve të qeveris publike dhe personave tjer për arritjen e barazisë.

Rregullorja e punës

Neni 34.

Avokati i Popullit miraton rregullorën e punës me të cilën rregullohet mënyra e veprimit të punës së tijë.

V VEPRIMI PARA AVOKATIT TË POPULLIT

Paraqitja e ankesave

Neni 35.

Personi i cili konsideron që ka përjetuar diskriminimin paraqet të Avokati i Populli ankesën me shkrim ose, posaqerisht, të protokoli me gojë, pa detyrim të paguan takset ose tatime tjera.

Me ankesën paraqiten edhe faktët për aktin e diskriminimit të prijetur.

Në emër dhe me pelqimin e personit e drejta e të cilit është shkelur, ankesën mund të paraqet organizata e cila mirrët me mbrojtjen e drejtave të njeriut ose personit tjetër.

Avokati i Popullit dërgon ankesën personit kundër të cilit është ngritur, në afatin prej 15 ditëve prej ditës së pranimit të ankesës.

Neni 36.

Avokati i Popullit vepron sipas ankesës në qoftë se proçesi para gjyqit për të njëjtën gjë është ngritur ose është i plotfuqishem.

Avokati i Popullit nuk vepron sipas ankesës në qoftë se është e kuartë që nuk ka shkelje të drejtës në të cilën ngritsi tregon, në qoftë se për të njëjtën gjë është vepruar dhe nuk janë gjetur faktet e reja, si dhe në qoftë se e verteton që për shkak të kalimit të kohës të shkeljes së drejtës e pamundëshme të arrihet qellimi i veprimit.

Vërtetimi i gjendjes faktike

Neni 37.

Me pranimin e ankesës Avokati i Popullit vërteton gjendjen faktike me pamjën e fakteve të paraqitura dhe me marrjën e deklaratës prej parashtruesit të ankesës, personit kundër të cilit ankesa është ngritur, si dhe prej personave të tjera.

Personi kundër të cilit ankesa është ngritur mund të deklarohet për të thënat e ankesës në afatin prej 15 ditë prej ditës së pranimin të sajë.

Pajtimi

Neni 38.

Avokati i Popullit propozon zbatimin e veprimit të pajtimit, në përputhje me ligjin me të cilin rregullohet veprimi i mediacionit, para ndermarrjas së veprimeve tjera në proces.

Mendimi dhe propozimet

Neni 39.

Avokati i Popullit jep mendimin për këtë se a është arrdhur deri të shkëlja e dispozitave të këtij ligji në afatin prej 90 ditë prej ditës së paraqitjes të ankesës, dhe për këtë lajmron parashtruesin dhe personin kundër të cilit ankesa është ngritur.

Me mendimin së është ardhur deri të shkëlja e dispozitave të këtij ligji, Avokati i Popullit preferon personit kundër të cilit është paraqitur ankesa mënyren e largimit të shkëljes së drejtave.

Personit të cilit preferimi i është dërguar është i detyruar të vepron sipas porosisë dhe të largon shkëljen e të drejtës në afatin prej 30 ditë prej ditës së pranimin të porosisë, si dhe për këtë të lajmron Avokatin i Popullit.

Masat

Neni 40.

Në qoftë se personi të cilit porosia është dërguar nuk vepron sipas porosisë, respektivisht nuk largon shkëljen e drejtave, Avokati i Popullit ja shqipton masën e vërtetjes.

Në qoftë se personi prej paragrafit 1. të këtij neni nuk largon shkëljen e të drejtës në afatin prej 30 ditë prej ditës së shqiptimit të vërtetjes, Avokati i Popullit mund të për këtë të lajmron opinionin.

Masa e vërtetjes prej paragrafit 1. të këtij neni shqiptohet me vendimin, kundër të cilit nuk është e lejuar ankesa e posaçme.

Në veprimin para Avokatit të Popullit e nëvojshëm zbatohen dispozitat e ligjit me të cilin rregullohen udhëqja e veprimit të përgjithshëm.

VI MBROJTJA GJYQËSORE

Përkatsia gjyqësore dhe procesi

Neni 41.

Çdokush i cili është lënduar me veprimin diskriminues ka të drejt të paraqet padin gjyqit.

Në proces nevojshëm zbatohen dispozitat e ligjit për procesin gjyqësore.

Procesi është urgjent.

Revizioni gjithmon është i lejuar.

Përkatsia lokale

Neni 42.

Në procesin për mbrojtjen prej diskriminimit vendi lokal është përkatës, para gjyqit të përgjithshëm të përkacitsisë të vendit lokal dhe gjyqit në teritorin e së ciles e ka selin, respektivisht vendëbanimi i prokurorit.

Paditë

Neni 43.

Me padin prej nenit 41. paragrafi 1. të këtijë ligji mund të kërkohet:

- ndalimi i kryerjes së veprës prej të ciles kërcnohet diskriminimi, ndalimi i kryerjes së veprës të metejshëme të diskriminimit, respektivisht ndalimin e përsëritjës të veprës diskriminuese;
- vertetimin që i pardituri ka vepruar në mënyre diskriminuese ndaj prokurorit ose tjetrit;
- kryerja e veprës për largimin e pasojave të veprimit diskriminues;
- plotësimi i dëmit material dhe jo material;
- shpallja e aktvendimit të marra me rastin e ndonjë padie prej pik. 1-4. të këtijë neni.

Masa e përkohshme

Neni 44.

Prokurori mundët s'bashku me padin, gjatë procesit, si dhe me mbarimin e procesit, gjithnjë derisa kryerja të mos zbatohet, kërkon që gjyqi me masën e vet të përkohshme të pengon veprimin diskriminuese për largimin e rrezikut prej dhunës ose dëmit më të madhë joplotsues.

Për propozimin e largimit të masave të përkoshme gjyqi është i detyruar të marrë vendimin pashtyrje, më vonë në afatin prej 3 diteve prej ditës së pranimit të propozimit.

Rregulat e barrës të dëshmimit

Neni 45.

Në qoftë se është gjyqi ka vërtetuar që është kryer vepra e diskriminimit të drejt-përdrejtë ose në mes palëve është e pamohueshme, i padituri nuk mund të lirohet prej përgjegjësisë të dëshmisë që nuk është fajtor.

Në qoftë se prokurorit i duket e mundëshme që i padituri ka kryar aktin e diskriminimit, barra e dëshmisë që për shkak të këtijë akti nuk është ardhur deri të shkelja e parimit të barazisë, respektivisht parimeve të drejtave të njejta dhe detyrave i ban i padituri.

Padit e personave tjer

Neni 46.

Padit prej nenit 43. pikat 1, 2, 3. dhe pika 5. mund të paraqet Avokati i Popullit dhe organizata e cila mirrën me mbrojtjen e drejtave të njeriut, respektivisht drejtat e grupit të njerëzve të caktuar.

Në qoftë se veprimi diskriminues i takon vetëm personit të caktuar, prokuroret prej paragrafit 1. të këtijë neni mund të ngritin padin vetëm me pranimin e tijë në formen me shkrim.

Personi i cili me vetdije ka shkaktuar veprimin diskriminues, me qëllim, që drejt-përdrejtë të verteton zbatimin e rregullave për ndalimin e diskriminimit në rastin konkrete, mund të ngrit padim prej nenit 43. pik 1, 2, 3. dhe pika 5. të këtijë ligji.

Personi prej paragrafit 3. të këtijë neni është i detyruar që të lajmron Avokatin i Popullit për qëllimin e veprimit, përveqse rrethanat nuk lejoin, si dhe për veprimin e marrë të lajmron Avokatin e Popullit në formen me shkrim.

Në qoftë se personi prej paragrafi 3. të këtijë neni nuk ka paraqitur padin gjyqit mund ta ndëgjoj si dëshmitar.

Ndaj personit prej paragrafit 3. të këtijë neni nuk mund të paraqitet vërejtja e ndarjës së përgjegjësisë për dënimin i cili rrjedh prej aktit të diskriminimit.

VII MBIKËQYRJA

Mbikëqyrja mbi zbatimin e ligjit

Neni 47.

Mbikëqyrjen mbi zbatimin e këtijë ligji ushtron ministria përkatëse për të drejtat e njeriut dhe të pakicave.

Raportmi vjetor i Avokatit të Popullit

Neni 48.

Avokati i Popullit paraqet raportin vjetor para Kuvendit Popullor për gjendjen në sferën e mbrojtjes të barazisë, i cili përmban vlersimet e punës të organeve të qeverisë publike, ushtruesve të shërbimëve dhe personave tjer, lëshimet e vërejtura dhe propozimet për largimin e tyre.

Raportimi mund të përmban edhe të dhënat për zbatimin e ligjit dhe rregullave tjera, respektivisht për nevojën e miratimit ose ndryshimit të rregullave për zbatimin dhe për përparimin e mbrojtjes nga diskriminimi.

Raportimi përmban temat të cilat shpallën në „Gazeten zyrtar të Republikës së Serbisë”.

Raporti posaçëm

Neni 49.

Në qoftë se egzistojnë arsyt sidomos të rëndësishme Avokati i Popullit mundët, sipas iniciativës të vet ose me kërkesën e Kuvendit Popullor të paraqet raportimin e posaçëm para Kuvendit Popullor.

Raporti i posaçëm përmban temat të cilat shpallën në „Gazeten zyrtare të Republikës së Serbisë”.

VIII DISPOZITAT E DËNIMEVE

Neni 50.

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi zyrtar, respektivisht personi përgjegjës në organin e qeverisë publike në qoftë se vepron diskriminues (neni 15. paragraf 2).

Neni 51.

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi juridik, respektivisht ndërmarrsi, në qoftë se në bazë të vetive personale personi që kryen punët e përkohshme dhe nganiher, personi në punën plotsuese, studentët dhe nëxësit në praktik, personit në aftësimin ekspert dhe aftësimin pak-rrijimin e marrëdhënjeve punë, respektivisht, vullonter, shkel mundësit e barabarta për themelimin e marrëdhënjeve të punës ose gëzon kushtet e barabarta të gjitha të drejtat në sferën e punës (neni 16. paragrafi 1.).

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 1. të këtijë neni personi përgjegjës në personi juridik, respektivisht në organin e qeveris publike, si dhe personi fizik.

Neni 52.

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi juridik, respektivisht ndërmarrësi, në qoftë se në lidhje me veprimtarin e vet, në bazë të vetive personale të personit ose grupit të njerëzve, refuzon afrimin e shërbimit, për afrimin e shërbimit kërkon plotësimin e kushteve të cilat nuk kërkohen prej personave të tjer ose grupit te njerëzve, respektivisht në qoftë se në afrimin e shërbimeve paarsyeshem jep përparsi personit tjetër ose grupit të njerëzve (neni 17. paragrafi 1.).

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi juridik respektivisht ndërmarrësi, pronari, respektivisht shfrytëzuesi i objektit në përdorimin publik ose sipërfaqen publike, në qoftë se personit ose grupit të njerëzve në bazë të vetive të tyre personale ju ndalon hyrjen në këto objekte, respektivisht sipërfaqeve (neni 17. paragrafi 2.).

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 1. të këtijë neni personi përgjegjës në personin juridik, respektivisht në organin e qeverisë publike, si dhe personi fizik.

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 2. të këtijë neni personi përgjegjës në personi juridik, respektivisht në organin qeverisë publike, si dhe personin fizik.

Neni 53.

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi përgjegjës në organin e qeverisë publike në qoftë se vepron kundër parimeve të lirisë për shprehjen e fesë ose bindjes, respektivisht në qoftë se individit ose grupit të njerëzve i shkurtohet e drejta e theksimit, mirrëmbajtjes, shprehjes dhe ndrrimin e fesë ose bindjes, si dhe të drejtën që të shpreh privatisht ose publikisht, respektivisht të vepron në përputhje me bindjet e veta (neni 18.).

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 1. të këtijë neni personi juridik respektivisht ndërmarrësi.

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 1. të këtijë neni personi përgjegjës në personi juridik dhe personin fizik.

Neni 54.

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje institucioni edukues, respektivisht arsimor i cili personit ose grupit të njerëzve, në bazë të vetive personale paarsyeshem vështëron ose pengon regjistrimin, respektivisht i përjashton prej institucioneve edukuese, respektivisht arsimore (neni 19. paragrafit 2.) .

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 1. të këtijë neni personi përgjegjës në institucionin edukues, respektivisht arsimore.

Neni 55.

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi juridik i cili shkurton të drejtën ose pranon përparësitë në krahasim me gjinin, respektivisht eksploaton personin ose grupet e njerëzve në krahasim të gjinisë (neni 20. paragrafi 2.) .

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje ndërmarrësi në qoftë se shkurton të drejtën ose pranon përshtatshmërinë në krahasin në gjinin, respektivisht kryen dhunën fizike dhe tjetër, eksploaton, shpreh urrejtjen, nënçmon, cenon dhe trazon personin ose grupin e njerëzve në krahasim të gjinisë.

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 2. të këtijë neni personi përgjegjës në personi juridik, respektivisht në organin e qeverisë publike, si dhe personin fizik.

Neni 56.

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi juridik ose ndërmarrësi në qoftë se personin ose grupin e njerëzve i thirrë që publikisht të deklarohen për orijentimin seksual, respektivisht në qoftë se pengon shprehjen e orijentimit të tyre seksual, në përputhje me këtë ligj (neni 21.).

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 1. të këtijë neni personi përgjegjës në personi juridik, respektivisht në organin e qeverisë publike, si dhe personin fizik.

Neni 57.

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi juridik ose ndërmarrësi në qoftë se diskriminon fëmijën, respektivisht të miturin sipas gjendjes martesore, respektivisht lindjes jashtmartesore, publikisht thirrë në dhënjën e përparësisë të fëmijëve të njëjës gjini në krahasim me fëmijët e gjinis tjetër ose bën dallimin ndaj gjendjes së pasurisë, profesionit dhe shënimeve të tjera të pozites shoqerore, aktiviteteve, shprehjen e mendimit ose bindjen e prindërve të tijë, respektivisht kujdestarit dhe antarëve të familjes (neni 22. paragraf 2.).

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 1. të këtijë neni personi përgjegjës në personin juridik, respektivisht në organin e qeverisë publike, si dhe personin fizik.

Neni 58.

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi juridik ose ndërmarrësi në qoftë se shkurton ose tazon personin në bazë të moshës në shërbimin shëndetësor ose të shërbimeve tjera publike (neni 23. paragraf 1.).

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 1. të këtijë neni personi përgjegjës në personin juridik, respektivisht në organin e qeverisë publike, si dhe personin fizik.

Neni 59.

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi juridik ose ndërmarrësi në qoftë se diskriminon personi ose grupin e njerëzve për shkak të bindjeve të tyre politike ose antarësisë, respektivisht joantarësisë partisë politike (neni 25. paragraf1.).

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 1. të këtijë neni personi përgjegjës në personin juridik, respektivisht në organin e qeverisë publike, si dhe personin fizik.

Neni 60.

Dënimin me të hola prej 10.000 deri në 100.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje personi juridik ose ndërmarrësi në qoftë se peronit ose grupin e njerëzve në bazë të vetive të tyre personale joarsyeshëm refuzon të afron shërbimin shëndetësor, parashtron kushtet e posaçme për afrimin e shërbimit shëndetësor që nuk janë të arësyeshme me arësyet medicinale, refuzon tja parashtron diagnozen dhe nuk afronë informatat për gjendjen momentale shëndetësore, për masat e marra ose që do të merrë për shërimin ose rehabilitim, si dhe në qoftë se e trazon, ofëndon dhe nënçon gjatë qëndrimit në institucioni shëndetësor (neni 27. paragraf 2.).

Dënimin me të hola prej 5.000 deri në 50.000 dinar do të dënohet për kundërvajtje prej paragrafit 1. të këtijë neni personi përgjegjës në personin juridik, respektivisht në organin e qeverisë publike, si dhe punëtori shëndetësor.

IX DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Zgjedja e Avokatit të Popullit

Neni 61.

Kuvendi Popullor do të zgjedh Avokatin e Popullit në afatin prej 60 ditëve prej ditës së fillimit të zbatimit të dispozitave n. 28. deri 40. të këtijë ligji.

Miratimi i akteve të Avokatit të Popullit

Neni 62.

Avokati i popullit miraton aktin për organizimin e shërbimit e tijë ekspertuese, si dhe rregullat e punës në afatin prej 45 ditëve prej ditës së zgjedhjes së tijë.

Fuqizimi i ligjit

Neni 63.

Ky ligj bëhet i plotëfuqishem në ditën e tetë prej ditës së shpalljës në „Gazetën zyrtare të Republikës së Serbisë”, përveq në n. 28. deri 40. i cili do te zbatohet prej 1. janarit të vititë 2010.

Закон за забрана на дискриминация

I. ОСНОВНИ РАЗПОРЕДБИ

Предмет на Закона

Член 1.

С настоящия закон се урежда обща забрана на дискриминация, форми и случаи на дискриминацията, както и процедурите за защита от дискриминация.

С настоящия закон се възстановява Комисар за защита на равенство (по-нататък в текста: Комисар), като самостоятелен държавен орган, независим при извършването на дейностите утвърдени с този закон.

Понятия

Член 2.

В този закон:

1) признаците „дискриминация“ и „дискриминаторен акт“ означават всяко неоправданно правене на разлики или нееднакво постъпване, съответно пропускане (изключване, ограничаване или даване на предимство), по отношение лицата или групата както и на членовете на тяхните семейства, или на тях близките лица, на откровен или прикрит начин, а който се засновава на раса, цвят на кожа, деди и прадеди, гражданство, национална принадлежност или етнически произход, език, религиозни или политически убеждения, пол, родна самоличност, сексуална ориентация, имущественно състояние, раждане, генетични особености, здравословно състояние, увреждане, брачно и семейно положение, съдимост, възраст, външен вид, членство в политически, синдикални и други организации и други съществени, съответно предпоставени лични качества (по-нататък в текста: лични качества);

2) признаци „лице“ и „всяко“ означават онзи който пребивава на територията на Република Сърбия или на територията под нейната юрисдикция, без оглед на това дали е гражданин на Република Сърбия, някоя друга държава или лицето е без гражданство, както и юридическо лице което е регистрирано, съответно извършва дейност на територията на Република Сърбия;

3) признак „гражданин“ означава лице което е гражданин на Република Сърбия;

4) признак „орган на общественна власт“ означава държавен орган, орган на автономна покрайнина, орган на единица на местното самоуправление, публично предприятие, учреждение, публична агенция и друга организация на която е възложено извършване на общественни правомощия, както и юридическото лице което учредява или финансира изцяло, съответно в предимната част, Република, автономна покрайнина или местното самоуправление.

Всичките понятия които се ползват в този закон в мъжкия род обхващат същите понятия в женския род.

Заштитени права и лица

Член 3.

Всеки има право, компетентните съдилища и другите органи на обществената власт на Република Сърбия, ефективно да го защитават от всички форми на дискриминация.

Чужденецът в Република Сърбия, съгласно с международните договори, има всички права гарантирани с Конституцията и по закона, освен правата която по Конституцията и закона имат само граждани на Република Сърбия.

Забранено е извършване на правата утвърдени с този закон противно на целта в което са признати или с намерението да се отнемат, повредат или ограничат права и свободи на другите.

II. ОБЩА ЗАБРАНА И ФОРМИ НА ДИСКРИМИНАЦИЯ

Принцип на равенство

Член 4.

Всички са еднакви и ползват еднакво положение и еднаква правна защита, без оглед на личните качества.

Всеки е длъжен да уважава принцип на равенство, съответно забрана на дискриминация.

Форми на дискриминация

Член 5.

Форми на дискриминация са пряка и непряка дискриминация, както и повреда на принципи на еднаквите права и задължения, позоваване на отговорност, сдружаване поради извършване на дискриминация, говор на омраза и обезпокояване и понижаващо постъпване.

Пряка дискриминация

Член 6.

Пряка дискриминация е налице ако лицето или група лицата, поради неговото съответно тяхното лично качество при същите или подобните обстоятелства, с който и да било акт, дейност или пропускането, се поставят или са поставени

в по-неблагоприятно положение, или биха могли да бъдат поставени в по-неблагоприятно положение.

Непряка дискриминация

Член 7.

Непряка дискриминация е налице ако лицето или група на лицата, поради неговото съответно тяхното лично качество, поставя в по-неблагоприятно положение с акт, дейност или с пропускането което е привидно засновавано на принципа на равенството и забрана на дискриминация, освен ако това е оправдано със законова цел, а средствата за постигане на тази цел са примеренни и нужни.

Повреда на принципа на еднаквите права и задължения

Член 8.

Нарушение на принципа на еднаквите права и задължения е налице ако на лицето или на групата лица, поради неговото съответно тяхното лично качество, неоправдано се отнемат права и свободи или се налагат задълженията които при същите или в подобните обстоятелства не отнемат или не налагат на другото лице или на групата лица, ако цел или последица на предприетите мерки са неоправдани, както и ако не съществува съотношение между предприетите мерки и цел които с тези мерки се осъществява.

Забрана на позоваване на отговорност

Член 9.

Дискриминация е налице ако спрямо лицето или спрямо групата лица неоправдано се постъпва по-лошо но отколкото се постъпва или би се постъпвало спрямо другите, изключително или главно поради това че са изисквале, съответно възнамеряват да изискват защита от дискриминация или поради това че са предложили или възнамеряват да предложат доказателства за дискриминаторен акт.

Сдружаване поради извършването на дискриминация

Член 10.

Забранено е сдружаване поради извършването на дискриминация, съответно действуването на организации или групи което е насочено към нарушаване на предвидените в конституцията, правилата на международното право и по закона гарантираните свободи и права или на предизвикване на национална, расова, религиозна и друга омраза, раздор или нетърпение.

Говор на омраза

Член 11.

Забранено е изразяване на идеи, информации и мнения с които се подбужда към дискриминация, омраза или насилие против лицата или групата лица поради тяхното лично качество, в средствата за масова комуникация и другите публикации, на събранията и местата достъпни за обществото, с изписването и представянето на поръки или символи и по друг начин.

Тормоз и унижаващо постъпване

Член 12.

Забранен е тормозът и унижаващото постъпване което има за цел или представя накърняване на достойнството на лицата или групите лица на основание тяхното лично качество, а особено ако с това се създава страх или враждебна, унижителна и обидна среда.

Тежки форми на дискриминация

Член 13.

Тежки форми на дискриминацията са:

1. предизвикване и подбуждане на неравенство, омраза и нетърпимост по основание на национална, расова или религиозна принадлежност, езика, политическо определение, пол, родния идентитет, сексуална ориентация и увреждане;
2. пропагиране или извършване на дискриминацията от страна на органа на обществената власт и в постъпките пред органите на обществената власт;
3. пропагиране на дискриминацията чрез средствата за масова комуникация;
4. робство, търговия с хора, апартхейд, геноцид, етническо чистене и тяхното пропагиране;
5. дискриминация на лицата по основание две или повече лични качества (множествена или кръстосвана дискриминация);
6. дискриминацията която е извършена повече пъти (повторена дискриминация) или която се извършва в по-дълъг период време (продължена дискриминация) спрямо същото лице или групите лица;
7. дискриминация която довежда до тежки последици по дискриминирания, други лица или имота, а особено ако се касае за наказуемото престъпление при което предимна или изключителна подбуда за извършване била омраза, съответно нетърпеливост спрямо потърпевшия която е заснована на негово лично качество.

Специални мерки

Член 14.

Не се считат за дискриминация специалните мерки въведени поради постигането на пълно равенство, защита и напредък на лицата, съответно групите лица които се намират в нееднакво положение.

III. СПЕЦИАЛНИ СЛУЧАЙИ НА ДИСКРИМИНАЦИЯ

Дискриминация в държанието пред органите на общественна власт

Член 15.

Всеки има право на равен достъп и еднаква защита на своите права пред съдилищата и органите на обществената власт.

Дискриминаторното държание на служебното лице, съответно отговорното лице в органа на общественна власт, счита се за тежка повреда на трудова длъжност, съгласно със закона.

Дискриминация в областта на труда

Член 16.

Забранена е дискриминация в областта на труда, съответно нарушаване на еднакви условия за засноваване на трудовото правоотношение или ползване при еднаквите условия на всички права в областта на труда, както са правото на труд, на свободен избор на професията, на израстването в службата, на професионално усъвършенстване и професионална рехабилитация, на равно възнаграждение за равностоен труд, на правични и удовлетворяващи трудови условия, на почивка, на образование и стъпване в синдикат, както и на защита от незаеетостта.

Защита от дискриминацията от алинея 1. от този член ползва лицето в трудовото правоотношение, лицето което извършва временни работи и периодични работи или работи по договора за дело или другия договор, лице на допълнителна работа, лице което извършва явна функция, принадлежащ на войските, лице което търси работа, студент и ученик на практиката, лице на професионалното приспособяване и усъвършенстване без засноваването на трудовото правоотношение, волонтер и всеко друго лице което по което и да било основание участва в работата.

Не се счита за дискриминация правене на разлика, изключване или даване на предимство поради особеностите на определената работа при което личното качество на лицето представя действително и решително условие за извършване на работа, ако целта която с това трябва да се постигне е оправдана, както и предприемането на защитните мерки спрямо отделните категории лица от алинея 2. от този член (жени, бременни жени, родилки, родители, малолетни лица, лица с уврежданията и други).

Дискриминация при предоставяне на публични услуги и ползване на обекти и площи

Член 17.

Дискриминация при предоставянето на публични услуги е налице ако юридическото или физическото лице, в рамките на своята дейност, съответно професията, на основание личното качество на лицето или групите лица, откаже предоставянето на услуга, за предоставянето на услуга изисква изпълнение на условията които не се изискват от другите лица или групите лица, съответно ако при предоставянето на услуги неоправдано даде предимство на другото лице или групите лица.

Всеки има право на равен достъп до обществените обекти (обекти в които се намират седалищата на органи на обществената власт, обекти в областта на образование, здравеопазване, социална защита, култура, спорт, туризъм, обекти които се ползват за защита на околната среда, за защита от елементарните бедствия и под.), както и обществените площи (паркове, площи, улици, пешеходни прелези и други обществени съобщителни окопи и под.), съгласно със закона.

Забрана на религиозна дискриминация

Член 18.

Дискриминацията е налице ако се постъпва противно на принципа на свободното манифестиране на вяра или уверения, съответно ако на лицето или на групи лица съкращава право на придобиване, поддържане, изразяване и промяна на вяра или уверение, както и право частно или публично представи или постъпи съгласно своите уверения.

Не се счита за дискриминация постъпване на свещеници, съответно религиозните служачи което е съгласно с религиозната доктрина, уверения или цели на църквите и религиозните общности вписани в регистъра на религиозните общности, съгласно със специалния закон с който се урежда свобода на вероизповедание и статус на църквите и религиозните общности.

Дискриминация в областта на образование и професионално оспособяване

Член 19.

Всеки има право на предучилищно, основно, средно и висшо образование и професионално осспособяване при еднакви условия, съгласно със закона.

Забранено е на лицето или групите лица на основание тяхното лично качество, да се отегчава или не дава възможност за вписване във възпитно-образователна институция, или да ги изключат от тези институции, да им се отегчи или съкрати възможност за слушане на обучението и участие в другите възпитателни, съответно образователни дейности, да класират ученици по личното си качество, да ги измъчват и по друг начин неоправдано да се прави разликата и нееднакво да се постъпва спрямо тях.

Забранена е дискриминация на възпитателните и образователните институции които извършват дейността си съгласно със закона и другите правила, както и лицата които ползват или са ползвали услугите на тези институции съгласно със закона.

Дискриминация на основание на пол

Член 20.

Дискриминация е налице ако се постъпва противно на принципа на равенството между половете, съответно на принципа на уважаването на еднаквите права и свободи на жените и мъжете в политическия, икономическия, културния и другите аспекти на обществения, професионалния, частния и семейния живот.

Забранено е съкращаване на правата или явно или прикрито признаване на изгодности по отношението на пол или поради промяна на пол. Забранено е и физическо и друго насилие, експлоатация, изразяване на омраза, омаловажаване, изнудване и тормоз с оглед на пол, както и явно заговаряне, поддържане и постъпване съгласно с предразсъдъците, обичаите и другите обществени образци на поведението които се засновават на идеята на подредеността или надредеността на половете, съответно стереотипните роли на половете.

Дискриминация на основание сексуална ориентация

Член 21.

Сексуалната ориентация е частно нещо и никога не може да бъде призован явно да се изясни за своята сексуална ориентация.

Всеки има право да се изясни за своята сексуална ориентация, а дискриминаторният акт поради такова изясняване е забранено.

Дискриминиране на децата

Член 22.

Всеко дете, съответно малолетно дете има еднакви права и защита в семейството си, обществото и държавата, без оглед на неговите или личните качества на родители, попечители и членове на семейството.

Забранено е да се дискриминира детето, съответно малолетното дете спрямо здравословното състояние, брачно, съответно извънбрачно раждане, явно позоваване за даване на предимство на децата от един пол по отношението на децата от другия пол, както и правене на разлика спрямо здравословното състояние, имущественното състояние, професията и другите белези на общественото положение, дейностите, изразеното мнение или уверението на родителите на детето, съответно попечителите и членовете на семейството.

Дискриминация на основание възрастта

Член 23.

Забранено е да се дискриминират лицат на основание възрастта.

Старите имат право на достойнствените жизнени условия без дискриминация, а особено, право на равен достъп и защита от пренебрегване и от тормоз при ползването на здравословни и други публични услуги.

Дискриминация на националните малцинства

Член 24.

Забранена е дискриминацията на националните малцинства и тяхните принадлежащи на основание националната принадлежност, етнически произход, религиозните уверения и езика.

Начин за осъществяване и защита на правата на принадлежащите на националните малцинства се уреждат с отделния закон.

Дискриминация поради политическа или синдикална принадлежност

Член 25.

Забранена е дискриминацията поради политическите убеждения на лицата или групите лица, съответно принадлежност или непринадлежност на политическата партия съответно синдикалната организация.

За дискриминацията от алинея 1. от този член не се считат ограниченията която се отнасят до изпълняващите определени държавни функции, както и ограниченията необходими поради предотвратяване на заговарянията и

извършване на фашистки, нацистки и расистки дейности, предписани съгласно със закона.

Дискриминиране на лицата с уврежданията

Член 26.

Дискриминацията е налице ако се постъпва противно на принципа на уважаването на еднаквите права и свободи на лицата с уврежданията в политическия, икономическия, културния и другите аспекти на общественния, професионалния, частния и семейния живот.

Начин за осъществяване и защита на правата на лицата с уврежданията се урежда с отделния закон.

С оглед на съдебната защита от дискриминацията на лицата с уврежданията се прилагат и чл. 41, 42, 43, 44, 45. и 46. от този закон.

Дискриминация с оглед здравословното състояние

Член 27.

Забранена е дискриминацията на лицата или групите лица с оглед тяхното здравословно състояние, както и членовете на тяхните семейства.

Дискриминацията от алинея 1. от този член е налице особено ако на лицето или групите лица поради тяхните лични качества неоправдано откаже предоставянето на здравословни услуги, постави специални условия за предоставяне на здравословни услуги които не са оправдани с медицинските причини, откаже поставянето на диагноза и съкратят информации за здравословното състояние в момента, предприетите или с възнамеряващите мерки на лечение или рехабилитация, както и тормоз, обида и пренебрегване по време на пребиваването му в здравословната институция.

IV. КОМИСАР ЗА ЗАЩИТА НА РАВЕНСТВО

Процедура за избиране на Комисара

Член 28.

Комисарът се избира от Народното събрание с мнозинство гласовете на всичките народни представители, на предложение на съвета компетентен за конституционалните въпроси (по-нататък в текста: Съвет).

Предложението за избиране на Комисара утвърждава се с мнозинство на гла-

совете на общото число на членовете на Съвета.

Всяка от групите на представители в Народното събрание има право на Съвета да предложи кандидат за Комисара.

За Комисара може да бъде избран гражданин на Република Сърбия който изпълнява следните условия:

- да е дипломиран юрист;
- да има най-малко десет години опит от юридическите сделки в областта на защита на човешките права;
- да притежава високи морални и професионални качества.

Комисарът не може да извършва друга явна или политическа функция, нито професионална дейност, съгласно със закона.

Мандат

Член 29.

Комисарът се избира за срок от пет години.

Същото лице може да бъде избирано за Комисара най-много два пъти.

Прекратяване на мандата

Член 30.

На Комисара функцията прекратява: с изтичането на мандата; с подаването на оставка в писмената форма на Народното събрание; с изпълняването на условията за пенсиониране, съгласно със закона; с разрешаването и със възникване на смърт.

Решението за разрешаване на Комисара взима Народно събрание.

Комисарът се разрешава от длъжността си:

1. поради непрофесионална и безсъвестна работа;
2. ако с решението влязло в сила бъде осъден за наказателно престъпление на наказание със затвор което га прави на недостоен или неподобен за извършване на тази функция;
3. със загуба на гражданство;
4. ако извършва друга явна функция или професионална дейност, ако извършва друга длъжност или работа които би могли да въздействат върху неговата самостоятелност и независимост или ако постъпва противно на закона с който се урежда предотвратяване на конфликта на интереси при извършването на явните функции.

Процедурата за разрешаване на Комисара се задвижва на инициативата на една трета на народни представители.

Съветът утвърждава дали са налице причините за разрешаване и за това уведомява Народното събрание.

Съветът уведомява Народното събрание и за иска на Комисара да му се прекрати длъжност, както и за изпълнение на условията за прекратяване на длъжност поради изпълнение на условията за пенсиониране, съгласно със закона.

Народното събрание взема решение за разрешаването на Комисара с мнозинството на гласовете на всички народни представители.

Народното събрание избира новия Комисар в срок от три месеца от прекратяването на мандата на Комисара.

Положение на Комисара

Член 31.

Комисарът има право на месечно възнаграждение еднакво на месечното възнаграждение на съдията на Върховния касационен съд, както и правото на обезщетение на разходите възникнали във връзка с извършването на функцията си.

Комисарът ползва имунитет който ползват народните представители в Народното събрание.

Експертна служба на Комисара

Член 32.

Комисарът има експертна служба която му помага при извършването на неговите компетентности.

Комисарът взема акт, за който съгласието дава Народното събрание, с който се урежда организация и работа на неговата експертна служба.

Комисарът има три помощника.

Помощникът на Комисара ръководи със закръглената област на работа, съгласно с акта за организация и длъжностните характеристики.

Помощниците на Комисара разпорежда Комисарът.

Комисарът самостоятелно решава, съгласно със закона, за приемане на лицата в трудовото правоотношение в експертната служба, ръководен с нужда за професионално и благодетелно извършване на своята компетентност.

Върху заетите в експертната служба на Комисара съгласно се прилагат правилата за трудовите правоотношения в държавните органи.

Финансовите средства за работа на Комисара, неговите помощници и него-

вата експертна служба се осигуряват от бюджетната издръжка на Република Сърбия, на предложението на Комисара.

Седалище на Комисара е в Белград.

Компетентност на Комисара

Член 33.

Комисарът:

1. приема и обсъжда оплакването поради повреждане на разпоредбите на този закон и дава мненията и препоръки в конкретните случаи и налага мерки съгласно с член 40. от този закон;
2. на подаващия оплакването предоставя информации за неговото право и за възможност за задвижване на съдебното или друго производство по защита, съответно препоръчва производство за помирение;
3. подава искове от член 43. от този закон, поради повреда на правата от този закон, от своето име а със съгласие и за сметка на дискриминираното лице, доколкото съдебното производство по същото дело не е вече задвижено или прекратено с решението влязло в сила;
4. подава съобщенията за извършени нарушения поради нарушаване на правата от този закон;
5. представя годишен и специален доклад на Народното събрание за състоянието в областта на защита на равенство;
6. предупреждава общественост за най-чести, типични и тежки случаи на дискриминация;
7. наблюдава провеждането на закона и другите правила, иницира вземането или изменянето на правила поради провеждане и усъвършенствуване на защита от дискриминация и дава мнението си за разпоредбите на законопроекта и други правила отнасящи за забрана на дискриминация;
8. възстановява и поддържа сътрудничеството с органите компетентни за осъществяване на равенство и защита на човешките права на територията на автономна покрайнина и местното самоуправление;
9. препоръчва на органите на обществената власт и на другите лица мерки за осъществяване на равенство.

Правилник за работа

Член 34.

Комисарът взема правилник за работа с който по-близко се урежда начин на неговата работа и постъпването му.

V. ПОСТЪПВАНЕ ПРЕД КОМИСАРА

Подаване на оплакване

Член 35.

Лицето което счита че е претърпяло дискриминация подава на Комисара оплакването писмено или, изключително, устно върху протокола, без задължение за заплащане на такса или друг вид обезщетение.

Към оплакването се подават и доказателства за претърпения акт на дискриминация.

От името и със съгласието на лицето чието право е нарушено, оплакването може да подаде организация която се занимава със защита на човешките права или друго лице.

Комисарът доставя оплакването на лицето срещу когото е подадено, в срок от 15 дни от деня на получаването на оплакването.

Член 36.

Комисарът постъпва по оплакването доколкото съдебното производство по същото дело не е вече задвижено или завършено с решението влязло в сила.

Комисарът не постъпва по оплакването ако е очевидно че няма повреда на правото на която подаващия посочва, ако в същото дело вече е постъпвал а не са предложени нови доказателства, както и ако утвърди че поради протичане на време от извършената повреда на правото е невъзможно да се постигне целта на постъпването.

Утвърждаване на фактическото състояние

Член 37.

След приемането на оплакване Комисарът утвърждава фактическото състояние с преглед на представените доказателства и с вземането на изявление от подаващия оплакването, лицето срещу което оплакването е подадено, както и от другите лица.

Лицето срещу което оплакването е подадено може да се изясни за доводи на оплакването в срок от 15 дни от деня на неговото приемане.

Помиряване

Член 38.

Комисарът предлага провеждане на производството по помиряване, съгласно със закона с който се урежда производството по медиация, а преди предприемане на другите действия в производството.

Мнение и препоръки

Член 39.

Комисарът дава мнението си за това дали е дошло до повреда на разпоредбите на този закон в срок от 90 дни от деня на подаване на оплакването, и за това уведомява подаващия и лицето срещу което оплакването е подадено.

Към мнението си че е дошло до нарушаване на разпоредби на този закон, Комисарът препоръчва на лицето срещу което оплакването е подадено начин за предотвратяване на повреда на правото.

Лицето към което препоръката е отправена длъжно е да постъпи по препоръката и да отстрани нарушаване на право в срок от 30 дни от деня на получаването на препоръката, както и за това да уведоми Комисара.

Мерки

Член 40.

Ако лицето към което препоръката е отправена не постъпи по препоръката, съответно това не отстрани нарушаване на правото, Комисарът му налага предупредителна мерка.

Ако лицето от алинея 1. от този член не отстрани нарушаване на правото в срок от 30 дни от деня на произнасяне на предупреждението, Комисарът може за това да докладва обществото.

Предупредителна мерка от алинея 1. от този член налага се с решението, което не може специално да се обжалва.

Върху производството пред Комисара съгласно се прилагат разпоредбите на закона с който се урежда общо административно производство.

VI. СЪДЕБНА ЗАЩИТА

Съдебна компетентност и производство

Член 41.

Всеки който е повреден с дискриминаторния акт има право да предяви иск на съда.

В производството съгласно се прилагат разпоредбите на Гражданско процесуалния кодекс.

Производството е спешно.

Ревизията винаги е допусната.

Местна компетентност

Член 42.

В производството за защита от дискриминация местно е компетентен, освен съда с обща местна компетентност и съдът в чийто район е седалището, съответно местопребиваването на ищеца.

Искове

Член 43.

С иск от член 41. алинея 1. от този закон може да се изисква:

1. забрана на извършването на акт който заплашва с дискриминация, забрана на по-нататъшното извършване на дискриминационен акт, съответно забрана на повтарянето на дискриминационен акт;
2. утвърждение че ответникът е дискриминаторно постъпвал спрямо ищеца или другего;
3. извършване на акт поради отстраняването на последиците на дискриминаторния акт;
4. обезщетяване на материална и нематериална вреда;
5. произнасяне на пресъдата взета по повод някой от исковете от т. 1-4. от този член.

Временна мерка

Член 44.

Ищецът към иска, по време на производството, както и след завършване на производството, все докато изпълнението не бъде проведено, може да изисква, съдът

свременната си мерка, да предотврати дискриминаторния акт поради отстраняване на опасността от насилието или по-голяма необезщетима вреда.

В предложението за налагане на временната мерка трябва да се направи на вероятно че мерката е нужна за да се предотврати опасност от насилието поради дискриминаторния акт, предотврати употреба на сила или възникване на необезщетимата вреда.

За предложението за налагане на временната мерка съдът е длъжен да вземе решение без отлагането, а най-късно в срок от три дни от деня на получаване на предложението.

Правила за тегло на доказване

Член 45.

Ако съдът е утвърдил че е извършен акт на пряка дискриминация или това е безспорно между страни по делото, ответникът не може да се освободи от отговорността си с доказването че не е виновен.

Доколкото ищецът направи на вероятно че ответникът е извършил акт на дискриминация, тегло на доказването че последици на този акт не е дошло до нарушаване на принципа на равенството, съответно принципа на еднаквите права и задълженията носи ответника.

Искове на други лица

Член 46.

Искове от член 43. т. 1, 2, 3. и точка 5. може да предяви Комисарът и организацията която се занимава със защитата на човешките права, съответно правата на определена група лица.

Ако дискриминаторният акт се отнася изключително до определеното лице, ищите от алинея 1. от този член могат да предяват иск само с неговото съгласие в писмена форма.

Лицето което съзнателно се изложило на дискриминаторния акт, с намерението си непосредствено да провери прилагането на правила за забрана на дискриминация в конкретния случай, може да предяви иск от член 43. т. 1, 2, 3. и точка 5. от този закон.

Лицето от алинея 3. от този член длъжно е да уведоми Комисара за възнамерявания акт, освен ако обстоятелствата не позволяват това, както и за предприетия акт да докладва на Комисара в писмена форма.

Ако лицето от алинея 3. от този член не е предявило иск, съдът може да го разпита като свидетеля.

Спрямо лицето от алинея 3. от този член не може да се подаде възражение за разделена отговорност за вреда която произхожда от акта на дискриминация.

VII. НАДЗОР

Надзор върху провеждане на закона

Член 47.

Надзор върху провеждането на този закон извършва министерство компететно за човешки и малцински права.

Годишен доклад на Комисара

Член 48.

Комисарът представя на Народното събрание годишен доклад за състоянието в областта на защита на равенството, който съдържа оценка на работа на органа на обществената власт, предоставящите услуги и другите лица, съгледаните пропуски и препоръки за тяхното отстраняване.

Докладът може да съдържа и доводи за провеждане на закона и други правила, съответно за необходимостта за вземане или изменение на правила поради провеждане и усъвършенствуване на защита от дискриминация.

Докладът съдържа сбита форма която се обнародва в „Службени гласник на Република Сърбия“.

Специален доклад

Член 49.

Ако са налице особено важни причини, Комисарът може, по собствената си инициатива или по искането на Народното събрание, да представи специален доклад на Народното събрание.

Специален доклад съдържа сбита форма която се обнародва в „Службени гласник на Република Сърбия“.

VIII. НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 50.

С парична глоба от 10.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение служебното лице, съответно отговорното лице в органа на обществената власт ако направи дискриминаторен акт (член 15. алинея 2).

Член 51.

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение юридическото лице, съответно предприемач, ако на основание личното качество на лицето което извършва временни и периодични работи, лицето на допълнителна работа, студента и ученика на практиката, лицето на професионалното оспособяване и усъвършенствуване без засноваване на трудовото правоотношение, съответно на волонтера, нарушава еднаквите възможности за засноваване на трудовото правоотношение или ползване под еднаквите условия на всичките права от областта на труда (член 16. алинея 1).

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 1. от този член отговорното лице в юридическото лице, съответно в органа на обществената власт, както и физическото лице.

Член 52.

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение юридическото лице, съответно предприемач, ако в рамките на своята дейност, на основание личното си качество на лицата или групите лица, откаже предоставянето на услуга, за предоставянето на услуга изисква изпълняване на условията които не се изискват от другите лица или групите лица, съответно ако в предоставянето на услуга неоправдано даде предимство на другото лице или групата лица (член 17. алинея 1).

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение юридическото лице съответно предприемач, собственик, съответно потребител на обекта в обществената употреба или обществените площи, ако на лицето или групите лица на основание тяхното лично качество не позволи достъп до тези обекти, съответно площи (член 17. алинея 2).

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 1. от този член отговорното лице в юридическото лице, съответно в органа на обществената власт, както и физическото лице.

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 2. от този член отговорното лице в юридическото лице, съответно в органа на обществената власт, както и физическото лице.

Член 53.

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение отговорното лице в органа на обществената власт ако постъпи противно на принципа на свободно манифестиране на вяра или уверения, съответно ако на лицето или групата лица съкрати правото на придобиване, поддържане, изразяване и промяна на вяра или уверения, както и право частно или общественно да представат, съответно да постъпат съгласно своите уверения (член 18).

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 1. от този член, юридическото лице съответно предприемач.

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 1. от този член отговорното лице в юридическото лице и физическото лице.

Член 54.

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение възпитателна, съответно образователна институция която на лицето или групата лица, на основание тяхното лично качество неоправдано затрудни или не позволи вписването, съответно ги изключи от възпитателна, съответно образователна институция (член 19. алинея 2).

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 1. от този член отговорното лице във възпитателна, съответно образователна институция.

Член 55.

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение, юридическото лице което съкрати правото или призна изгодности с оглед на пол, съответно експлоатира лицето или групата лица с оглед на пол (член 20. алинея 2).

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение предприемачът ако съкрати право или признае изгоди с оглед на пол, съответно извършва физическо и друго насилие, експлоатация, изразява омраза, омаловажава, изнудва и тормози лицето или групата лица с оглед на пол.

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 2. от този член, отговорното лице в юридическото лице, съответно в органа на обществената власт, както и физическото лице.

Член 56.

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение юридическото лице или предприемач ако лицето или групата лица позове

явно да се изяснят за своята сексуална ориентация, съответно ако предотврати изразяване на тяхната сексуална ориентация, съгласно с този закон (член 21).

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 1. от този член, отговорното лице в юридическото лице, съответно в органа на общественната власт, както и физическото лице.

Член 57.

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение, юридическото лице или предприемачът ако дискриминира детето, съответно малолетното лице спрямо брачното, съответно извънбрачното раждане, явно призовава на даване на предимствата на децата от един пол по отншението на децата от другия пол или прави разликата спрямо имущественното състояние, професията и другите признаци на общественото положение, дейностите, изразеното мнение или уверение на родителите му, съответно попечителя и членовете на семейството (Член 22. алинея 2).

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 1. от този член, отговорното лице в юридическото лице, съответно в органа на общественната власт, както и физическото лице.

Член 58.

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение, юридическото лице или предприемачът ако пренебрегва или тормози лицето на основание на възраста в предоставянето на здравословните или други обществени услуги (член 23. алинея 1).

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 1. от този член, отговорното лице в юридическото лице, съответно в органа на общественната власт, както и физическото лице.

Член 59.

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение юридическото лице или предприемачът ако дискриминира лицето или групата лица поради тяхните политически убеждения или принадлежности, съответно непринадлежности към политическа партия (член 25. алинея 1).

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 1. от този член, отговорното лице в юридическото лице, съответно в органа на общественната власт, както и физическото лице.

Член 60.

С парична глоба от 10.000 до 100.000 динара ще се накаже за нарушение, юридическото лице или предприемачът ако на лицето или групата лица на основанието тяхното лично качество не оправда отказе предоставянето на здравословните услуги, постави специални условия за предоставяне на здравословните услуги които не са оправдани с медицинските причини, откаже поставяне на диагнозата и съкрати информацията за здравословното състояние в момента, предприетите или възнамеряваните мерки на лечение или рехабилитация, както и ако ги тормози, обижда и пренебрегва по време на пребиваването му в здравословната институция (член 27. алинея 2).

С парична глоба от 5.000 до 50.000 динара ще се накаже за нарушение от алинея 1. от този член, отговорното лице в юридическото лице, съответно в органа на обществената власт, както и здравословния работник.

IX. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Избор на Комисара

Член 61.

Народното събрание ще избере Комисара в срок от 60 дни от деня на започване с прилагането на разпоредби на чл. 28. до 40. от този закон.

Вземане на актове на Комисара

Член 62.

Комисарът взима акт за организация на своята експертска служба, както и правилник за работа в срок от 45 дни от деня на избирането му.

Влизане на Закона в сила

Член 63.

Този закон влиза в сила на осмия ден от деня на обявяването в „Службени гласник на Република Сърбия“, освен чл. 28. до 40. които ще се прилагат от 1. януари 2010 година.

Antidiszkriminációs törvény

I. ALAPRENDELKEZÉSEK

A Törvény tárgya

1. Cikk

Jelen törvény a diszkriminációval, a megkülönböztetés formáival és alkalmazásának általános tilalmával, valamint a megkülönböztetés elleni jogvédelemi eljárásokkal foglalkozik.

Ezzel a törvénnyel bevezetésre kerül a Jogegyenlőség-védő biztos intézménye (a továbbiakban: Biztos), mint e törvényben előírt feladatait függetlenül ellátó, önálló állami szerv.

Fogalmak

2. Cikk

E törvényben:

1) a „diszkrimináció” és a „megkülönböztető magatartás” kifejezések alatt értendő minden más személlyel vagy csoporttal, azok családtagjaival vagy hozzájuk közelálló személyekkel szemben, nyíltan vagy rejtett módon alkalmazott faj, bőrszín, elődök, állampolgárság, nemzeti hovatartozás vagy etnikai származás, nyelv, valósi vagy politikai meggyőződés, nem, nemi identitás, vagyoni helyzet, születés, genetikai sajátosságok, egészségi állapot, fogyatékoság, családi állapot, büntett előélet, életkor, külső, politikai, szakszervezeti vagy más szervezeti tagság és egyéb valós vagy feltételezett tulajdonságok (a továbbiakban: személyes tulajdonságok) alapján történő indokolatlan megkülönböztetés vagy egyenlőtlen bánásmód, illetve mászás (kizárás, korlátozás vagy előnyben részesítés) ;

2) a „személy” és a „mindazon személy” a Szerb Köztársaság illetve annak fennhatósága alatti területen tartózkodó mindazon természetes személy, függetlenül attól, hogy a Szerb Köztársaság vagy más állam állampolgára-e vagy állampolgárság nélküli személy, illetve minden a Szerb Köztársaság területén bejegyzett illetve üzleti tevékenységet folytató jogi személy;

3) a „polgár” kifejezés alatt a Szerb Köztársaság állampolgára értendő;

4) a „közszolgálati szerv” kifejezés alatt a közjogok alkalmazásával megbízott állami szerv, autonóm tartományi szerv, önkormányzati szerv, kövvállalat, intézmény, állami ügynökség és más szervezet, valamint a Köztársaság, az autonóm tartomány vagy a helyi önkormányzat által alapított s a részben vagy egészében általuk finanszírozott jogi személy értendő.

A jelen törvényben használt himnemű fogalmak a nőnemű változatukat is felölelik. /A magyar nyelvben nincsenek nemek – a fordító megjegyzése/

Védelmet élvező jogok és személyek

3. Cikk

Mindenkinek joga van a Szerb Köztársaság illetékes bíróságai és más hatósági szervei által nyújtott, a megkülönböztetés minden formája elleni hatékony védelemre.

A Szerb Köztársaságban tartózkodó idegent a nemzetközi szerződésekkel összhangban megillet minden az Alkotmány és a törvény által előírt jog, kivéve azokat a jogokat, amelyek kizárólag a Szerb Köztársaság polgáira vonatkoznak.

Tilos a jelen törvényben előírt jogokat azokkal a célokkal ellentétben alkalmazni, amelyekből elismerték őket illetve mások jogainak megvonása, csorbitása vagy korlátozása céljából alkalmazni.

II. A DISZKRIMINÁCIÓ ÁLTALÁNOS TILALMA ÉS FORMÁI

Az egyenlőség elve

4. Cikk

Mindenki egyenjogú és személyes tulajdonságaitól függetlenül azonos helyzetben van és azonos jogi védelmet élvez.

Mindenki köteles az egyenjogúság elvét illetve a diszkrimináció tilalmát tiszteletben tartani.

A diszkrimináció formái

5. Cikk

A diszkrimináció lehet közvetlen és közvetett, valamint beszélhetünk az egyenlő jogok és kötelességek elvének megsértéséről, a felelősségre vonásról, megkülönböztetés céljából történő szövetkezésről, gyűlöletszításról, zaklatásról és megalázó bánásmódról.

Közvetlen diszkrimináció

6. Cikk

Közvetlen diszkriminácóról van szó, ha egy személyt vagy egy csoport tagjait személyes tulajdonságai vagy tulajdonságaik miatt azonos vagy hasonló helyzetben valamilyen tettel, cselekedettel vagy mulasztással hátrányos helyzetbe juttatnak vagy juttathatnak.

Közvetett diszkrimináció

7. Cikk

Közvetett diszkriminációról van szó, ha egy személyt vagy egy csoport tagjait személyes tulajdonságai vagy tulajdonságaik miatt juttatnak hátrányos helyzetbe látszólag az egyenjogúság és a megkülönböztetési tilalom elvén alapuló valamilyen tettel, cselekedettel vagy mulasztással, kivéve ha ez törvényes célból, s a cél eléréséhez alkalmas és szükséges eszközök felhasználásával történik.

Egyenlő jogok és kötelességek elvének megsértése

8. Cikk

Az egyenlő jogok és kötelességek elvének megsértéséről beszélhetünk, ha egy személyt vagy egy csoport tagjait személyes tulajdonsága vagy tulajdonságuk miatt alaptalanul fosztanak meg jogaiktól és szabadságuktól vagy olyan kötelezettséget rónak rájuk, amelyektől azonos vagy hasonló helyzetben más személyt vagy csoportot nem fosztának meg illetve amilyen kötelezettségeket nem rónának rájuk, ha a foganatosított intézkedések indokolatlanok vagy nincsenek arányban az általuk megvalósítandó céllal.

A felelősségre vonás tilalma

9. Cikk

Diszkriminációról van szó, ha egy személyt vagy egy csoport tagjait alaptalanul rosszabb bánásmódban részesítenek, mint amilyenben másokat részesítenek vagy részesítenének elsősorban vagy kizárólag azért, mert megkülönböztetés elleni védelmet kérnek vagy szándékoznak kérni illetve mert a megkülönböztető bánásmódról bizonyítékaik vannak vagy bizonyítékokat szándékoznak felmutatni.

Diszkrimináció céljából történő szervezkedés

10. Cikk

Tilos a diszkrimináció céljából történő szervezkedés illetve az alkotmány, a nemzetközi jogszabályok és törvények által szavatolt szabadságok és jogok megszegésére irányuló szervezett vagy csoportos tevékenység illetve a nemzeti, faji, vallási és más gyűlölet, viszály vagy türelmetlenség szítása.

Gyűlöletbeszéd

11. Cikk

Tilos a sajtóban és más kiadványokban, összejöveteleken és a nyilvánosság számára hozzáférhető helyen, írásos üzenetek vagy szimbólumok kifüggesztésével és más mó-

don, személyes tulajdonságaik miatt személyek vagy csoportok ellen irányuló diszkriminációt, gyűlöletet és erőszakot szító eszméket, információkat és véleményt terjeszteni.

Zaklatás és megalázó bánásmód

12. Cikk

Tilos az olyan zaklató és megalázó bánásmód, amelynek célja személyek vagy csoportok méltóságának megsértése személyes tulajdonságaik miatt, különösen, ha ez félelmet vagy ellenségeskedést vált ki illetve megalázó és sértő ambiénst teremt.

A diszkrimináció súlyos formái

13. Cikk

A diszkrimináció súlyos formái a következők:

1. a nemzeti, faji vagy vallási hovatartozás, nyelv, politikai nézetek, nem, nemi identitás, szexuális irányultság és fogyatékoság alapján történő esélyegyenlőtlenség, gyűlölet és türelmetlenség előidézése és szítása;
2. a közhatalmi szerv által és a közhatalmi szervek előtt folytatott eljárások során propagált vagy gyakorolt diszkrimináció;
3. a sajtó által terjesztett diszkrimináció;
4. a radbság, az emberkereskedelem, az apartheid, a genocidum, az etnikai tisztogatás és ezek propagálása;
5. személyeknek két vagy több személyes tulajdonságuk alapján történő megkülönböztetése (többszörös vagy keresztezett diszkrimináció);
6. az egy személy vagy csoport ellen többbizben elkövetett diszkrimináció (ismételt diszkrimináció) vagy a huzamosabb időn át folytatott megkülönböztetés (huzamos diszkrimináció);
7. a megkülönböztetett személyre, más személyekre illetve vagyona nézve súlyos következményekkel járó diszkrimináció, főként ha olyan büntetendő cselekedetről van szó, amelynek elsődleges vagy kizárólagos célja a sértett fél iránti, annak személyes tulajdonságán alapuló gyűlölet vagy türelmetlenség szítása.

Különintézkedések

14. Cikk

Nem minősülnek diszkriminációnak az egyenlőtlen helyzetben levő személyek vagy csoportok teljes jogegyenlősége, védelme és előrehaladása érdekében bevezetett különintézkedések.

III. A DISZKRIMINÁCIÓ KÜLÖNLEGES ESETEI

Diszkrimináció a közhatalmi szervek előtt folytatott eljárásokban

15. Cikk

Mindenkinek joga van a bírósági és más közhatalmi szervek előtt folytatott eljárások során az egyenlő hozzáállásra és jogvédelemre.

A közhatalmi szerv nevében fellépő illetékes vagy felelős személy megkülönböztető magatartása a törvény értelmében a munkafegyelem súlyos megsértésének minősül.

Diszkrimináció a munka területén

16. Cikk

Tilos a diszkrimináció a munka területén, illetve az azonos feltételek mellett történő munkavállalás vagy a munkából eredő olyan jogok, mint a munkához való jog, a szabad foglalkozás-választáshoz, a munkahelyi előléptetéshez, a szakmai továbbképzéshez és a professzionális rehabilitációhoz, az azonos munkáért járó azonos bérezéshez való jog, az igazságos és kielégítő munkafeltételekhez, a szabadsághoz, a művelődéshez és a szakszervezeti aktivitáshoz, valamint a munkanélküliség elleni védelemhez való jog akadályozása.

Az első bekezdésben megnevezett diszkrimináció elleni védelemre jogosult az állandó munkaviszonyban lévő, az ideiglenes vagy időnkénti munkát végző személy, az alkotó- vagy más szerződéses munkát végző személy, a kiegészítő munkát végző illetve a köztisztviséget ellátó személy, a hadsereg tagja, a munkát kereső személy, a gyakorlaton résztvevő egyetemi hallgató és tanuló, a munkaviszonyon kívüli szakképzésben és továbbképzésben résztvevő személy, a munkában önkéntesen vagy bármilyen más alapon résztvevő személy.

Nem minősül diszkriminációnak a meghatározott munka végzéséhez annak sajátossága miatt valós és döntő feltételként szabott személyi tulajdonság alapján történő különbségtétel, kizárás vagy előnyben részesítés, ha az így elérendő cél indokolt, valamint a második bekezdésben említett személyek bizonyos kategóriáinak (nőknek, terhes nőknek, szülés előtt álló nőknek, szülőknél, kiskorúaknak, fogyatékosoknak és más személyeknek) a védelme érdekében foganatosított intézkedések.

Diszkrimináció a közszolgálat-nyújtás és a létesítmények és területek használata során

17. Cikk

A közszolgálat-nyújtás területén akkor beszélhetünk diszkriminációról, ha a jogi vagy a természetes személy, munkaköri tevékenysége vagy szakmája gyakorlása

során, egy személytől vagy csoporttól, személyes tulajdonságuk alapján, megtagadja a szolgáltatás-nyújtást, vagy olyan feltételekhez köti azt, amelyeket más személlyel vagy csoporttal szemben nem támaszt, illetve ha szolgáltatás-nyújtáskor során más személyt vagy csoportot részesít előnyben.

Mindenkinek joga van a közhasználatban lévő létesítményekhez (közszolgálati szervek székhelyéül szolgáló létesítményekhez, közoktatási, egészségügyi, társadalombiztosítási, művelődési, sport-, idegenforgalmi, környezetvédelmi, természeti csapások elleni védelmet nyújtó és más létesítményekhez), illetve közterületekhez (parkokhoz, terekhez, utcákhoz, gyalogátjárókhoz és más nyilvános közlekedési vonalakhoz), való egyenlő hozzáférésre a törvényi előírásokkal összhangban.

A vallási diszkrimináció tilalma

18. Cikk

Diszkriminációról beszélhetünk a szabad vallásgyakorlás és meggyőződés-kinyilvánítás elvével ellentétes cselekvés esetén, illetve ha egy személytől vagy csoporttól megvonják a szabad vallás- vagy meggyőződés-kiválasztásra, -fenntartásra, -gyakorlásra és megváltoztatására való jogot, valamint meggyőződéseinek magán és nyilvános hangoztatásához és az azokkal összhangban történő viselkedéshez való jogát.

Nem tekintendő diszkriminációnak a papoknak és hitegyháziaknak a vallási tanítással, meggyőződéssel és a vallási közösségként bejegyzett egyházak és vallásközösségek céljaival, s a vallásszabadságot és az egyház és a vallási közösségek helyzetét szabályozó törvénnyel összhangban folytatott tevékenysége.

Diszkrimináció az oktatás és a szakképzés terén

19. Cikk

Mindenkinek joga van a törvénnyel összhangban, azonos feltételek mellett, iskolás kor előtti, általános, középiskolai és felsőoktatásra, valamint szakképesítésre.

Tilos egy személy vagy egy csoport részére valamilyen személyes tulajdonságuk alapján megnehezíteni vagy lehetetlenné tenni az nevelési-oktatási intézménybe való beiratkozást, illetve kizárni őket az ilyen intézményekből, megnehezíteni vagy lehetetlenné tenni számukra az oktatásban és más nevelési tevékenységben való részvételt, a tanulókat személyes tulajdonságaik alapján csoportosítani, bántalmazni vagy más módon indokolatlanul megkülönböztetni és eltérő módon bánni velük.

Tilos a törvényi és egyéb előírásokkal összhangban működő nevelő- és oktatási intézmények, valamint az ilyen intézmények szolgáltatásait a múltban vagy jelenleg igénybevevő személyek diszkriminációja.

Nemi alapon történő diszkrimináció

20. Cikk

Diszkriminációról beszélhetünk, ha a nemek egyenjogúsága illetve a nők és a férfiak egyenlő jogainak és szabadságának elve tiszteletben tartásával ellentétes viselkedés esetén a közélet, a hivatali és a magánélet politikai, gazdasági, a művelődési és más területén.

Tilos a nemmel vagy a nemváltoztatással kapcsolatos jogok tiszteletben nem tartása illetve az ezzel kapcsolatos előnyök nyilvános vagy palástoslt elismerése. Úgyszintén tilos a nemmel kapcsolatos fizikai és más erőszak, kihasználás, gyűlöletnyilvánítás, lekicsinylés, zsarolás és zaklatás, valamint a nemek alsóbb- vagy felsőbbrendűségén, illetve a nemek sztereotip szerepén alapuló előítéletek, szokások és más társadalmi viselkedésformák nyilvános propagálása, támogatása és az ezeken alapuló viselkedés.

Diszkrimináció a szexuális irányultság alapján

21. Cikk

A szexuális irányultság magánügy és senki sem kényszeríthető arra, hogy szexuális irányultságáról nyilatkozzon.

Mindenkinek joga van saját szexuális irányultságát kinyilatkoztatni, s az ilyen kinyilatkoztatás nem szolgálhat diszkrimináció alapjául.

Gyermekekkel szembeni diszkrimináció

22. Cikk

Minden gyermek illetve kiskorú egyenlő jogokat és védelmet élvez a családban, a társadalomban és az államban, a saját és szülei, gyámja, családtagjai személyes tulajdonságaira való tekintet nélkül.

Tilos a gyermeket illetve kiskorút annak alapján megkülönböztetni, hogy házasságban vagy házasságon kívül született-e, hogy milyen az egészségi állapota, tilos az egyik nemhez tartozó gyermeket a másik nembélivel szemben nyilvánosan előnyben részesíteni, valamint a gyermeket szülei, gyámja és családtagjai egészségi állapota, vagyoni helyzete, foglalkozása és más, társadalmi helyzetükkel kapcsolatos sajátosságai, tevékenységeik, véleményük vagy meggyőződésük alapján diszkriminálni.

Életkor alapján történő diszkrimináció

23. Cikk

Tilos az embereket életkoruk alapján diszkriminálni.

Az időseknek joguk van a megkülönböztetés nélküli, tisztességes életkörülmé-

nyekhez, különösen az egészségügyi és egyéb közszolgáltatáshoz való azonos hozzáférhetőséghez, a szolgáltatások zavartalan igénybevételehez és az ennek során előforduló elhanyagoltság vagy zaklatás elleni védelemhez.

A nemzeti kisebbségek diszkriminációja

24. Cikk

Tilos a nemzeti kisebbségeknek és tagjaiknak nemzeti hovatartozásukon, etnikai származásukon, vallási meggyőződésükön és nyelvükön alapuló diszkriminációja.

A nemzeti kisebbséghez tartozók jogainak érvényesítését és védelmét külön törvény szabályozza.

Politikai és szakszervezeti tagságon alapuló diszkrimináció

25. Cikk

Tilos személyeket vagy csoportokat politikai meggyőződésük, politikai párthoz vagy szakszervezethez tartozásuk vagy nem tartozásuk alapján megkülönböztetni.

Nem minősülnek a jelen cikk első bekezdésében leírt diszkriminációnak a bizonyos állami tisztségeket ellátó személyekre vonatkozó korlátozások, valamint a fasiszta, náci és rasszista tevékenység propagálását és folytatását akadályozó törvényi korlátozások.

Fogyatékos személyek diszkriminációja

26. Cikk

Diszkriminációról beszélhetünk, ha nem tartják tiszteletben a fogyatékos személyeknek az egyenlő jogok és szabadságok elvén alapuló jogait a közéletben, politikai, gazdasági, kulturális és más téren, valamint a munka, a magán- és családi élet terén.

A fogyatékos személyek jogainak érvényesítését és védelmét külön törvény szabályozza.

A fogyatékos személyek diszkrimináció elleni bírósági védelme esetén e törvény 41., 42., 43., 44., 45. и 46. cikkelyét alkalmazzák.

Az egészségi állapottal kapcsolatos diszkrimináció

27. Cikk

Tilos a személyek vagy csoportok és családtagjaik egészségi állapotuk alapján történő diszkriminációja.

A jelen cikk első bekezdésében leírt diszkrimináció elsősorban akkor áll fenn, ha egy személynek vagy csoportnak személyes tulajdonságai miatt indokolatlanul nem nyújtanak

egészségügyi szolgáltatást, ha csak külön, orvostanilag indokolatlan feltételek mellett hajlandóak nekik egészségügyi szolgáltatást nyújtani, ha elutasítják számukra a diagnosztikus megállapítását és nem nyújtanak nekik kellő tájékoztatást jelenlegi egészségi állapotukról, valamint a gyógykezelésükkel és rehabilitációjukkal kapcsolatos megtett és tervezett intézkedésekről, valamint ha az egészségügyi intézményben való tartózkodásuk idején zajlatásnak, sértegetésnek és lekicsinylésnek vannak kitéve.

IV. EGYENJOGÚSÁG-VÉDELMI BIZTOS

A Biztos megválasztásának módja

28. Cikk

A Biztost az alkotmányos kérdések illetékes bizottsága (a továbbiakban: Bizottság) javaslatára a Képviselőház választja meg az összes képviselő szavazati többségével.

A Biztos megválasztására tett javaslatot szavazati többséggel a Bizottság tagjai hagyják jóvá.

A Képviselőház minden képviselőcsoportjának joga van a Bizottságnak Biztos-jelöltet javasolni.

Biztosnak választható meg a Szerb Köztársaság minden olyan polgára, aki a következő feltételeknek eleget tesz:

- ha diplomált jogász;
- ha legalább tíz éves, az emberi jogvédelem terén szerzett szakmai tapasztalattal rendelkezik;
- ha kiváló erkölcsi és szakmai tulajdonságokkal rendelkezik.

A Biztos a törvény értelmében nem láthat el más közjogi vagy politikai tisztséget, s nem végezhet más szakmai tevékenységet.

Mandátum

29. Cikk

A Biztost ötéves időszakra választják meg.

Egyazon személy legfeljebb kétszer választható meg Biztosnak.

A mandátum lejárt

30. Cikk

A Biztos mandátuma megszűnik: a mandátum lejártával; a Képviselőháznak benyújtott írásos kérelem nyomán; a nyugdíjaztatás törvényes feltételeinek megléte esetén; felmentés és halál esetén.

A Biztos felmentésével kapcsolatos döntést a Képviselőház hozza meg.

A Biztost felmentik tisztsége alól:

1. szakszerűtlen és lelkiismeretlen munkavégzés esetén;
2. ha jogerős ítélettel bűncselekmény elkövetése miatt szabadságvesztésre ítélik, ami tisztsége ellátására méltatlanná vagy alkalmatlanná teszi;
3. állampolgárságból való kizárása esetén;
4. ha olyan egyéb köztisztséget vagy szakmai tevékenységet, megbízatást vagy munkát lát el, amely befolyásolhatja önállóságát és függetlenségét, vagy ha köztisztsége gyakorlása során az érdekösszeférhetlenséget szabályozó törvénnyel ellentétben jár el.

A Biztos felmentésére irányuló eljárást a képviselők egyharmadának a kezdeményezésére indítják el.

A Bizottság állapítja meg a felmentés feltételeinek a meglétét és erről tájékoztatja a Képviselőházat.

A Bizottság tájékoztatja a Képviselőházat a Biztosnak a tisztségéből való felmentési kérelméről is, valamint arról, hogy a tisztsége megszűnéséhez szükséges nyugdíjaztatási törvényi feltételeknek eleget tett.

A Képviselőház a képviselők szavazati többsége alapján dönt a Biztos tisztségéből való felmentéséről.

A Képviselőház a Biztos mandátumának a lejártától számított három hónapon belül választja meg az új Biztost.

A Biztos helyzete

31. Cikk

A Biztos a Legfelsőbb Semmitőszék birájának a fizetésével azonos fizetésre, valamint a tisztségével járó költségek megtérítésére jogosult.

A Biztos a Képviselőház képviselőivel azonos immunitást élvez.

A Biztosi szakszolgálat

32. Cikk

A Biztosnak tisztsége ellátásában egy szakszolgálat nyújt segítséget.

A szakszolgálat szervezeti és működési szabályzatát a Biztos hozza meg, s a Képviselőház hagyja jóvá.

A Biztosnak három segédje van.

A Biztos segédjei a szakszolgálat szervezeti és működési szabályzatával összhangban meghatározott munkakörben illetékesek.

A Biztos segédjeinek illetékességi körét a Biztos határozza meg.

A Biztos a törvény értelmében, tisztsége szakszerű és hatékony ellátását szem előtt tartva, önállóan dönt a szakszolgálatnál állandó munkaviszonyt létesítő személyekről.

A Biztosi szakszolgálat alkalmazottaira az állami szerveknél létesített munkaviszonyt szabályozó előírások vonatkoznak.

A Biztos valamint segédjei és szakszolgálatuk munkájához szükséges pénzeszközöket, a Biztos javaslata alapján, a Szerb Köztársaság költségvetéséből fedezik.

A Biztos székhelye Belgrádban van.

A Biztos illetékességi köre

33. Cikk

A Biztos:

1. a jelen törvény előírásainak megszegése miatt benyújtott panaszokat átveszi, elbírálja, véleményezi és konkrét javaslatokat terjeszt elő, valamint a törvény 40. Cikke értelmében intézkedéseket fogantatosít;
2. a panasztevő személyt felvilágosítja a bírósági vagy más jogvédelmi eljárás indításával kapcsolatos jogairól, illetve békülési eljárást kezdeményez;
3. a törvény 43. Cikke értelmében vádat nyújt be a törvény által szavatolt jogok megszegése miatt, a maga nevében, a diszkriminált személy érdekében és az ő jóváhagyásával, ha az ügyben már nem indult bírósági eljárás vagy nem született jogerős döntés;
4. szabálysértési feljelentést tesz a jelen törvényben szavatolt jogok megszegése miatt;
5. éves jelentéseket és a Képviselőház részére külön jelentéseket készít az egyenjogúság védelme terén uralkodó helyzetről;
6. felhívja a közvélemény figyelmét a diszkrimináció leggyakoribb, jellemző és súlyos eseteire;
7. figyelemmel kíséri a törvényi és más előírások végrehajtását, új előírások meghozatalára vagy módosítására tesz javaslatot a diszkrimináció elleni védelem megvalósítása és előmozdítása érdekében, valamint a diszkriminációt tiltó törvény tervezetét és egyéb előírások rendelkezéseit véleményezi;
8. felveszi a kapcsolatot és együttműködik az egyenrangúság és az emberi jogok védelmének megvalósításáért felelős szervekkel az autonóm tartomány

és a helyi önkormányzat területén;

9. javaslatot tesz a közhatalmi szerveknek és más személyeknek az egyenjogúság megvalósítása érdekében fogandó intézkedések meghozatalára.

Működési szabályzat

34. Cikk

A Biztos hozza meg a saját munkáját és az általa folytatott eljárásokat szabályozó működési szabályzatot.

V. A BIZTOS ELŐTT FOLYTATOTT ELJÁRÁS

Panasztétel

35. Cikk

A magát diszkrimináció áldozatának vélő személy írásos vagy, kivételes esetben jeygzőkönyvbe mondott szóbeli panaszt tehet a Biztosnál illetékfizetés vagy más téritési kötelezettség nélkül.

A panaszhoz bizonyítékokat kell mellékelni az elszenvedett megkülönböztető bánásmódról.

Emberi jogok védelmével foglalkozó szervezet vagy más személy is nyújthat be panaszt a jogsértett személy nevében és annak jóváhagyásával.

A Biztos a kézhezvételtől számított 15 napon belül továbbítja a panaszt annak a személynek, aki ellen azt benyújtották.

36. Cikk

A Biztos abban az esetben jár el a panasz alapján, ha az ügyben nincsen már folyamatban lévő bírósági eljárás vagy még nem született jogerős végzés.

A Biztos a panasszal kapcsolatban nem intézkedik, ha nyilvánvaló, hogy nem történt olyan jogsértés, amire a panasztevő hivatkozik, illetve ha az ügyben már eljárt és újabb bizonyítékok előterjesztésére nem került sor, valamint ha úgy ítéli meg, hogy a jogsértés óta eltelt idő miatt az eljárás értelmét veszítette.

A tényállás megállapítása

37. Cikk

A panasz kézhezvételét követően a Biztos a benyújtott bizonyítékok alapján, valamint a panasztevőnek, annak a személynek, aki ellen a panaszt benyújtották és más személyeknek a kijelentése alapján megállapítja a tényállást.

Az a személy, aki ellen a panaszt benyújtották, a panasz kézhezvételétől számított 15 napon belül annak tételeivel kapcsolatosan nyilatkozatot tehet.

A békéltetés

38. Cikk

A Biztos a mediációról szóló törvény értelmében, az eljárás során tett más intézkedéseket megelőzően, békéltető eljárás indítását kezdeményezheti.

Vélemény és javaslatok

39. Cikk

A Biztos a panasz benyújtását követő 90 napon belül véleményt nyilvánít arról, hogy a törvény rendelkezéseit megsértették-e, amiről tájékoztatja a panasztevőt és azt a személyt, aki ellen a panaszt benyújtották.

A Biztos a törvény rendelkezései megszegésének megállapítása után javaslatot tesz a jogsértés orvoslására.

Az a személy, akihez a javaslatot benyújtották, a kézhezvételtől számított 30 napon belül köteles a javaslat alapján eljárni, orvosolni a jogsértést, majd erről a Biztost tájékoztatni.

Intézkedések

40. Cikk

Ahhoz a személyhez, aki nem jár el a hozzá benyújtott javaslat szerint, vagyis a jogsértést nem orvosolja, a Biztos figyelmeztetést intéz.

Ha e cikk első bekezdésében szereplő személy a figyelmeztetéstől számított 30 napon belül a jogsértést nem orvosolja, a Biztos ezt nyilvánosságra hozhatja.

A jelen cikk első bekezdésében említett figyelmeztetést határozattal hozzák meg, amely ellen panasznak nincs helye.

A Biztos előtt folytatott eljárásra az általános igazgatási eljárásra vonatkozó törvény rendelkezései a mérvadóak.

VI. bírósági védelem

A bírósági illetékesség és eljárás

41. Cikk

Mindenkinek joga van megkülönböztetett bánásmód miatt bírósági feljelentést tenni.

Az eljárás során a perrendtartásról szóló törvény rendelkezéseit alkalmazzák.

Sürgősségi eljárásról van szó.

Felülvizsgálata bármikor engedélyezett.

Helyi illetékesség

42. Cikk

A diszkrimináció elleni eljárás lefolytatásában az általános helyi illetékességű bíróságon kívül a felperes székhelye illetve lakhelye szerinti bíróság is illetékes.

Kereseti kérelmek

43. Cikk

A jelen törvény 41. cikke első bekezdése szerinti kereseti kérelem vonatkozhat:

1. a diszkriminációval fenyegető cselekedet végrehajtásának tilalmára, a diszkriminatív cselekedet folytatásának illetve ismételt elkövetésének tilalmára;
2. annak a megállapítására, hogy az alperes a felperest vagy más személyt diszkriminatív bánásmódban részesített-e;
3. a diszkriminatív bánásmód következményeinek eltüntetésére irányuló cselekedet végrehajtására;
4. az anyagi és a nem anyagi kár megtérítésére;
5. e cikk 1-4. pontjában említett keresettel kapcsolatos ítélet nyilvánossá tételére.

Ideiglenes intézkedés

44. Cikk

A felperes a kereseti kérelmen kívül, az eljárás ideje alatt és után, a végrehajtás befejezéséig, követelheti a bíróságtól, hogy az erőszak vagy más, súlyosabb, megtéríthetetlen kár elkerülése végett, ideiglenes intézkedéssel akadályozza meg a diszkriminatív viselkedést.

Az ideiglenes intézkedésre tett javaslatban valószínűsíteni kell, hogy az intézkedésre a diszkriminatív cselekedetből származó erőszak, az erőszak alkalmazása vagy a jóvátehetetlen kár veszélye miatt van szükség.

A bíróság az ideiglenes intézkedésről haladéktalanul, de legkésőbb a javaslat kézhezvételétől számított három napon belül köteles döntést hozni.

A bizonyítási kötelezettség szabályai

45. Cikk

Ha a bíróság arra a megállapításra jutott, hogy közvetlen diszkriminációt követtek el vagy a felek között ez nem vitás, az alperes ártatlansága bizonyításával nem menthető fel a bizonyítási kötelezettség alól.

Ha a felperes valószínűsíti, hogy az alperes elkövette a diszkriminációnak minősülő cselekedetet, annak bizonyítása, hogy a cselekedettel az egyenjogúság illetve az azonos jogok és kötelezettségek elvét nem sértették meg, az alperesre tartozik.

Más személyek kereseti kérelmei

46. Cikk

A 43. cikk 1.,2.,3. és 5. pontja értelmében a bírósági feljelentést a Biztos és az emberi jogokat illetve meghatározott csoport jogait védő szervezet nyújthatja be.

Ha a diszkriminációnak minősülő cselekedetet kizárólag egy meghatározott személy ellen követték el, a jelen cikk első bekezdésében említett felperesek a bírósági feljelentést csakis e személy írásos beleegyezésével nyújthatják be.

A megkülönböztetett bánásmódnak magát szándékosan alávető személy, aki ezzel konkrét esetben szeretné közvetlenül ellenőrizni a diszkriminációt tiltó előírások betartását, e törvény 43. cikke 1.,2.,3. és 5. pontja értelmében bírósági feljelentést tehet.

A jelen cikk harmadik bekezdésében szereplő személy a szándékozott lépésről köteles értesíteni a Biztost, kivéve ha a körülmények ezt nem teszik lehetővé, valamint írásban kell tájékoztatnia a Biztost a megtett lépésről.

Ha a jelen cikk harmadik bekezdésében szereplő személy nem tett bírósági feljelentést, a bíróság mint tanut hallgathatja meg.

A jelen cikk harmadik bekezdésében szereplő személy ellen nem nyújtható be a diszkriminatív cselekedetből származó megosztott kárfelelősségre vonatkozó kifogás.

VII. ELLENŐRZÉS

A törvény végrehajtásának ellenőrzése

47. Cikk

A jelen törvény végrehajtásának ellenőrzésében az emberi és kisebbségi jogokért felelős minisztérium az illetékes.

A Biztos éves jelentése

48. Cikk

A Biztos a Képviselőház részére éves jelentést készít az egyenjogúság-védelem helyzetéről, amelyben értékelést ad a közhatalmi szervek, szolgáltatók és más személyek munkájáról, az észlelt hiányosságokról és javaslatot tesz a kiküszöbölésükre.

A jelentés tartalmazhat a törvényi és más előírások végrehajtására, illetve új előírások elfogadására vagy a meglévők módosítására vonatkozó utalásokat a diszkrimináció elleni védelem megvalósítása és előmozdítása érdekében.

A jelentésben foglalt összesítést a „Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönyében” teszik közzé.

Külön jelentés

49. Cikk

A Biztos rendkívül indokolt esetben, saját kezdeményezésként vagy a Képviselőház kérésére, a Képviselőháznak külön jelentést nyújthat be.

A külön jelentésben foglalt összesítést a „Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönyében” teszik közzé.

VIII. BÜNTETŐ RENDELKEZÉSEK

50. Cikk

Az a hivatali személy vagy a közhatalmi szerv felelős tisztviselője, aki diszkriminatív módon jár el, 10.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbüntetéssel sújtható (15. cikk 2. bekezdés).

51. Cikk

Az a jogi személy illetve vállalkozó, aki az ideiglenes, időnkénti vagy kiegészítő munkát végző személy részére, annak személyes tulajdonsága alapján, megíúsítja az azonos feltételek mellett történő munkaviszony-teremtést illetve a munkaviszonyból eredő jogok egyenjogú élvezetét, 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható.

A jelen cikk 1. bekezdésében leirt szabálysértésért a jogi személynél vagy közhatalmi szervnél dolgozó felelős tisztviselőnek vagy természetes személynek 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírság róható ki.

52. Cikk

Szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható az a jogi személy illetve vállalkozó, aki tevékenységi körében egy személynek vagy csoportnak, személyes tulajdonságuk alapján, megtagadja a szolgáltatás-nyújtást vagy azt olyan feltételekhez köti, amilyeneket más személyektől vagy csoportoktól nem követelnek meg, illetve ha a szolgáltatás-nyújtáskor más személyt vagy csoportot előnyben részesít (17. cikk 1. bekezdés).

Szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható az a vállalkozó, tulajdonos vagy közhasznú létesítmény vagy közterület használója, aki személynek vagy csoportnak az említett létesítményhez vagy közterülethez való hozzáférését személyes tulajdonságuk alapján akadályoztatja (17. cikk 2. bekezdés).

A jelen cikk 1. bekezdésében leirt szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható a jogi személynél vagy közhatalmi szervnél alkalmazott felelős tisztviselő, illetve természetes személy.

A jelen cikk 2. bekezdése szerinti szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható a jogi személynél vagy közhatalmi szervnél alkalmazott felelős tisztviselő, illetve természetes személy.

53. Cikk

Szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható a közhatalmi szerv felelős tisztviselője, ha a szabad vallásgyakorlás és véleménynyilvánítás elvével ellentétesen jár el, illetve ha személy vagy csoport számára lehetetlenné teszi a vallás vagy meggyőződés megválasztását, gyakorlását, kinyilvánítását és megváltoztatását, ha meggátolja őket véleményük magán- vagy nyilvános hangoztatásában illetve abban, hogy a meggyőződésekkel összhangban cselekedjenek (18. cikk).

A jelen cikk 1. bekezdése szerinti szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal súlytható a jogi személy vagy vállalkozó.

A jelen cikk 1. bekezdése szerinti szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal súlytható a jogi vagy természetes személy.

54. Cikk

Szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható az az oktatási és nevelési intézmény, amely személynek vagy csoportnak személyes tulajdonságuk alapján indokolatlanul megnehezíti vagy lehetetlenné teszi a beiratkozást, illetve kizárja őket az oktatási és nevelési intézményből (19. cikk 2. bekezdés).

A jelen cikk 1. bekezdése szerinti szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható az intézmény felelős tisztviselője.

55. Cikk

Szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható az a jogi személy, aki nemre való tekintettel megvonja a jogot vagy előnyben részesít illetve nemre való tekintettel kihasznál személyt vagy csoportot (20. cikk 2. bekezdés).

Szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható a vállalkozó, ha megvonja a jogot vagy előnyben részesít illetve testi és más erőszakot alkalmaz, nemre való tekintettel kihasznál, gyűlöletét, lekicsinylését fejezi ki, zsarol és zaklat személyt vagy csoportot.

A jelen cikk 2. bekezdése szerinti szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható a jogi személlynél vagy közhatalmi szervnél alkalmazott felelős tisztviselő, valamint természetes személy.

56. Cikk

Szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható az a jogi személy vagy vállalkozó, aki e törvény (21. cikk) értelmében személyt vagy csoportot felhív arra, hogy nyilvánosan nyilatkozzon szexuális irányultságáról illetve ha szexuális irányultságuk kifejezésében megakadályozza őket.

A jelen cikk 1. bekezdése szerinti szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható a jogi személlynél vagy közhatalmi szervnél alkalmazott felelős tisztviselő, valamint természetes személy.

57. Cikk

Szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható az a jogi személy vagy vállalkozó, aki gyermeket vagy kiskorút házasságban vagy házasságon kívüli születése miatt diszkriminál, nyilvánosan előny biztosítására szólít fel az egyik nemhez tartozó gyermekek részére más nemű gyermekekkel szemben vagy szülei, gyámjuk és családtagjaik vagyoni állapota, foglalkozása és egyéb társadalmi helyzettel kapcsolatos sajátossága, tevékenysége, vélemény-nyilvánítása vagy meggyőződése alapján megkülönböztet (22. cikk 2. bekezdés).

A jelen cikk 1. bekezdése szerinti szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható a jogi személynél vagy közhatalmi szervnél alkalmazott felelős tisztviselő, valamint természetes személy.

58. Cikk

Szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható az a jogi személy vagy vállalkozó, aki a személyt életkora alapján, egészségügyi és más közszolgáltatás-nyújtás terén elhanyagol vagy zaklat (23. cikk 1. bekezdés).

A jelen cikk 1. bekezdése szerinti szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható a jogi személynél vagy közhatalmi szervnél alkalmazott felelős tisztviselő, valamint természetes személy.

59. Cikk

Szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható az a jogi személy vagy vállalkozó, aki személyt vagy csoportot politikai meggyőződése vagy hovatartozása illetve politikai párthoz nem tartozása miatt diszkriminál (25. cikk 1. bekezdés).

A jelen cikk 1. bekezdése szerinti szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható a jogi személynél vagy közhatalmi szervnél alkalmazott felelős tisztviselő, valamint természetes személy.

60. Cikk

Szabálysértés miatt 10.000-tól 100.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható az a jogi személy vagy vállalkozó, aki személy vagy csoport részére, személyi tulajdonosságuk alapján, indokolatlanul megtagadja az egészségügyi szolgáltatás nyújtását, aki olyan külön feltételeket támaszt velük szemben, amelyek orvostani szempontból nem indokoltak, aki megtagadja számukra a diagnózis megállapítását és nem nyújt nekik információt jelenlegi egészségi állapotukról, a gyógykezelésük vagy rehabilitációjuk érdekében tett vagy foganatosítandó intézkedésekről, valamint zaklatja, sértegeti és lekicsinyli őket az egészségügyi intézményben való tartózkodásuk ideje alatt (27. cikk 2. bekezdés).

A jelen cikk 1. bekezdése szerinti szabálysértés miatt 5.000-tól 50.000 dinárig terjedő pénzbírsággal sújtható a jogi személynél vagy közhatalmi szervnél alkalmazott felelős tisztviselő, valamint az egészségügyi dolgozó.

IX. ÁTMENETI ÉS ZÁRÓRENDELKEZÉSEK

A Biztos megválasztása

61. Cikk

A Képviselőház e törvény 28-40. cikke rendelkezéseinek az alkalmazásától számított 60 napon belül megválasztja a Biztost.

A Biztos okiratainak meghozatala

62. Cikk

A Biztos a megválasztásától számított 45 napon belül meghozza a szakszolgálat működését szabályozó okiratot.

A Törvény hatályba lépése

63. Cikk

E Törvény a „Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönyében” történő közzétételétől számított nyolc napon belül lép életbe, a 28-adiktól a 40. cikk kivételével, amelyek 2010. január 1-étől alkalmazandók.

**Kanuni vaš stopiribe
diskriminacia**

I. FUNDONE DIREKCIE

Mothovdipe Kanunesko

Dženo 1.

Akale kanunea lačharelape generalno stopiribe diskriminaciako, forme thaj situacie e diskriminaciake, sar ini procesja uluvibaske kotar e diskriminacia.

Akale kanunea anavdo ini Pačavibasko dženo vaš arakhibe jekhajekh hakaja (ano dur teksti: Pačavibasko dženo), sar kokoribasko raštrako dženo, biphanglo ano keribe buti verifikuimi akale kanunea.

Lafja

Dženo 2.

Ano akava kanuni:

1) lafi „diskriminacia“ thaj „diskriminatorno adikaribe“ sikavena sakova bisebepesko keribe diferenca jase bijekh adikaribe, jase muklipe (biintegrišibe, limitiribe jase devibe anglalipe), ano dikhipe aver dženo jase grupa sar ini džene olenga familiake, jase olenge pašutne džene, ano putarde jase garavde forme, a save formirime pedi rasa, kolori morkjako, phurutne, raštrakolil, nacionalno dženiipe jase etnikako hanig, čhib, religiako jase politikako pačavibe, poli, bijandipasko identiteti, seksualno orijentacia, mangipaski situacia, bijandipe, genetikake karakteristike, sastipaski situacia, invaliditeti, prandipasko jase familiako statusi, daviutniipe, beršipe, mujipe, dženiipe ano politikake, sindikalno thaj aver organizacie thaj aver čakikane, jase hipotetikake personalno karektisikake (ano podur teksti: personalno karakteristike);

2) lafi „persona“ thaj „sakova“ sikavena odole ko bešela ani teritoria Republika Srbiaki jase ani teritoria teli olaki jurisdikcia, bi dikhipa pedo odova sito mi ov raštrako dženo Republika Srbiako, jase aver raštrako jase dženo bi raštrake lilea, sar ini juridikako dženo savo sito registruimo, jase kerela buti ani teritoria Republika Srbiaki;

3) lafi „dizutno“ sikavela persona savo sito raštrako dženo Republikako Srbia;

4) lafi „organi publikaka thagarutnako“ sikavela raštrako organi, organi autonomno krainako, organi lokalno kokorodirekciako, publikaka firmako, instituticiako, publikaka agenciako thaj aver organizaciako kaske dendo pačiv vaš keribe publikako djevapibe, sar ini juridikako dženo savo formirinela jase finansirinela sa, jase poulavde, Republika, autonomno kraina jase lokalno kokorodirekcia.

Sa lafja save istemalkerenape ano akava kanuni vaš muršano dženo siton jekha jekh ini vaš džuvljano dženo.

Uluvipe hakajengo thaj personengo

Dženo 3.

Sako siole hakaj o kompetetno krisi thaj aver organi publikaka thagarutnaka Republika Srbia efikasno te uluvinen kotar sa forme diskriminaciake.

Avrijalutni persona ani Republika Srbia, ano jekhipe e maškarthemutne kontraktjenca siole sa hakaja garantuime e Ačhimosea thaj kanunea, numa nanole hakaja save pedo Ačhimos thaj kanuni siolen dizutne Republika Sribiake.

Stopirimo sito keribe hakaja save siton ano akava kanuni opipe reso ano save siton pačavime jase e manglipa te čhinenpe, te čalavenpe jase te limitirinenpe hakaja thaj tromalipe averenge.

II. GENERALNO STOPIRIBE THAJ FORME DISKRIMINACIAKE

Počekatuno jekh-jekhipasko

Dženo 4.

Saren siton jekha jekh thaj siolen jekha jekh pašljoibe thaj jekha jekh juridikako uluvipe, bi dikhpa pedo personalno karakteristike.

Sakova dženo manglape te pačavinol principi jekh jekhipe, jase stopiribe e diskriminaciako.

Forme diskriminaciake

Dženo 5.

Forme diskriminaciake siton direktno thaj indirektno diskriminacia, sar ini čalavdipe principi jekha jekh hakaja thaj obligacie, akhariba pedo djevapibe, amalalipe vaš te kerolpe diskriminacia, vakeribe bikamibasko thaj zumavipe thaj čhungaripasko keribe.

Direktno diskriminacia

Dženo 6.

Direktno diskriminacia sitoj te sine kaj persona jase grupa persone, sebepi olesko jase olinge personalno karakteristike ani jekha jekh situacia jase esavko situacia, varesave aktea, bukja jase bikeribe buti, čhivena jase čhivde ano bilačo pašljoibe, jase šaj te oven čhivde ano bilačo pašljoibe.

Indirektno diskriminacia

Dženo 7.

Indirektno diskriminacia si te sine kaj persona jase grupa persone, sebepi olesko jase olengo personalno karakteristike, čhivenape ano bilačo pašljoibe aktea, bukja jase bibukjaripe savo garavdo sito pedo principi jekh jekhipe thaj stopiribe diskriminaciako, numa te sine kaj odova sebepea kerelape kanuneske resea, a vastušea vaš te astarolpe odova reso siton šukar thaj musaj.

Čalavdipe principi jekha jekh hakaja thaj obligacie

Dženo 8.

Čalavdipe principi jekha jekh hakaja thaj obligacie siton te sine kaj personake jase grupa personengi, sebepi olesko jase olengo personalno karakteristike, bisebepea čhinenape hakaja thaj tromalipe jase pozor denape obligacie save ano jekha jekh jase esavki situacia na čhinenape jase na denape pozor aver personake jase grupake personengi, te sine kaj reso jase konsekvence leline napjengo bisebepea, sar ini te sine kaj nane proporicia maškar lelime napja thaj reso savea akala napja realizuinenape.

Stopiribe akharibasko pedo djevapibe

Dženo 9.

Diskriminacia sitoj te sine kaj prekal persona jase grupa personengi bisebepea adikarelape pobilačhe ze so kerelape jase ka kerolpe prekal aver džene, numa jase majbut vaš odova so rodinge, jase mangena te roden uluvipe kotar diskriminacia jase vaš oleske so on mangena jase planirinena te den ispatja kotar diskriminatorno keribe.

Amalalipe vaš keribe diskriminacia

Dženo 10.

Stopirimo sito amalalipe vaš keribe diskriminacia, jase aktivibe organizaciako jase grupako savo sito pedo phagipe ačhimosko, decizie maškarthemutno juridikake hakaja thaj kanunesko savo garantuinelatromalipe thaj hakaja jase pedo zumavipe nacionalno, rasno, religiako thaj aver bikamipe, ulavipe jase bitolerancia.

Vakeribe bikamibasko

Dženo 11.

Stopirimo sito sikavipe idejengo, informaciengo thaj gndipasko savea inicirinelape diskriminacia, bikamipe jase pedozoralipe opipe persona jase grupa personengi sebepi olengo personalno karakteristike, ano publikake medie thaj aver publikacie,

ano khedipe thaj thana ano save šaj te avol publika, hramiba thaj sikaviba informacie jase simbolja thaj ano aver čhane.

Zumavipe thaj čhungaripasko keribe

Dženo 12.

Stopirimo sito zumavipe thaj čhungaripasko keribe savo siole vaš reso jase sikavela čalavdipe barikanipe personako jase grupa personengi pedo fundo olengo personalno karakteristike, a poulavdipe te sine kaj odolea kerelape dar jase biamalipe, čhungaripasko thaj bibarikano maškaripe.

Phare forme diskriminaciake

Dženo 13.

Phare forme diskriminaciake siton:

1. zumavipe thaj iniiciribe bijekh-jekhipasko, bikamibasko thaj bitolernacia pedo fundo nacionalno, rasno jase religiako dženipe, čhibjako, politikako orijentacia, poli, polesko identiteti, seksualno orientacia thaj invaliditeti;
2. propaganda jase keribe diskriminacia kotar organi publikaka thagarutnako thaj ano procesja anglo organja publikaka thagarutnake;
3. propagiribe diskriminaciako prekal publikake medie;
4. phanibe vaš bukjake, bikinibe manušengo, aparthejdi, genocidi, etnikako tradipe thaj olengo propagiribe;
5. diskriminacia personaki pedo fundo duj jase pobut personake karakteristike (butdromutni jase hamimi diskriminacia);
6. diskriminacia savi kerdili pobut droma (popale diskriminacia) jase savi kerelape ano lungu vakti (lugardi diskriminacia) prekal jekh persona jase grupa personengi;
7. diskriminacia savi anela dži ko phare konsekvence pedo diskriminatorno persona, aver persone jase mangin, a poulavdipe te sine kotar došalipasko keribe ano savo majbut jase numa mangipe vaš te kerolpe diso sine bikamibe, jase bitolernacia prekal dženo so sito viktimo, savi sitoj formirimo pedo olesko personalno karakteristika.

Poulavde napja

Dženo 14.

Na adikharelape sar diskriminacia ulavde napja save čhivdile vaš te astarolpe pherdo jekha jekhipe, uluvipe thaj anglalipe personako, jase grupa personengi save arakhenape ano bijekha-jekh pašljoibe.

III. ULAVDE SITUACIE E DISKRIMINACIAKE

Diskriminacia ano procesja anglo orgajna publikake thagarutnake

Dženo 15.

Sako siole hakaj pedo jekha jekh pašaribe thaj jekha jekh uluvipe pere hakajengo anglo krisja thaj orgajna publikaka thagarutnake.

Diskriminatorno keribe e oficielno personao, jase djevaptuno personako ano orgajna publikaka thagarutnake, adikharelape sar pharo čalavdipe bukjako, ano jekhipe e kanunea.

Diskriminacia ano umal e bukjako

Dženo 16.

Stopirimo sitoj diskriminacia ano umal e bukjako, jase peravibe jekha jekh šajipe vaš khuvibe pi buti jase te oven saren talo jekha jekh čhindipe sa hakajengo ani umal bukjaki, sar sito hakaj pi buti, pedo tromalo alosaribe bukjako, ano anglalipe ani buti, pedo kvalifikuimo anglipe thaj profesionalno rehabilitacia, ano jekha jekh pokibe vaš buti jekha jekh molipaski, ano čakikane thaj čaljardibaske činadipe bukjake, pedo feru, pedo edukuibe thaj khuvibe ano sindikati, sar ini pedo uluvipe kotar bibučaripe.

Uluvipe kotar diskriminacia kotar punkto 1. akale dženesko siole persona ani buti, persona savi kerela buti ano jekhvakhteske thaj djivakhteske bukja jase bukja pedo kontrakti vaš buti jase aver kontrakti, persona pedo djipheribaski buti, persona savo kerela publikaki funkcia, dženuitno askeriako, persona savo rodela buti, studenti thaj sikljovno ani praksa, persona ano kvalifikuibasko edukuibe thaj ano sikljovibe biregistruiaba pi buti, volonteri thaj sakoja aver persona savo pedo varesavi fundo lela kotar ani buti.

Na adikhjarelape sar diskriminacia keribe diferenca, cidipe jase devipe anglalipe vaš karakteristike disava bukajako pedo savo personalno karakteristika personaki sikavela čakikane thaj zoralo činadipe te kerolpe odoja buti, te sine kaj reso so manglape te astarolpe sebebikano, sar ini te len pe napja uluvipeske prekal disave kategorije persone kotar punkto 2. akale dženesko (džuvlja, khamne romna, džuvlja save bijande, dada thaj daja, persone save nanolen pherde berša, persone e invaliditetea thaj aver).

Diskriminacia ano devibe publikake servisja thaj istemalkeribe objektengo thaj aver thanengo

Dženo 17.

Diskriminacia ano devibe publikake servisja kerelape te sine kaj juridikako jase fizikano persona, ano rami para bukjako, jase para kvalifikaciako, pedo fundo personalno karakteristike personake jase grupa personengo, na mangela te dol servisja, vaš devibe servisja rodela pheribe činadipaske save na rodenape e aver personenda

jase grupata personengi, jase kaj ano devibe servisja bisebepea delape anglalipe aver personake jase grupa personengi.

Sakova siole hakaj ano jekhajekh pašaribe e objektjengo ano publikako istemalkeribe (objektja ano save siton bešipasko than orgajnengo publikaka thagarutnake, objektja ani umal edukuibe, saslaribe, socialno uluvibe, kultura, sporti, turizmi objektja save istemalkerenape vaš uluvipe djiivdipasko maškaribe, vaš uluvipe kotar elementarno bilačhipe thaj aver), sar ini publikake putarde thana (parkja, trgja, mahale, dromutnengo nakhibe thaj aver publikake trafikja thaj aver), ano jekhipe e kanunea.

Stopiribe religiaki diskriminacia

Dženo 18.

Diskriminacia sitoj te sine kaj kerelape opipe principi tromalo sikavibe religiako jase pačavibasko, jase te sine kaj personake jase grupa personengi na delape hakaj vaš te lelpe, te adikharolpe, te sikavolpe, thaj te prminolpe religia jase pačavibe, sar ini hakaj pedo privato jase publikako te sikavolpe jase te kerolpe sar siton pere pačavibe.

Na adikhljarelape sar diskriminacia kerebe e rašajengo, jase religiake administratorjengo save ano jekhipe e religiaka doktrina, pačaviba jase resjenca khangirange thaj religiake khupatnake hramime ano registri religiake khupatnengo, ano jekhipe e ulavde kanunea savea lačharelape tromalipe religiako thaj statusi khangirako thaj religiako khupatnengo.

Diskriminacia ani umal edukacia thaj kvalifikuibasko edukuibe

Dženo 19.

Sako siole hakaj ano angloskolako, fundono, maškarutno thaj uče edukuibe thaj kvalifikuibasko edukuibe talo jekha jekh činadipe, ano jekhipe e kanunea.

Stopirimo sito e personake jase grupa personengi pedo fundo olenge personalno karakteristike, te kerolpe pharipe jase tana dolpe šajipe vaš registruibe ano edukuibaske institucie, jase te cidenpe kotar akala institucie, te kerolpe pharipe jase te činolpe šajipe vaš te sikljon thaj te len kotor ano aver sikljovibaske, jase edukaciako aktivibe, te ulavenpe sikljovne pedo personalne karakteristike, te kerolpe olenge maltretiribe thaj ano aver čhane bisebepesko te kerolpe diferenca thaj bi-jekh-jekhipasko te kerolpe prekal olenge.

Stopirimo sitoj diskriminacia e sikljovibaske e edukuibaske instituciengo save kerna buti ano jekhipe e kanunea thaj aver aktjenca, sar ini persone save istemalkerena jase istemalkerde servisja akale instituciengo ano jekhipe e kanunea.

Diskriminacia pedo fundo polesko

Dženo 20.

Diskriminacia sitoj te sine kaj kerelape opipe principi jekha-jekh e poljengo, jase principi paćavibe jekha-jekh hakaja thaj trolalipe e džuvljengo thaj muřengo ano politikako, ekonomiako, kulturako thaj ano aver aspektja publikako, profesionalno, privato thaj familiako djivdipe.

Stopirimo sito ćhinibe hakajengo jase publikako jase garavdo paćavibe ćhinadipengo ani relacia pedo pol jase vař pmibe polesko. Stopiribe sito ini fizikano thaj aver pedozoralipe, eksploatacia, sikavibe bikamibasko, te tiknarolpe molipe, te kerolpe ultimatumu thaj zumavipe vař kana dikhelape o poli, sar ini publikako vakheribe, devibe dumo thaj keribe ano jekhibe e stereotipjenca, adetjenca thaj aver amalikane forme keribaske save siton formirime pedi idea inferioribe jase superioribe poljengo, jase stereotipno role e polengi.

Diskriminacia ano fundo seksualno orijentacia

Dženo 21.

Seksalno orijentacia sito privato buti thaj khonik nařti te ovol akhardo ani publika te vakarol kotar piri seksualno orijentacia.

Sakova siole hakaj te mothavol kotar piri seksualno orijentacia, a diskriminatorno keribe sito vař adjahar mothovdipe stopirimo.

Diskriminacia e ćhavengi

Dženo 22.

Sakova ćhavo, jase tikneberřengo siole jekha-jekh hakaja thaj uluvipe ani familia, amalipe thaj rařtra, bi dikhipa pedo oleske jase personalno karakteristike e familiako, dikhljarutnengo thaj dženengo familiako.

Stopirimo sito te kerolpe diskriminacia e ćhaveski, jase tikneberřengo prekal saslaribaski situacia, ano prandibasko jase avriprandibasko bijandipe, publikako akharibe pedo devipe anglalipe e ćhavage jekhe polesko ano dikhipe pedo ćhavo aver polesko, sar ini keribe diference prekal saslaribaski situacia, mangipaski situacia, profesia thaj aver semnibe amalipasko pařljoibe, aktivibe, sikavibe gndipe jase paćavibe ćhaveske dadesko thaj dajako, jase dikhljarutnengo thaj dženengo familiako.

Diskriminacia pedo fundo e berřengo

Dženo 23.

Stopiribe sito diskriminiřibe e personengo pedo fundo olenge berřa.

Phure siolen hakaj pedo barikane ćhinadipe djividapske bidiskriminaciako, a pou-

lavde, hakaj pedo jekha-jekh pašaribe thaj uluvipe kotar bibajo thaj zumavipe ano istemalkeribe saslaribaske thaj aver publikake servisja.

Diskriminacia e nacionalne minoritetengi

Dženo 24.

Stopirimo sitoj diskriminacia e nacionalno minoritetjengi thaj olenge dženengi pedo fundo nacionalno dženibe, etnikako hanig, religiako pačivibe thaj čhib.

Forme realizuibaske thaj uluvipe hakaja e dženutne nacionalno minoritetjenge lačharelake e poulavde kanunea.

Diskriminacia sebepi politikako jase sindikalno dženipe

Dženo 25.

Stopirimo sitoj diskriminacia sebepi politikako pačavibe personako jase grupa person-engo, jase dženipe, jase bidženipe ani politikaki partia jase ano sindikalno organizacia.

Diskriminacia kotar punkto 1. akale dženoski na adikhljarelape sar limitiribe save siton vaš persone save kerena disave raštrake funkcie, sar ini limitiribe mangline sebepi činibe legaripe thaj keribe fašistikane, nacistikane thaj rasistikane aktivibe, dende ano jekhipe e kanunea.

Diskriminacia personengi e invaliditetea

Dženo 26.

Diskriminacia sitoj te sine kaj kerelape opipe principi pačavibe jekha-jekh hakaja thaj tromalipe personaki e invaliditetea ano politikako, ekonomiako, kulturako thaj aver aspekti e publikako, profesionalno, privato thaj familiako djivdipe.

Forme realizuibaske thaj uluvibe hakaja personengo e invaliditetea lačharelake e poulavde kanunea.

Ano dikhibe krisipasko uluvibe kotar diskriminacia personengi e invaliditetea realizuinelape ini džene 41, 42, 43, 44, 45. thaj 46 akale kanunesko.

Diskriminacia pedo dikhipe sastipaski situacia

Dženo 27.

Stopirimo sitoj diskriminacia e personengi jase grupa personengi kotar olengo olengo sastipaski situacia, sar ini džene olenga familiake.

Diskriminacia kotar punkto 1. akale dženoski sitoj poulavde te sine kaj personake

jase grupa personenge vaš olenge personalno karakteristike bisebepea na delape sastipaske servisja, čhivenape poulavde čhinadipe vaš te dolpe sasljarihaske servisi save nane medicinake sebebja, na mangena te čhiven dijagnoza thaj čhinenape informacie kotar momentalno sastipaski situacia, lelutne jase napja save mangena te lenpe vaš sasljaripe jase rehabilitacia, sar ini zumavipe, čhungaripe thaj tiknaripe molipasko personako ano vakhti dji sitoj ani sastipaski institucia.

IV. PAČAVIBASKO DŽENO VAŠ ULUVIPE JEKHAJEKHIPASKO

Procesi alosaribasko e Pačavibaske dženosko

Dženo 28.

Pačavibaske džene alosarela Themutno parlamenti e butipa avazjengo sa themutne senatorjengo, pedo bahami šerutnipasko kompetentno vaš ačhimoske pučibe (ano podur teksti: Šerutnipe).

Bahami vaš alosaribe Pačavibasko dženo verifikuinelape butipa avazjengo kotar sa gendo dženegro ano Šerutnipe.

Sakoya senatorjengi grupa ano Themutno parlamenti siola hakaj e Šerutnipaske te bahaminol kandidati vaš Pačavibasko dženo.

Vaš Pačavibasko dženo šaj te ovol alosardo raštruno e Republika Sribiako savo pherela avutne čhinadipe:

- te ovol diplomirimo juridisti;
- te ovol majhari deš berša empiria ano juridikake bukja ani umal uluvipe manuškane hakaja;
- te ovol učo moralno thaj ekspersko kvalitetja.

Pačavibasko dženo našti te kerol aver publikaki jase politikaki funkcija, ni profesion-alno buti, ano jekhipe e kanunea.

Mandati

Dženo 29.

Pačavibasko dženo alosarelape ano vakti e pandž beršengo.

Jekh persona šaj te ovol alosardo vaš Pačavibasko dženo majbut duj droma.

Ačhibe e mandatesko

Dženo 30.

Pačavibaske dženoske funkcia ačhola: kana nakhela mandati; deviba muklipe ani hramimi forma ano Themutno parlamenti; pheriba činadipe vaš penzia, ano jekhipe e kanunea; muklipe bukjako thaj meriba

Pratsav vaš muklipe bukjako e Pačavibaske dženoski anela Themutno parlamenti.

Pačavibasko dženo mukelape e funkciata:

1. vaš biekspertske thaj bigndipasko buti;
2. te sine kaj juridikako zoralibaski pratsava ovela daviutno vaš došalipasko keripe pi sankcia phanglipe savo kerela ole bibarikano jase bišukar vaš te kerol akaja funkcia;
3. našalibe raštrunipe;
4. te sine kaj kerela aver publikaki funkcia jase profesionalno buti, te sine kaj kerela aver funkcia jase buti savi šaj te kerol presia pedo olesko kokoripe thaj biphanglipe jase te sine kaj kerela opipe kanuni savea lačharelape činibe konflikti intersjengo kana kerelape publikake funkcia.

Procesi vaš muklipe bukjako e Pačavibasko dženesko legarelape ani iniciativa jekh tritono gendo senatorjengo.

Šerutnipe verifikuinela si mi sebepja vaš muklipe bukjata thaj kotar odova informišinela Themutno parlamenti.

Šerutnipe informišinela Themutno parlamenti ini kotar o rodipe Pačavibasko dženesko kaj ačhola oleski funkcia, sar ini kotar pheribe činadipe vaš ačhibe funkciako sebepi pheribe činadipe vaš penzia, ano jekhipe e kanunea.

Themutno parlamenti anela pratsav kotar muklipe bukjako Pačavibasko dženo butipa avazengo sa themutne senatorengo.

Themutno parlamenti ano roki e trin masekengo kana ačhola mandati Pačavibaske dženosko alosarela neve Pačavibaske džene.

Pašljoibe e Pačavibaske dženosko

Dženo 31.

Pačavibasko dženo siole hakaj vaš jekha-jekh masekesko pokibe sar krisutne Majuče kasaciono krisi, sar ini hakaj pedo love hardžipe lovesko phando e keriba piri funkcia.

Pačavibasko dženo siole imuniteti savo siolen themutne senatorja ano Themutno parlamenti.

Ekspertske servisi e Pačavibaske dženosko

Dženo 32.

Pačavibasko dženo siole ekspertske servisi savo ažutinela oleske ano keribe oleski djevapibaski buti.

Pačavibasko dženo anela akti, ano savo avazipe dela Themutno parlamenti, savea lačharella organizacia thaj buti pere ekspertske servisesko.

Pačavibasko dženo siole trin ažutno bučarne.

Ažutno Pačavibaske dženosko legarella jekh trujalutni umal bukjaki, ano jekhipe e aktea vaš organizacia thaj sistematizacia bukjenje.

Ažutine e Pačavibaske dženosko sistematizuinela o Pačavibasko dženo.

Pačavibasko dženo kokoro anela pratsav, ano jekhipe e kanunea, vaš lejibe personengo pi buti ano ekspertske servisi, legardo manglipa vaš profesionalno thaj efektívno keribe pere kompetentno bukjenje.

Pedo bučarne ano ekspertske servisi Pačavibasko dženo realizuinela decizie vaš bukjake relacie ano raštrake orgajna.

Finansisko vastušea vaš buti Pačavibasko dženo, oleske ažutne thaj oleske olesko ekspertske servisi reselape ano budžeti Republika Srbiako, pedo bahami Pačavibasko dženosko.

Bešipasko than e Pačavibasko dženosko sito ano Beogradi.

Kompetencie Pačavibaske dženosko

Dženo 33.

Pačavibasko dženo:

1. lela ini dikhljarela anglodavia vaš čalavdipe Dženipe akale kanunesko ini dela gndipe thaj rekomondacie ano konkretikane situacie thaj dela napja ano jekhipe e dženea 40. akale kanunesko;
2. dženoske save dela anglodavia dela informacie vaš oleske hakaja thaj šajipe vaš legaripe krisipasko jase aver procesi uluvipasko, jase dela turvinutnipe vaš procesi e tehnipasko;
3. dela davie kotar dženo 43. akale kanunesko, vaš čalavdipe hakaja kotar akava kanuni, ano poro anav ini uzo jekh avazipe ini vaš logari diskriminišimo personeski, te sine kaj procesi anglo krisi pedo jekha-jekh buti nane već legardilo jase juridikako zoralipa nane phandilo;
4. dela došalipaske lila vaš čalavdipe hakaja kotar akava kanuni;
5. dela beršesko thaj ulavdo raporti ano Themutno parlamenteske kotar situacia ani umal uluvipe jakha-jekhipasko;

6. leparela e publikake pedo majbut, tipikake thaj phare situacie diskriminaciake;
7. dikhljarela realizuibe kanunesko thaj aver deciziengo, inicirinela anibe jase prmibe deciziengo vaš legaripe thaj barjaripe uluvipe kotar diskriminaciata thaj dela gndipe kotar dženipe ano projekti kanunesko thaj aver deciziengo save sito phande e stopiribe diskriminaciako.
8. kerela ini adikarela maškaribe e orgajnenca kompetentno vaš te keren jekh-jekhipe thaj uluvipe manuškane hakaja ani teritoria autonomno krainako thaj lokalno kokorodirekcia;
9. dela trekomondacie e orgajnenge publikaka thagarutnake thaj aver persojnenge napja vaš realizuibe jekha-jekhipe.

Butikerdutnolil kotar e buti

Dženo 34.

Pačavibasko dženo kerela butikerdutnolil kotar buti savea popaše lačharenape forme oleska bujkake thaj keribe bujkako.

V. PROCESJA ANGLO PAČAVIBASKO DŽENO

Devibe e anglidavia

Dženo 35.

Persona savo adikharela kaj kerdilo pedo oleste diskriminacia dela e Pačavibaske dženoske anglidavia hramimi, jase ano disave situacie vakheribaski forma ano no-tari, bi obligacia vaš te pokinol takse jase aver disavo pokibe.

Uzo anglodavia delape ini ispatibe kotar keribe diskriminacia.

Ano anav ini uzo avazipe e personako kasko hakaj čalavdo, anglodavipe šaj te dol organizacia savi uluvinela e manuškane hakaja jase aver persona.

Pačavibasko dženo dela anglodavia personake opipe savo dendilo akaja davia, ano roki kotar 15 dive sar lelili anglidavia.

Dženo 36.

Pačavibasko dženo lela procesi pedi anglidavia te sine kaj procesi anglo krisi pedo jekha jekh buti nane već legardo jase juridikakozoralipa agorisardo.

Pačavibasko dženo na kerela diso pedi anglidavia te sine kaj putardo dikholape kaj nane čalavdipe hakajengo ano savo odova so dendoj davia phenela, te sine kaj

kotar jekha-jekh buti već kerdilo diso a nane dendile neve ispatja, sar ini te sine kaj ini verifikuinelape kaj vaš nakhibe vakhtesko kotar kerdo čalavdipe hakajengo našti te astarolpe reso akale keribasko.

Verifikuibe fakteska situaciako

Dženo 37.

Ano lejibe anglidavia Pačavibasko dženo verifikuinela fakteski situacia dikhipa ano dende ispatja thaj lejiba deklaracie kotar dženo savi dela anglidavia, persona opipe savo dendili anglidavia, sar ini kotar aver persone.

Persona opipe savi anglidavia dendili šaj te vakharol kotar odova so delape anglo-davia ano roki kotar 15 dive e divesta kana lela anglidavia.

Tehnipe

Dženo 38.

Pačavibasko dženo dela bahami te legarolpe procesi tehnipasko, ano jekhipe e kanunea savea lačharelape procesi mediaciako, a anglo sa aver bukja save lenape ano procesi.

Gndipe thaj rekomondacie

Dženo 39.

Pačavibasko dženo dela gndipe kotar odova alo mi dži čalavdipe dženengo akale kanunesko ano roki kotar 90 divengo kotar dive devipe anglidavia, ini kotar odova informišinela dženo savo denga anglidavia thaj persona opipe savi dendili e anglidavia.

Uzo gndipe kaj alo dži ko čalavdipe dženengo akale kanunesko, Pačavibasko dženo dela personake opipe savo dendi anglidavia rekomondacie thaj forme sar te cidenpe čalavdipe e hakajengo.

Persona saveske dendili rekomondacia manglape te kerol adjahar sar phenela rekomondacia thaj te cidol čhalavdipe hakajesko ano roki kotar 30 dive e divesta lejibe rekomondacia, sar ini kotar odova te informišol e pačavibaske džene.

Napja

Dženo 40.

Te sine kaj persona saveske dendili rekomondacia na kerela sar rodela e rekomondacia, jase na cidela čhalavdipe hakajesko, Pačavibasko dženo oleske dela napi leparibaski.

Te sine kaj persona kotar punkto 1. akale dženosko na cidela čalavdipe hakajesko ano roki kotar 30 divengo e divesta kana lela leparnibe, Pačavibasko dženo šaj odo-va te mothavol e publikake.

Napja leparibaske kotar punkti 1. akale dženesko delape e agorisiba, opipe savo našti te dolpe ulavdo roibaskolil.

Ano procesi anglo Pačavibasko dženo istemalkerelape Dženipe kanuneske savea lačharelape generalno administrativno procesi.

VI. KRISIPASKO ULUVIPE

Krisipasko kompetencie thaj procesi

Dženo 41.

Sako savo čalavdo diskriminatorno keriba siole hakaj te dol davia ano krisi.

Ano procesi odolea realizuinenape dženi- pe kanuneske kotar parnično procesi.

Procesi sito urgentno.

Revizia sajekh šaj te ovol.

Thaneske kompetencie

Dženo 42.

Ano procesi vaš uluvipe kotar diskriminacia thanesko sito kompetentno, paše krisi sasutno thanesko kompetencie thaj krisi ani saveski teritorija sito bešipe jase than djividpasko e davijutnesko.

Davie

Dženo 43.

Davia kotar dženo 41. akale kanunesko šaj te rodolpe:

1. stopiribe bukjengo kotar save si riziko e diskriminaciata, stopiribe dur keribe buti savi anela dži diskriminacia, jase stopiribe popale buti savi anela dži diskriminacia;
2. verifikuibe kaj došalutno diskriminatorno adikargjape prekal daviutno jase aver;
3. keribe bukengo vaš te cidenpe konsekvence diskriminatorno keribasko;

4. pokibe materialno thaj bimaterialno škodra;
5. ikljovibe daviako savi andili sebepi disavi kotar davia kotar punkto 1-4 akale dženoski.

Jekhvakteske napja

Dženo 44.

Daviutno šaj uzi davia, dji sito procesi, sar ini ano agorisibe e procesesko, sa dji na ag-
orisinelape e davia, te rodol kotar o krisi jekhvakteske napja vaš te ačhavol diskrimi-
natorno keribe vaš činibe riziko kotar pedozoralipe jase pobari biinaribaski škodra.

Ano bahami vaš devibe jekhvakteske napja šaj te dikhljarolpe kaj si čačiipe vaš od-
ola napja ini kaj odolea šaj te ačhavolpe riziko e pedozoralipasta sebepi diskrimina-
tornu adikaribe, te ačhavolpe pedozoralipe jase keribe biinaribaski škodra.

Kotar bahami vaš devibe jekhvakteske napja o krisi sito ani obligacia te dol pratsav
bi trumiba, a majpale ano roki kotar trin dive e divesta kana lela o bahami.

Reguliribe kotar pharipe ispatibasko

Dženo 45.

Te sine kaj o krisi verifikuingja kaj kerdili buti direktno diskriminacia jase kaj odova
maškar persone ano konflikti bidondo, odova so sito davijutno šaj te mukholpe
kotar dževapibe sikaviba kaj nane došalo.

Te sine kaj davijutno kerela šajipaske kaj o dženo savo davijutno kerdoj akti dis-
kriminaciako, pharipe ispatibasko kaj ano odova akti na alo dji čhalavdipe principi
jekha-jekhipasko, jase principi jekha-jekheske hakaja thaj obligacie akharela per-
sona savi sito davijutni.

Davie aver personengi

Dženo 46.

Davie kotar dženo 43. punkto 1, 2, 3. thaj 5. šaj te dol Pačavibasko dženo thaj or-
ganizacia savi adikharelape uluvipa manuškane hakajenca, jase hakajenca pou-
lavdi grupa personengi.

Te sine kaj diskriminatorno keribe kerdilo numa pedo daj persona, davijutne kotar punkto
1. akale dženesko šaj te den davija numa uzo olesko mangipe ano hramibaski forma.

Persona savi djaniba muklja te keren diskriminatoribe pedo oleste, ano mangipe kaj
direktno te dikhol realizuibe decizicengo kotar stopiribe diskriminaciako ano konkre-
tani situacia, šaj te dol davia kotar dženo 43. punkto 1, 2, 3, thaj 5. akale kanunesko.

Persona kotar punkto 3. akale kanunesko manglape te informišinol pačavibaske
džene kotar manginutni buti, numa te sine kaj situacia odova na mukhela, sar kaj

vaš akaja buti informinišelape pačavibasko dženo ani hramibaski forma.

Te sine persona kotar punkto 3. akale dženesko nane dendoj davia, krisi šaj te šunol ole sar ispati.

Prekal persona kotar punkto 3. akale dženesko našti te dolpe sugestia ulavde dževapibasko vaš škodra savi ikljola kotar akti diskriminaciako.

VII. DIKHLJARIBE

Dikhlaripe pedo realizuibe e kanunesko

Dženo 47.

Dikhlaripe pedo realizuibe akale kanunesko kerela ministribe djevaptuno vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja.

Beršesko raporti Pačavibaske dženosko

Dženo 48.

Pačavibasko dženo dela Themutne parlamenteske beršesko raporti kotar situacia ano umal uluvibe jekhajekh hakaja, savi adikharela nota bukjaki e orgajna publikaki thagarutnake, devutne serviseske thaj aver personengo dikhlarde mukhljibe thaj rekomondacie vaš olengo cidipe.

Raporti šaj te adikharol ini citatja kotar realizuibe kanunesko thaj aver dezicienio, jase vaš mangipe te anolpe jase te prminolpe decizica vaš realizuibe thaj barjaripe uluvipasko kotar diskriminacia.

Raporti adikharela rezime savo ikljola ano „Službeni glasnik Republika Srbija“.

Ulavdo raporti

Dženo 49.

Te sine kaj si but semno sebebja, Pačavibasko dženo šaj, pedi personalno iniciativa jase pedo rodipe Themutne parlamentesko, te dol poulavdo raporti e Themutne parlamenteske.

Ulavdo raporti siole rezime savo ikljola ano „Službeni glasnik Republika Srbia“.

VIII. SANKCIENGE DŽENIPE

Dženo 50.

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe ofielno persona jase dževaptuno persona ano organi publikaka thagarutnako te sine kaj kerela diso diskriminatorno (dženo 15. punkto 2.).

Dženo 51.

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelape vaš došalipe juridikako persona, jase legardutno bukjako, te sine kaj ano fundo personalne karakteristike e personake savo kerela jekhvakhteske jase djivakhteske bukja, personake pedi pheribaski buti, studenteske thaj sikljovneske ani praksa, personake ano kvalifikuibasko edukuibe bi registruiba buti, jase volontereske, kana peravelape jekha-jekh šajipe vaš formiribe butikerdutno vakti jase šajipe telo jekha-jekh činadipe sa hakajengo ano umal e bukjako (dženo 16. punkto 1).

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelape vaš došalipe kotar punkto 1. akale dženoski djevaptuni persona sar juridikako persona, jase ano organi publikaka thagarutnako, sar ini fizikano persona.

Dženo 52.

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe juridikako persona, jase legardutno e bukjako, te sine kaj ano rami para bukjako, ano fundo personalne karakteristike personake jase grupa personengi, na dela servisja, vaš devibe servisengo rodela poulavde činadipe save na rodenape e aver personenda jase grupa personengi, jase te sine kaj ano devibe servisja bisebepea dela anglalipe aver personake jase grupa personengi (dženo 17. punkto 1).

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe juridikako persona jase legardutno e bukjako, jase persona savo istemalkerela objekti ano publikako istemalkeribe jase publikake thana, te sine kaj personake jase grupa personengi ano fundo olengo personalne karakteristike na delape šajipe vaš istemalkeribe odole objektengo, jase publikake thanengo (dženo 17. punkto 2).

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 1. akale dženosko djevaptuno persona sar privato persona, jase ano organi publikaka thagarutnako, sar ini fizikano perosna.

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 2. akale dženosko djevaputno persona sar privato persona, jase ano organi publikaka thagarutnako, sar ini fizikano perosna.

Dženo 53.

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe djevaptuni persona ano organi publikaka thagarutnako te sine kaj adikarelape opipe tromalo sikavibe religiako jase pačavibasko, jase te sine kaj personake jase grupa personengi na dela hakaj vaš te adikaren, te sikaven te prminen religia jase pačiv, sar ini hakaj privato jase putarde te sikaven, jase te adikarenpe pere pačaviba (dženo 18).

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 1. akale dženosko juridikako persona jase legardutno e bukjako.

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 1. akale dženosko djevaptuni persona sar juridikako persona thaj fizikano persona.

Dženo 54.

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe edukuibaski institucia savi e personake jase grupa personengi, ano fundo personalne karakteristike bisebepea phare kerena jase na dena šajipe vaš registruibe, jase na dena dur istemalkeribe edukuibaska instituciako.

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 1. akale dženoski djevaptuni persona ani edukuibaski institucia.

Dženo 55.

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe juridikako persona savo na dela hakaj jase dela anglalipe poulavde poleske, jase kerela eksploatacia personaki jase grupa personengi deviba anglalipe poulavde poleske (dženo 20. punkto 2).

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe legardutno e bukjako te sine kaj na dela hakaj jase dela anglalipe poulavde poleske, jase kerela fizičko thaj aver pedozoralipe, eksploatacia, sikavela bijekhipe, dela ultimatumu personake jase grupa personengi kana dikhelape pol.

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 2. akale dženosko djevaptuno persona sar juridikako persona, jase ano institucie publikaka thagarutnake, sar ini fizikano persona.

Dženo 56.

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe juridikako persona jase legardutno e bukjako te sine kaj personake jase grupa personengi akharella putrade te vakaren kotar piri seksualno orijentacia, jase te sine ka ačhavela sikavibe olengi seksualno orijentacia, ano jekhipe akale kanunea (dženo 21).

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 1. akale dženoski djevaptuno persona sar juridikaki persona, jase ano organi publikaka thagarutnako, sar ini fizikano persona.

Dženo 57.

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe juridikako persona jase legardutno e bukjako te sine kaj kerela diskriminacia tikne čhaveske, jase čhaveske savo nanole pherde bareberšenge berša prekal familiarno, jase bifamiliako statusi, putarde akharela ano devibe anglalipe e čhaveske poulavde polesko ano dikhipe pedo čhavo aver poli jase kerela averipe prekal mangineski situacia, profesia thaj aver semnibe amalipaske pašljoibasko, aktivnostia, sikavdo gndipe jase pačiv oleska familiako, jase dženengo save arakhena ole thaj dženengo familiake (dženo 22. punkto 2).

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 1. akale dženoski djevaptuno persona sar juridikaki persona, jase ano organi publikaka thagarutnako, sar ini fizikano persona.

Dženo 58.

Loveske pokiba sankciako e 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe juridikako persona jase manginutno te sine kaj na pačala persona ano fundo oleske beršengo ano devibe saslaribaske jase aver publikake servisja (dženo 23. punkto 1).

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 1. akale dženoski djevaptuno persona sar juridikaki persona, jase ano organi publikaka thagarutnako, sar ini fizikano persona.

Dženo 59.

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe juridikako persona jase legardutno e bukjako te sine kaj kerela diskriminacia personake jase grupa personengi sebepi olengo politikako pačiv jase ulavibe, jase so naneton ani politikaki partia (dženo 25. punkto 1).

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 1. akale dženoski djevaptuno persona sar juridikaki persona, jase ano organi publikaka thagarutnako, sar ini fizikano persona.

Dženo 60.

Loveska sankcia kotar 10.000 dži 100.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe juridikako persona jase legardutno e bukjako te sine kaj personake jase grupa personengi ano fundo olenge personalne karakteristike na dela sastipaske servis-

ja, dela poulavde činadipe vaš devibe saslaribaske servisja save nane fundone medicinake činadipe, na dela dijagnoza thaj na dela informacie kotar momentalno sastipaski situacia, leline jase napja save manglape te lenpe ano saslaribe jase rehabilitacia, sar ini te sine kaj čalavela olen jase teljarela ano toki dži siton ani saslaribaski institutcia (dženo 27. punkto 2).

Loveska sankcia kotar 5.000 dži 50.000 dinarja ka sankcionišinelpe vaš došalipe kotar punkto 1. akale dženoski djevaptuno persona sar juridikaki persona, jase ano organi publikaka thagarutnako, sar ini saslaribasko butikerdutno.

IX. NAKHLE THAJ AGORISIBASKE DŽENIPE

Alosaribe Pačavibasko dženo

Dženo 61.

Themutno parlamenti ka alosarol Pačavibasko dženo ano roki e 60 divengo e divesta kana lelape realizuibe aktjengo kotar dženo 28. dži 40. akale kanunesko.

Anibe aktjengo Pačavibaske dženoske

Dženo 62.

Pačavibasko dženo anela akti kotar organizacia pere ekspertske servisesko, sar ini butikerdutno lil vaš buti ano roki e 45 divengo e divesta oleske alosaribasko.

Khuvipe Kanunesko ano zoralipe

Dženo 63.

Akava kanuni avela ano zoralipe ohtote divesta kana ikljola ano „Službeni glasnik Republikako Srbia“, numa na e dženosta 28. dži 40. savo ka realizuinolpe e 1. janu-aresta 2010. beršeste.

**Legea
privind interzicerea
discriminării**

I. DISPOZIȚII GENERALE

Obiectul Legii

Articolul 1

Prezenta lege reglementează interzicerea generală a discriminării, formele și cazurile de discriminare, precum și măsurile de protecție împotriva discriminării.

Prezenta lege instituie Delegatul pentru protecția egalității în drepturi (în continuarea textului Delegat), ca organ de stat independent, liber în exercitarea activităților stabilite prin prezenta lege.

Definiții

Articolul 2

În prezenta lege:

1) expresia „discriminare” și „procedură discriminatorie” definește orice diferențiere nejustificată sau diferența de tratament, respectiv defavorizarea (excluderea, limitarea sau favorizarea), în raport cu alte persoane sau grupuri de persoane, cu membri de familie ai acestora, sau cu persoane apropiate, direct sau indirect, pe criterii de rasă, naționalitate, predecesori, cetățenie, apartenență națională sau origine etnică, limbă, religie sau convingeri politice, sex, identitate nativă, orientare sexuală, situație materială, naștere, caracteristici genetice, sănătate, dizabilități, situație familială sau stare civilă, cazier judiciar, vârstă, aspect fizic, apartenența politică, sindicală sau la alte organizații, respectiv presupuse particularități personale (în continuarea textului: particularități personale)

2) expresia „persoană” și „fiecare persoană” definește persoanele cu drept de ședere pe teritoriul Republicii Serbia sau pe teritoriul din jurisdicția acesteia, indiferent dacă deține cetățenia Republicii Serbia, a altui stat sau dacă este apatrid, precum și persoanele juridice care sunt înregistrate, respectiv își desfășoară activitatea pe teritoriul Republicii Serbia;

3) expresia „cetățean” definește persoana care deține cetățenia Republicii Serbia;

4) expresia „organ al autorității publice” definește organul de stat, al provinciei autonome, al unităților de administrație locală, al unei companii publice, instituții, agenții publice sau alte organizații abilitate cu desfășurarea competențelor publice, precum și persoanele juridice înființate sau finanțate integral, respectiv în procent majoritar, de Republica, provincia autonomă, sau administrația locală.

Toți termenii utilizați în prezenta lege la genul masculin includ termeni similari de genul feminin.

Protejarea persoanelor și a drepturilor

Articolul 3

Fiecare persoană are dreptul la protecția eficientă împotriva oricărei forme de discriminare de către organele juridice competente și alte organe ale autorității publice din Republica Serbia.

Străinii din Republica Serbia, în conformitate cu acordurile internaționale, beneficiază de toate drepturile garantate prin Constituție și lege, cu excepția drepturilor garantate prin Constituție și lege doar pentru cetățenii Republicii Serbia.

Este interzisă exercitarea drepturilor stabilite prin prezenta lege contrar scopului pentru care sunt recunoscute sau cu intenția de a priva, încălca sau limita drepturile și libertățile altor persoane.

II. INTERDICȚII GENERALE ȘI FORME DE DISCRIMINARE

Principiul egalității în drepturi

Articolul 4

Toate persoanele sunt egale în drepturi și beneficiază de tratament identic și de asistență juridică identică, indiferent de particularitățile personale.

Fiecare persoană are obligația să respecte principiul egalității, respectiv interdicția discriminării.

Forme de discriminare

Articolul 5

Formele de discriminare pot fi directe și indirecte, ca și încălcarea principiului drepturilor egale și a obligațiilor, invocarea responsabilității, asociere pentru exercitarea discriminării, intoleranță și intimidare și acțiuni ofensatoare.

Discriminarea directă

Articolul 6

Discriminarea directă este prezentă în cazul în care o persoană sau un grup de persoane, pe criterii de particularități personale în situații identice sau similare, prin orice act, activitate sau acțiune defavorizantă, pun sau sunt puși în situații defavorizate, sau ar putea fi puși în situații defavorizante.

Discriminarea indirectă

Articolul 7

Discriminarea indirectă este prezentă în cazul în care o persoană sau un grup de persoane, pe criterii de particularități personale sau ale grupului sunt puse în situații defavorizante prin orice act, activitate sau acțiune defavorizantă care este aparent bazată pe principiul egalității și interdicției discriminării, cu excepția cazului în care sunt justificate în scop legitim iar mijloacele pentru obținerea acestui scop sunt adecvate și necesare.

Încălcarea principiului drepturilor și obligațiilor egale

Articolul 8

Încălcarea principiului drepturilor și obligațiilor egale este prezentă în cazul în care unei persoane sau unui grup de persoane, pe criterii de particularități personale sau ale grupului, sunt private neîndreptățit de drepturi și libertăți sau li se impun obligații de care în situații similare sau identice nu sunt private sau nu se impun altor persoane sau grupuri de persoane, precum și în cazul în care nu există o corelație între măsurile preluate și obiectivul urmărit prin aceste măsuri.

Interdicția invocării responsabilității

Articolul 9

Discriminarea este prezentă în cazul în care o persoană sau un grup de persoane sunt tratate defavorabil în raport cu tratamentul altor persoane, exclusiv sau în general datorită faptului că au solicitat sau intenționează să solicite protecția împotriva discriminării sau datorită faptului că au oferit sau intenționează să ofere probe privind discriminarea.

Asocierea cu scopul discriminării

Articolul 10

Este interzisă asocierea cu scopul exercitării discriminării, respectiv activitatea unei organizații sau grupe care urmărește încălcarea prevederilor constituționale, a normelor Dreptului Internațional și a legislației care garantează libertățile și drepturile, sau care incită la intoleranță pe criterii de naționalitate, rasă, religie și de alt tip, la discordie sau intoleranță.

Intoleranță

Articolul 11

Este interzisă exprimarea ideilor, informațiilor și opiniilor care stimulează discriminarea, ura și violența împotriva persoanelor sau a unui grup de persoane datorită particularităților lor personale, în mass media sau alte publicații, la reuniuni și în alte locuri publice, prin imprimarea sau afișarea mesajelor sau a simbolurilor și în alte forme.

Ațiuni de intimidare și degradare

Articolul 12

Sunt interzise acțiunile de intimidare și degradare care au drept scop sau lezează demnitatea unei persoane sau a unui grup de persoane pe criteriile de particularități personale și cu precădere dacă se crează astfel teama sau un anturaj ostil, ofensator și susceptibil.

Forme grave de discriminare

Articolul 13

Formele grave de discriminare sunt :

1. Provocarea și stimularea inegalității, urii și intoleranței pe criteriile naționale, de rasă sau apartenență religioasă, de limbă, orientare politică, sex, identitate nativă, orientare sexuală și dizabilități ;
2. Propagarea sau exercitarea discriminării de către organele autorității publice și în procedurile din fața organelor autorităților publice;
3. Propagarea discriminării prin intermediul mass-media;
4. Sclavia, traficul de persoane, apartheid-ul, genocidul, epurarea etnică și propagarea lor;
5. Discriminarea persoanelor în baza uneia sau mai multor particularități personale (discriminare multiplă sau încrucișată);
6. Discriminarea exercitată în mod repetat (discriminare repetată) sau cea exercitată într-un interval mai lung de timp (discriminare prelungită) față de aceeași persoană sau de același grup de persoane;
7. Discriminarea care provoacă consecințe grave față de persoana discriminată, față de altă persoană sau proprietate, cu precădere dacă este vorba despre un act penal care poate fi sancționat și care urmărește în principiu sau exclusiv incitarea la intoleranță față de persoana avizată pe criteriile de particularități personale.

Măsuri speciale

Articolul 14

Nu se consideră discriminare măsurile speciale introduse cu scopul realizării deplinei egalități în drepturi, protejarea și progresul persoanelor, respectiv al grupei de persoane care se află pe o poziție inegală.

III. CAZURI SPECIALE DE DISCRIMINARE

Discriminarea în procedurile organelor autorităților publice

Articolul 15

Fiecare persoană are dreptul la tratament identic și protecție egală a drepturilor în fața autorităților juridice și a organelor autorității publice.

Tratamentul discriminatoriu de către persoanele oficiale, respectiv persoanele autorizate ale organelor autorității publice este considerat încălcare gravă a sarcinilor de serviciu, conform prevederilor legislative.

Discriminarea în domeniul muncii

Articolul 16

Este interzisă discriminarea la locul de muncă, respectiv nerespectarea drepturilor egale de angajare sau beneficierea în condiții egale a tuturor drepturilor în domeniul muncii, precum dreptul la muncă, la selectarea liberă a locului de muncă, la promovare la locul de muncă, la perfecționare și reabilitare profesională, la venituri egale pentru prestări egale, la condiții corecte și satisfăcătoare de muncă, la concediu, la educație și înscriere în sindicat, precum și la protecția împotriva șomajului.

La protecția împotriva discriminării menționate la paragraful 1 al prezentului articol au dreptul persoanele angajate, persoanele angajate pe perioadă limitată sau sezonier, pe bază de contract prestări servicii sau alte tipuri de contracte, personalul suplimentar, persoane care exercită funcții publice, stagiul militar, persoane care sunt în căutarea unui loc de muncă, studenții sau elevii în practică, persoanele care urmează cursuri de perfecționare sau specializare fără a fi încadrate în muncă, voluntarii sau alte persoane care participă sub orice altă formă la muncă.

Nu este considerată discriminare tratarea diferențială, excluderea sau tratamentul preferențial datorită specificului unei activități în cadrul căreia particularitățile personale ale persoanei reprezintă condiția reală și decisivă pentru desfășurarea acestei activități, în cazul în care scopul urmărit este justificat, precum și aplicarea de măsuri de

protecție față de anumite categorii sociale menționate la paragraful 2 al prezentului articol (femei, femei însărcinate, lăuze, părinți, minori, persoane cu dizabilități etc.)

Discriminarea în oferirea de servicii publice și în utilizarea spațiilor și obiectelor

Articolul 17

Discriminarea în oferirea de servicii publice este prezentă în cazul în care persoane fizice sau juridice, în cadrul activităților desfășurate, respectiv a profesiei, pe criterii de particularități personale ale unei persoane sau ale unui grup de persoane, refuză prestarea serviciilor, pentru prestarea serviciilor solicită îndeplinirea unor condiții care nu sunt solicitate altor persoane sau grup de persoane, respectiv în cazul în care avantajează nejustificat altă persoană sau grup de persoane în prestarea serviciilor.

Fiecare persoană are dreptul la acces egal la obiecte publice (obiectele unde se află sediile organelor autorităților publice, instituțiile de învățământ, sănătate, asigurări, protecție socială, cultură, sport, turism, obiectele utilizate pentru protecția mediului, pentru protecția împotriva catastrofelor elementare etc.) precum și la spațiile publice (parcuri, piețe, străzi, treceri de pietoni și alte drumuri publice etc.), conform legislației în vigoare.

Interdicția discriminării religioase

Articolul 18

Este prezentă discriminarea în cazul în care se acționează contrar principiului de exprimare liberă a religiei sau convingerilor, respectiv în cazul în care o persoană sau un grup de persoane sunt private de dreptul de obținere, menținere, exprimare și schimbare a religiei sau convingerilor, precum și de dreptul de a exprima sau acționa în particular sau în public în spiritul convingerilor sale.

Nu este considerată discriminare activitatea preoților, respectiv a funcționarilor bisericești care este în conformitate cu doctrina religioasă, convingerile sau obiectivele bisericii și ale comunităților religioase înregistrate în registrul comunităților religioase, conform legii speciale care reglementează libertatea confesională și statutul bisericilor și comunităților religioase.

Discriminarea în domeniul educației și perfecționării profesionale

Articolul 19

Fiecare persoană are dreptul la educație preșcolară, generală, medie, la studii superioare și la perfecționare profesională în condiții egale, conform legislației în vigoare.

Este interzisă privirea unei persoane sau unui grup de persoane, pe criterii de particu-

larități personale de posibilitatea participării la cursuri sau la alte activități educative, selectarea elevilor după criteriul particularităților personale, abuzul sau alte forme de diferențiere și o atitudine inechitabilă față de ei.

Este interzisă discriminarea instituțiilor educative și de învățământ care își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare și alte reglementări legislative, precum și a persoanelor care utilizează sau au utilizat serviciile acestor instituții în conformitate cu legislația în vigoare.

Discriminarea pe criterii de sex

Articolul 20

Discriminarea este prezentă în cazul în care se acționează contrar principiului egalității în drepturi a sexelor, respectiv principiului respectării drepturilor egale și libertății dintre femei și bărbați în aspectul politic, economic, cultural și alte aspecte ale vieții publice, profesionale, particulare și familiale.

Este interzisă privarea de drepturi sau recunoașterea publică sau disimulată a facilităților pe criterii de sex sau din motive de schimbare a sexului. Este interzisă violența fizică sau de altă natură, exploatarea, exprimarea intoleranței, desconsiderarea, șantajul sau intimidarea în funcție de sex, precum și incitarea publică, susținerea și acționarea în funcție de prejudecăți, cutume și alte forme sociale de comportament bazate pe ideea de subordonare sau superioritate a sexelor, respectiv a stereotipurilor legate de sex.

Discriminarea pe criterii de orientare sexuală

Articolul 21

Orientarea sexuală este o opțiune personală și nimeni nu poate fi obligat să se exprime public despre propria orientare sexuală.

Fiecare persoană are dreptul să se exprime în ceea ce privește propria orientare sexuală, iar discriminarea pe aceste criterii este interzisă.

Discriminarea copiilor

Articolul 22

Fiecare copil, respectiv minor are drepturi egale și dreptul la protecție în familie, societate și stat, indiferent de particularitățile sale personale sau ale familiei, ale tutorelui sau membrilor de familie.

Este interzisă discriminarea copiilor, respectiv a persoanelor minore pe criterii de sănătate, de naștere din relații conjugale sau extraconjugale, respectiv invocarea avantajării copiilor de un anumit sex în detrimentul celor de sex opus, precum și diferențierea pe criterii de sănătate, situație materială, profesie sau alte caracteristici

legate de poziția socială, activități, exprimarea opiniei sau a convingerilor părinților copilului, respectiv ale agenților maternali (tutorelui) sau a membrilor de familie.

Discriminarea în funcție de vârstă

Articolul 23

Este interzisă discriminarea pe criterii de vârstă.

Persoanele în vârstă au dreptul la condiții de viață demne fără discriminare și în special au dreptul la tratament și asistență egală și la protecția împotriva marginalizării și intimidării în utilizarea serviciilor medicale sau a altor servicii publice.

Discriminarea minorităților naționale

Articolul 24

Este interzisă discriminarea minorităților naționale și a membrilor acestora pe criterii de apartenență națioanlă, origine etnică, religie și limbă.

Modalitatea de realizare și protecție a drepturilor membrilor minorităților naționale este reglementată printr-o lege specială.

Discriminarea pe criterii de apartenență politică sau la sindicate

Articolul 25

Este interzisă discriminarea pe criterii de convingeri politice ale unei persoane sau grup de persoane, respectiv datorită apartenenței sau neapartenenței la un partid politic, respectiv organizație sindicală.

Nu sunt considerate discriminare, menționată la paragraful 1 al prezentului articol, limitarea care se referă la cei care exercită anumite funcții de stat, precum și limitările necesare pentru combaterea incitării la acțiuni fasciste, naziste sau rasiste, reglementată prin lege.

Discriminarea persoanelor cu dizabilități

Articolul 26

Discriminarea este prezentă în cazul în care se acționează contrar principiului de respectare a drepturilor egale și libertăților persoanelor cu dizabilități în aspectele politice, economice, culturale și alte aspecte ale vieții publice, profesionale, particulare și familiale.

Modalitatea de realizare a protejării drepturilor persoanelor cu dizabilități se reglementează printr-o lege specială.

În sensul protecției juridice împotriva discriminării a persoanelor cu dizabilități se aplică art. 41, 42, 43, 44, 45 și 46 al acestei legi.

Discriminarea pe criterii de sănătate

Articolul 27

Este interzisă discriminarea unei persoane sau a unui grup de persoane pe criterii de sănătate personală sau a membrilor familiei acestora.

Discriminarea menționată la paragraful 1 al prezentului articol este prezentă cu precădere în cazul în care unei persoane sau unui grup de persoane, pe criterii de particularități personale, le este refuzată nejustificat asistența medicală, li se impun condiții speciale pentru asigurarea asistenței medicale, li se refuză stabilirea unui diagnostic și sunt privați de informațiile privind situația sănătății, prin măsurile preluate sau care se intenționează să fie aplicate de tratament sau reabilitare, precum și intimidarea, insultarea și desconsiderarea pe perioada internării în instituția medicală .

IV. DELEGATUL PENTRU PROTECȚIA EGALITĂȚII ÎN DREPTURI

Procedura de alegere a delegatului

Articolul 28

Delegatul este ales de Parlamentul Național cu majoritatea voturilor tuturor deputaților, la propunerea consiliului competent în probleme de Constituție (în continuare textului: Consiliul)

Propunerea privind alegerea Delegatului este confirmată cu majoritatea voturilor numărului total al membrilor Consiliului.

Fiecare grupă de deputați din Parlamentul Național are dreptul să propună Consiliului un candidat pentru funcția de Delegat.

În funcția de Delegat poate fi aleasă persoana care deține cetățenia Republicii Serbia și îndeplinește următoarele condiții:

- este jurist de profesie;
- are cel puțin 10 ani de experiență în domeniul juridic în domeniul protecției drepturilor omului ;
- deține calități morale și profesionale.

Delegatul nu poate exercita și alte funcții publice sau politice și nici activități profesionale, în conformitate cu prevederile legii.

Mandatul

Articolul 29

Delegatul este ales pe o perioadă de cinci ani.

Aceeași persoană poate fi aleasă în funcția de Delegat cel mult de două ori.

Încetarea mandatului

Articolul 30

Funcția Delegatului încetează prin: expirarea mandatului; depunerea unei demisii în formă scrisă la Parlamentul Național; prin îndeplinirea condițiilor de pensionare, în conformitate cu prevederile legale; prin destituire sau deces.

Decizia privind destituirea din funcție este adoptată de Parlamentul Național.

Delegatul este destituit din funcție:

1. datorită unei activități neprofesionale sau din lipsă de conștiinciozitate ;
2. dacă prin decizie definitivă este condamnat pentru un act penal la pedeapsa cu închisoarea fiind considerat nedemn sau imoral pentru exercitarea acestei funcții;
3. prin pierderea cetățeniei ;
4. în cazul în care îndeplinește altă funcție publică sau activitate profesională sau o altă funcție sau activitate care ar putea avea consecințe asupra independenței și autonomiei sau dacă acționează contrar legii care reglementează evitarea conflictelor de interese în exercitarea funcțiilor publice.

Procedura de destituire a Delegatului se inițiază la inițiativa unei treimi din deputați.

Consiliul stabilește dacă există motive pentru destituire și informează în acest sens Parlamentul Național.

Consiliul informează Parlamentul Național inclusiv despre cererea Delegatului privind încetarea atribuțiilor precum și despre îndeplinirea condițiilor privind încetarea atribuțiilor datorită îndeplinirii condițiilor de pensionare, conform legii.

Parlamentul Național adoptă decizia privind destituirea din funcție a Delegatului prin majoritatea voturilor tuturor deputaților.

Parlamentul Național, în termen de trei luni de la încetarea mandatului Delegatului, alege un nou Delegat.

Poziția Delegatului

Articolul 31

Delegatul are dreptul la un salariu egal cu salariul judecătorului Înaltei Curți de Casație precum și dreptul la compensarea cheltuielilor survenite în exercitarea funcției.

Delegatul beneficiază de aceeași imunitate ca și deputații Parlamentului Național.

Departamentul de specialitate al Delegatului

Articolul 32

Delegatul beneficiază de un departament de specialitate care îl sprijină în exercitarea activității.

Delegatul adoptă actele aprobate de Parlamentul Național prin care se reglementează organizarea și activitatea departamentului de specialitate.

Delegatul are trei adjuncți.

Adjunctul delegatului administrează activitatea departamentelor, în conformitate cu actul privind organizarea și sistematizarea activității.

Adjuncții Delegatului sunt repartizați de către Delegat.

Delegatul ia decizii individual, în conformitate cu legea, privind angajarea personalului la departamentul de specialitate, în funcție de necesitatea pe plan profesional și exercitarea eficientă a atribuțiilor sale.

În procedura de angajare în departamentul de specialitate al Delegatului se aplică corespunzător reglementările privind angajarea în cadrul organelor de stat.

Fondurile necesare pentru activitatea Delegatului, a adjuncților acestuia și a departamentului de specialitate sunt asigurate din bugetul Republicii Serbia, la propunerea Delegatului.

Sediul Delegatului se află în Belgrad.

Competențele Delegatului

Articolul 33

Delegatul:

1. primește și analizează sesizările privind încălcarea prevederilor prezentei legi, își dă avizul și face recomandări în cazuri concrete și pronunță măsuri în conformitate cu articolul 40 al prezentei legi;
2. oferă informații petentului privind drepturile sale și posibilitatea inițierii unei proceduri de protecție juridică sau de altă natură, respectiv recomandă procedura de conciliere;

3. înaintează reclamațiile menționate la articolul 43 al prezentei legi în cazul nerespectării drepturilor din prezenta lege, în numele său și cu acordul și în numele persoanei discriminate, în cazul în care procedura juridică în același temei nu a fost inițiată sau finalizată definitiv ;
4. depune plângeri penale datorită încălcării drepturilor din prezenta lege;
5. depune la Parlamentul Național un raport anual și un raport special privind situația din domeniul protejării egalității în drepturi;
6. atenționează opinia publică despre cele mai grave, frecvente și tipice cazuri de discriminare;
7. urmărește aplicarea legii și a altor reglementări, inițiază adoptarea sau modificarea reglementărilor cu scopul implementării și avansării protecției împotriva discriminării și își dă avizul privind prevederile proiectelor de lege și a altor reglementări legate de interzicerea discriminării;
8. stabilește și întreține relații de colaborare cu organele abilitate pentru realizarea egalității în drepturi și protejarea drepturilor omului pe teritoriul provinciei autonome și al autorităților administrației locale ;
9. recomandă organelor autorității publice și altor persoane măsurile pentru realizarea egalității în drepturi.

Regulament de activitate

Articolul 34

Delegatul adoptă Regulamentul de activitate care reglementează mai detaliat procedura și modul său de muncă.

V. PROCEDURA ÎN FAȚA DELEGATULUI

Depunerea sesizării

Articolul 35

Persoana care consideră că a fost supusă discriminării depune la Delegat sesizarea scrisă sau, în cazuri excepționale pe cale orală intrând în procesul-verbal fără a avea obligația de a suporta plata taxelor sau a altor compensații.

La sesizare se anexează și probele privind supunerea la un act de discriminare.

În numele și cu acordul persoanei ale cărei drepturi au fost încălcate, sesizarea poate fi depusă și de organizația abilitată pentru protecția drepturilor omului sau de altă persoană.

Delegatul transmite sesizarea persoanei reclamate, în termen de 15 zile de la data primirii acesteia.

Articolul 36

Delegatul procedează conform sesizării în cazul în care nu a fost inițiată sau definitiv finalizată în același temei la autoritățile juridice.

Delegatul nu procedează în temeiul sesizării în cazul în care este evident că nu au fost încălcate drepturile indicate de petent dacă a acționat deja în același temei și nu au fost oferite noi probe, precum și în cazul în care se dovedește că datorită intervalului de timp scurs de la comiterea încălcării nu poate fi atins scopul procedurii.

Stabilirea stării de fapt

Articolul 37

După primirea sesizării Delegatul stabilește starea de fapt prin analiza probelor depuse și luarea de declarații de la petent, persoana reclamată precum și de la alte persoane.

Persoana reclamată se poate pronunța pe marginea mențiunilor din sesizare în termen de 15 zile de la data primirii acesteia.

Concilierea

Articolul 38

Delegatul propune aplicarea procedurii de conciliere, în conformitate cu legislația în vigoare, care reglementează procedura de mediere, anterior preluării altor activități procedurale.

Avizul și recomandările

Articolul 39

Delegatul își dă avizul referitor la încălcarea prevederilor prezentei legi în termen de 90 de zile de la data depunerii sesizării și informează în acest sens petentul și persoana reclamată.

La avizul potrivit căruia au fost încălcate prevederile prezentei legi, Delegatul recomandă persoanei reclamate modalitatea de înlăturare a încălcării drepturilor.

Persoana căreia îi este adresată recomandarea are obligația să acționeze conform recomandării și să înlătore încălcarea drepturilor în termen de 30 de zile de la primirea recomandării, precum și să înștiințeze în acest sens Delegatul.

Măsuri

Articolul 40

În cazul în care persoana căreia îi este adresată recomandarea nu procedează conform recomandării, respectiv nu încetează încălcarea drepturilor, Delegatul ia măsuri disciplinare.

În cazul în care persoana menționată la paragraful 1 al prezentului articol nu înlătură încălcarea drepturilor în termen de 30 de zile de la data avertismentului, Delegatul are dreptul de a informa în acest sens opinia publică.

Măsurile disciplinare menționate la paragraful 1 al prezentului articol sunt pronunțate prin decizie care nu poate fi contestată.

În procedura în fața Delegatului se aplică prevederile legii care reglementează procedura administrativă generală.

VI. ASISTENȚA JURIDICĂ

Competența și procedura juridică

Articolul 41

Orice persoană discriminată are dreptul să depună reclamație la autoritățile juridice.

În procedură se aplică prevederile legii privind procedura penală.

Procedură este urgentă.

Revizia este permisă fără excepții.

Competența locală

Articolul 42

În procedura privind protecția împotriva discriminării are competență locală, pe lângă organul juridic al autorităților locale și tribunalul pe teritoriul căruia își are sediul, respectiv domiciliul, petentul

Reclamații

Articolul 43

Prin reclamația menționată la articolul 41 paragraf 1 al prezentei legi se poate solicita:

1. interdicția acțiunilor care pot provoca discriminarea, interdicția exercitării în continua-

re a acțiunii de discriminare, respectiv interdicția repetării acțiunii de discriminare;

2. stabilirea faptului că reclamatul a procedat discriminatoriu față de petent sau față de altă persoană;

3. desfășurarea de acțiuni pentru eliminarea consecințelor acțiunilor discriminatorii;

4. compensarea pagubelor materiale și nemateriale;

5. publicarea verdictului adoptat referitor la una din reclamațiile de la punctul 1-4 din acest articol.

Măsuri provizorii

Articolul 44

Potentul are dreptul să solicite în cursul procedurii, precum și ulterior finalizării acesteia, până la execuție, ca autoritatea juridică să împiedice prin măsuri provizorii actul de discriminare în vederea eliminării pericolului de violență sau a unor pagube mai mari care nu pot fi compensate.

În propunerea pentru aplicarea de măsuri provizorii trebuie justificat elocvent faptul că se impune preluarea acestei măsuri în vederea evitării pericolului de violență datorită actului discriminator, pentru a se preveni aplicarea forței sau survenirea unor pagube care nu pot fi compensate.

Autoritatea juridică are obligația de a adopta fără amânare propunerea preluării de măsuri provizorii, cel mult în termen de trei zile de la data primirii propunerii.

Reglementări privind probarea acuzațiilor

Articolul 45

În cazul în care autoritatea juridică stabilește că a fost efectuat un act de discriminare directă sau dacă acest fapt nu este tăgăduit de părți, reclamatul nu poate fi exonerat de responsabilitatea de a-și proba nevinovăția.

În cazul în care petentul face proba faptului că reclamatul a săvârșit un act de discriminare, obligația aducerii de probe potrivit cărora în urma acestui act nu a fost încălcat principiul de egalitate, respectiv principiul privind egalității în drepturi și obligații revine în sarcina reclamatului.

Reclamațiile unor terțe persoane

Articolul 46

Reclamațiile menționate la articolul 43 punctul 1,2,3 și 5 pot fi depuse de Delegat și de organizația abilitată pentru protecția drepturilor omului, respectiv drepturile unei anumite grupe de persoane.

În cazul în care actul discriminatoriu se referă exclusiv la o anumită persoană, petenții menționați la paragraful 1 al prezentului articol pot depune o plângere doar cu acordul scris al persoanei în cauză.

Persoana care s-a expus intenționat unui act de discriminare în intenția de a verifica aplicarea reglementărilor privind interzicerea discriminării în cazuri concrete poate depune o plângere de tipul celor menționate la articolul 43, punctul 1,2,3 și 5 al prezentei legi.

Persoana menționată la paragraful 3 al prezentului articol are obligația să înștiințeze Delegatul despre acțiune pe care intenționează să o întreprindă, cu excepția cazului în care circumstanțele nu permit acest lucru, precum și să înștiințeze în scris Delegatul în acest sens.

În cazul în care persoana menționată la paragraful 3 al prezentei legi nu a înaintat o plângere autoritatea juridică îl poate interoga în calitate de martor.

Față de persoana menționată la paragraful 3 al prezentului articol nu poate fi înaintată contestație de responsabilitate separată care rezultă din actul de discriminare.

VII. CONTROLUL

Controlul aplicării legii

Articolul 47

Aplicarea prezentei legi este controlată de Ministerul pentru Drepturile Omului și ale Minorităților.

Raportul anual al Delegatului

Articolul 48

Delegatul depune la Parlamentul Național raportul anual privind situația în domeniul protecției egalității în drepturi care conține estimarea activității desfășurate de organul autorității publice, de prestatorii de servicii și de alte persoane, omisiunile identificate și recomandările pentru eliminarea acestora.

Raportul poate conține și mențiuni privind aplicarea legii și a altor reglementări, respectiv privind necesitatea adoptării sau modificării reglementărilor cu scopul implementării și avansării protecției împotriva discriminării.

Raportul conține rezumatul care se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Serbia"

Raportul special

Articolul 49

Din motive excepționale, Delegatul are dreptul ca din proprie inițiativă sau la solicitarea Parlamentului Național să depună și un raport special la Parlamentul Național.

Raportul special conține cuprinsul care se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Serbia"

VIII. SANCTIUNI

Articolul 50

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 50.000 de dinari contravenția săvârșită de persoana oficială, respectiv persoana autorizată a organului autorității publice în cazul în care acționează discriminator (art. 15, paragraful 2)

Articolul 51

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 contravenția săvârșită de persoana juridică, respectiv angajator, în cazul în care din criteriile de particularități personale față de: persoana care desfășoară activități pe perioadă limitată sau sezonier, personalul suplimentar, studenții sau elevii în practică, persoanele care urmează cursuri de perfecționare sau specializare fără a fi încadrate în muncă, respectiv voluntari, nu respectă posibilitățile egale de angajare sau beneficierea în condiții egale de toate drepturilor din domeniul muncii (art. 16 paragraful 1)

Se sancționează cu amendă de la 5.000 до 50.000 pentru contravenția menționată la paragraful 1 al acestui articol persoana autorizată a persoanei juridice, respectiv a organului autorității publice și persoanele fizice.

Articolul 52

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 de dinari pentru contravenție persoana juridică, respectiv angajatorul, în cazul în care în cadrul activității desfășurate, pe criteriile de particularități personale ale unei persoane sau ale unui grup de persoane, refuză prestarea de servicii, solicită pentru prestarea de servicii condiții pe care nu le solicită de la alte persoane sau grup de persoane, respectiv dacă în prestarea de servicii dă prioritate nejustificat altei persoane sau grup de persoane (art 17 paragraful 1)

Se sancționează cu amendă de la 10.000 до 100.000 dinari pentru contravenție persoana juridică, respectiv angajatorul, patronul, respectiv administratorul obiectului public sau de la spațiile publice în cazul în care pe criteriile de particularități

personale nu permite unei persoane sau unui grup de persoane accesul la aceste obiecte, respectiv spații (art 17 paragraful 2)

Se sancționează cu amendă de la 5.000 la 50.000 de dinari pentru contravenția menționată la paragraful 2 al prezentului articol persoana autorizată a persoanei juridice sau a organului autorității publice precum și persoanele fizice.

Articolul 53

Se sancționează cu amendă de la 5.000 la 50.000 de dinari pentru contravenție persoana autorizată a organului autorității publice în cazul în care procedează contrar priiincipiului de exprimare liberă a religiei sau convingerilor, respectiv în cazul în care o persoană sau un grup de persoane sunt private de dreptul de obținere, menținere, exprimare și schimbare a religiei sau convingerilor, precum și de dreptul de a exprima sau acționa, în particular sau în public, în spiritul convingerilor sale (art.18).

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 dinari pentru contravenția menționată la paragraful 1 al prezentului articol persoana juridică respectiv angajatorul .

Se sancționează cu amendă de la 5.000 la 50.000 de dinari pentru contravenția menționată la paragraful 1 al prezentului articol persoana autorizată a persoanei juridice și persoanele fizice.

Articolul 54

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 dinari pentru contravenție instituția de învățământ sau educativă care unei persoane sau unui grup de persoane, pe criterii de particularității personale îngreunează sau interzice nejustificat înscrierea, respectiv excluderea din instituția de învățământ, respectiv educativă. (art. 19 paragraf 2)

Se sancționează cu amendă de la 5.000 la 50.000 de dinari pentru contravenția menționată la paragraful 1 al prezentului articol persoana autorizată a instituției de învățământ sau educative.

Articolul 55

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 dinari pentru contravenție persoana juridică care refuză dreptul sau recunoaște avantajarea pe criterii sexuale, respectiv care exploatează o persoană sau un grup de persoane pe criterii sexuale (art. 20 paragraful 2)

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 dinari pentru contravenție angajatorul, în cazul în care privează de drepturi sau recunoaște avantajarea pe criterii sexuale, respectiv aplică violența fizică și de alt tip, exploatarea, exprimă intoleranța, desconsideră, șantajează și intimidează o persoană sau un grup de persoane pe criterii sexuale.

Se sancționează cu amendă de la 5.000 la 50.000 de dinari pentru contravenția menționată la paragraful 2 al prezentului articol persoana autorizată a persoanei juridice, respectiv a organului autorității publice și persoanele fizice.

Articolul 56

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 dinari pentru contravenție persoana juridică sau angajatorul, în cazul în care obligă o persoană sau un grup de persoane să-și exprime public orientarea sexuală, respectiv în cazul în care îi privează de dreptul de exprimare a orientării sexuale, în conformitate cu prevederile prezentei legi. (art. 21)

Se sancționează cu amendă de la 5.000 la 50.000 de dinari pentru contravenție menționată la paragraful 1 al prezentului articol persoana autorizată a persoanei juridice, respectiv a organului autorității publice și persoanele fizice.

Articolul 57

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 dinari pentru contravenție persoana juridică sau angajatorul în cazul discriminează un copil respectiv persoane minore pe criteriile de naștere din relații conjugale sau extraconjugale, respectiv avantajarea copiilor de un anumit sex în detrimentul celor de sex opus, precum și diferențierea pe criteriile de situație materială, profesie sau alte particularități legate de poziția socială, activități, exprimarea opiniei sau a convingerilor părinților copilului, respectiv ale agenților maternali (tutorelui) sau a membrilor de familie. (art 22 paragraful 2)

Se sancționează cu amendă de la 5.000 la 50.000 de dinari pentru contravenția menționată la paragraful 1 al prezentului articol persoana autorizată a persoanei juridice, respectiv a organului autorității publice și persoanele fizice.

Articolul 58.

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 dinari pentru contravenție persoana juridică sau angajatorul în cazul în care neglijează sau intimidează o persoană pe criteriile de vârstă în prestarea serviciilor medicale sau a altor servicii publice. (art. 23 paragraful 1)

Se sancționează cu amendă de la 5.000 la 50.000 de dinari pentru contravenția menționată la paragraful 1 al prezentului articol persoana autorizată a persoanei juridice, respectiv a organului autorității publice și persoanele fizice.

Articolul 59.

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 dinari pentru contravenție persoana juridică sau angajatorul dacă discriminează o persoană sau un grup de persoane pe criteriile de convingeri politice, respectiv datorită apartenenței sau nea-

partenenței la un partid politic.(art.25 paragraful 1)

Se sancționează cu amendă de la 5.000 la 50.000 de dinari pentru contravenția menționată la paragraful 1 al prezentului articol persoana autorizată a persoanei juridice, respectiv a organului autorității publice și persoanele fizice.

Articolul 60.

Se sancționează cu amendă de la 10.000 la 100.000 dinari pentru contravenție persoana juridică sau angajatorul dacă unei persoane sau unui grup de persoane, pe criterii de particularității personale, le este refuzată nejustificat asistența medicală, li se impun condiții speciale pentru asigurarea asistenței medicale care nu sunt justificate medical, li se refuză stabilirea unui diagnostic și sunt privați de informațiile privind situația sănătății, prin măsurile preluate sau care se intenționează să fie aplicate de tratament sau reabilitare, precum și intimidarea, ofensarea insultarea și desconsiderarea pe pe perioada internării instituția medicală . (art. 27 paragraful 2)

Se sancționează cu amendă de la 5.000 la 50.000 de dinari pentru contravenția menționată la paragraful 1 al prezentului articol persoana autorizată a persoanei juridice, respectiv a organului autorității publice și personalul medical.

IX. DISPOZIȚII FINALE ȘI PROVIZORII

Alegerea Delegatului

Articolul 61

Parlamentul Național va alege Delegatul în termen de 60 de zile de la data aplicării prevederilor art. 28 - 40 ale prezentei legi.

Adoptarea actelor de către delegat

Articolul 62

Delegatul adoptă actul privind organizarea propriului serviciu de specialitate, precum și regulamentul de activitate în termen de 45 de zile de la data alegerii în funcție.

Intrarea în vigoare a Legii

Articolul 63

Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în "Monitorul Oficial al Republicii Serbia", cu excepția articolelor 28-40 care vor fi aplicate de la 1 ianuarie 2010.

Закон о забрани дискриминації

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Предмет Закона

Член 1.

Зоз тим законом ушорює ше обща забрана дискриминації, форми и случаї дискриминації, як и поступки зашити од дискриминації.

Зоз тим законом уводзи ше Поверенїк за заштиту ровноправносци (у дальшим тексту: Поверенїк), як самостойни державни орґан, независни у окончованю роботох котри утвєрдзени зоз тим законом.

Поняца

Член 2.

У тим закону:

вирази „дискриминация“ и „дискриминаторне поступанє“ означую кажде неоправданє правенє розлики або неєднаке поступанє, односно вихабяне (виключованє, огранічованє або даванє першенства), у одношеню на особи або групи як и на членох їх фамелиї, або їм бліzkим особом, на отворени або прикрити способ, а котри засновани на раси, фарби скоры, предкох, державянству, националней припадносци або етнічним походзеню, языку, вирских або политичних прешвеченьох, полу, родному идентитету, сексуалней ориєнтації, маєтним стану, народзеню, ґенетских окремносцох, здравственим стану, инвалидитету, малженским або фамелийним статусу, осудзованосци, старосци, випатрунку, членству у политичних, синдикалних и других орґанизацийох и других правдивих, або предпоставених особних прикметох (у дальшим тексту: особни прикмети);

вирази „особа“ и „кажде“ означую того хто перебува на території Републики Сербії або на території под ей юрисдикцию, без огляду на тото чи є державян Републики Сербії, або даєдней другой держави або є особа без державянства, як и правна особа котра реґистрована, односно окончує діялносц на території Републики Сербії;

вираз „граждан“ означує особу котра державян Републики Сербії;

вираз „орґан явней власци“ означує державни орґан, орґан автономней покраїни, орґан єдинки локалней самоуправи, явне подприємство, установу, явну аґенцию и другу орґанизацию котрей зверене окончованє явних компетенцийох, як и правна особа котрей снователь або ю финансиує у цалосци, односно у переважней часци, Република, автономна покраїна або локална самоуправа.

Шицки понятия котри ше хасную у тим закону у хлопским роду облапяю исти понятия у женским роду.

Защицени права и особи

Член 3.

Кажде ма право же би го компетентни суди и други органи јавней власци Републики Србији ефикасно защицели од шицких формох дискриминацији.

Странец у Републики Србији, у согласносци зоз медзинароднима контрактами, ма шицки права загарантовани з Уставом и законом, окрем права котри по Уставу и закону маю лем граждане Републики Србији.

Забранене окончоване правох утврдзени зоз тим законом процивно циљу у котрим су припознати або зоз намиру же би ше одняли, потупели або ограничели права и шлебоди других.

II. ОБЩА ЗАБРАНА И ФОРМИ ДИСКРИМИНАЦИЈИ

Начало еднакосци

Член 4.

Шицки еднаки и уживаю еднаке положене и еднаку правну защиту, без огляду на особни прикмети.

Кажде длужни почитовац начало еднакосци, односно забрану дискриминацији.

Форми дискриминацији

Член 5.

Форми дискриминацији то непосредна и постредна дискриминация, як и потупене начала еднаких правох и обовязкох, поволованe на одвичательносц, здружоване пре окончоване дискриминацији, бешеда мержњи и знемириоване и поніжуюце поступане.

Непостредна дискриминация

Член 6.

Непостредна дискриминация постої кед ше особа або група особох, пре його односно їх особни прикмети у истей або подобней ситуацији, зоз гоч яким актом, роботу або препущеньом, кладу або су уж положени до невикодного положеня, або би могли буц положени до невикодного положеня.

Постредна дискриминация

Член 7.

Постредна дискриминация постої кед ше особа або група особох, пре його односно їх особни прикмети, кладзе до невігодного положеня з актом, роботу або препущеньом котре привидно утвердзене на началу еднакости и забрани дискриминації, окрем кед то оправдане зоз законїтим цильом, а средства за посциговане того ция примерани и нужни.

Потупене начала єднаких правох и обовязкох

Член 8.

Потупене начала єднаких правох и обовязкох постої кед ше особи або групи особох, пре його або їх особни прикмети, неоправдано ускрацю права и шлебоди або надрилюю обовязки котри ше у истей або подобней ситуації не ускрацю або надрилюю другей особи або групи особох, кед циль або пошлїдок превжатих мирох неоправдани, як и кед не постої зрозмира медзи превжатима мирами и цильом котри ше зоз тима мирами витворює.

Забрана поволованя на одвичательносц

Член 9.

Дискриминация постої кед ше гу особи або групи особох неоправдано поступа горше як цо ше поступа або би ше поступало гу другим, виключно або углавним прето же вимагали, односно маю намиру вимагац защиту од дискриминації або прето же понукли або маю намиру понукнуц докази о дискриминаторним поступаню.

Здружане пре окончоване дискриминації

Член 10.

Забранене здружане пре окончоване дискриминації, односно діловане організаційох або групох котре унапрямене на потупийоване з уставом, правилами медзинародного права и законом загарантованих шлебодох и правох або на виволоване націоналней, расней, вирскей и другей мержні, незлагоди або нецерпеня.

Бешета мержні

Член 11.

Забранене виражоване идейох, інформаційох и думаня з котрима ше побудзує дискриминация, мержня або насилство процив особи або групи особох пре їх особни прикмети, у явних глашнікох и других публикаційох, на

сходоx и местох котри доступни явносци, з виписованьом и презентованьом порученьох або символох и на други способ.

Знемирийованє и поніжуюче поступанє

Член 12.

Забранєне знемирийованє и поніжуюче поступанє котре ма цель або предствая повредзованє достоїнства особи або групи особох на основи їх особних прикметох, а окреме кед ше зоз тим виволує страх, неприязельске, поніжуюче и увредзуюче окруженє.

Чежки форми дискриминації

Член 13.

Чежки форми дискриминації то:

- виволованє и побудзованє неровноправносци, мержні и нецерпеня по основи националней, расней, вирскей припадносци, языка, политичного опредзелєня, пола, родного идентитета, сексуалного опредзелєня и инвалидитета;
- пропагованє або окончованє дискриминації з боку орґана явней власци и у поступкох пред орґанами явней власци;
- пропагованє дискриминації преїґ явних глашнікох;
- рабство, тарговина з людзми, апартхейд, ґеноцид, етнічне чисценє и їх пропагованє;
- дискриминация особох по основи двох або вецей особних прикметох (вецейніста або крижана дискриминация);
- дискриминация котра оочена вецей раз (повторена дискриминация) або котра ше окончує у длуґшим часовим интервалу (предлужена дискриминация) ґу истей особи або ґрупи особох;
- дискриминация котра приводзи до чежких пошлїдкох за дискриминированого, други особи або маєток, а окреме кед ше роби о каребним ділу при котрому переважни або виключни мотив за окончованє була мержна, односно нетолерантносц ґу очкодованому котра заснована на його особней прикмети.

Окремни мири

Член 14.

Не рахую ше як дискриминация окремни мири котри запровадзени пре посцигованє подполней ровноправносци, заштити и напредованя особи, односно ґрупи особох котри ше находза у неєднаким положеню.

III. ОКРЕМНИ СЛУЧАЇ ДИСКРИМИНАЦІЇ

Дискримінація у поступках пред органами явней власци

Член 15.

Кажде ма право на єднаки приступ и єднаку заштиту своїх правох пред судами и органами явней власци.

Дискримінаторне поступанє службеной особи, односно одвичательней особи у органах явней власци, рахує ше як чешше потупенє роботней длужносци, у согласносци зоз законом.

Дискримінація у обласци роботи

Член 16.

Забранена дискримінація у обласци роботи, односно нарушовац єднаки можлівосци за утвердзованє роботного одношеня або уживанє у єднаких условийох шицких правох у обласци роботи, як цо то право на роботу, на шлебодни вибор роботи, на напредованє у служби, на фахове усовершованє и професийну рехабілітацію, на єднаке надопольненє за роботу єднакей вредносци, на праведни и задовольюци условия на роботи, на одпочивок, на образованє и ступанє до сидикату, як и на заштиту од незанятосци.

Заштиту од дискримінації зоз пасусу 1. того члена ужива особа у роботним одношеню, особа котра окончує дочасово и часово роботи або роботи по контракту о ділу або другим контракту, особа на допольнююцей роботи, особа котра окончує явну функцію, припаднік войска, особа котра гледа роботу, студент и школяр на пракси, особа на фаховим оспособийованю и усовершованю без утвердзованя роботного одношеня, волонтер и каждая друга особа котра по гоч якей основи участвує у роботи.

Не рахує ше як дискримінація правенє розлики, виключованє або даванє першенства пре окремносци одредзеной роботи при котрей особна прикмета особи представя стварне и одлучуюче условие окончованя роботи, кед же цель котри ше зоз тим жада посцигнуц оправдани, як и преберанє мирох заштити гү даєдним категорийом особох зоз пасуса 2. того члена (жени, положніци, родичи, малолітніки, особи зоз інвалідитетом и други).

Дискримінація у даваню явних услугох и хаснованю обектох и поверхносцох

Член 17.

Дискримінація у даваню явних услугох постої кед правна або физична особа,

у рамикох своєї діялносци, односно заніманя, на основи особней прикмети особи або ґрупи особох, одбие даване услуги, за даване услуги вимага спольньоване условийох котри ше не вимагаю од других особох або ґрипи особох, односно кед у даваню услугох неоправдано оможліви першенство другой особи або ґрупи особох.

Кажде ма право на еднаки приступ ґу обектом котри ше явно хасную (обекти у котрих ше находза шедзиска орґанох явней власци, обекти у обласци образования, здравства, социялней зашити, култури, спорта, туризма, обекти котри ше хасную за зашиту животного стредку, за зашиту од елементарних непогодох и подобне), як и явним поверхносом (парки, площи, уліци, преходи за пешакох и други явни транспортни драги и подобне), у согласносци зоз законом.

Забрана вирскей дискриминації

Член 18.

Дискриминация постої кед ше поступа процивно началу шлебодного виражованя вири або прешвеченя, односно кед ше особи або ґрупи особох ускрацує право на здобуване, отримоване, виражоване и прременку вири або прешвеченя, як и право же би приватно або явно сообшел або поступел одвитууючо своїм прешвеченьом.

Не рахує ше як дискриминация поступане священїкох, односно вирских службенїкох котре у согласносци зоз вирску доктрину, прешвеченями або цияями церквох и вирских заедніцох котри уписани до реґистру вирских заедніцох, у согласносци зоз окремним законом з котрим ше ушорює шлебода виросповедзи и статус церквох и вирских заедніцох.

Дискриминация у обласци образования и фахового оспособйованя

Член 19.

Кажде ма право на предшколске, основне, стредне и високе образование и фахове оспособйоване под еднакими условиями, у согласносци зоз законом.

Збранене особи або ґрупи особох на основи їх особних прикметох, очежац або онеможлівици упис до воспитно-образовней установи, або виключици их зоз тих установох, очежац або вжац можлівосц провадзения настави и участвованя у других воспитних, односно образовних активносцох, роздзельовац школярох по особних прикметох, мучици их и на други способ неоправдано правици розлику и нееднак поступац ґу нїм.

Забранена дискриминация воспитних и образовних установох котри окончую діялносц у согласносци зоз законом и другим предписаньом, як и особох котри хасную або хасновали услуги тих установох у согласносци зоз законом.

Дискримінація на основі полу

Член 20.

Дискримінація постої кед ше поступа процивно началу равноправносци полох, односно началу почитованя єдних правох и шлебодох женох и хлопох у политичним, економским, културним и другим аспекту явного, професийного, приватного и фамелийного живота.

Забранєне одніманє права або явне або прикрите припознаванє вигодносцох у одношеню на пол або пре пременку пола. Забранєне и физичне и друге насилство, експлоатация, виражованє мержні, поніжованє, уценьованє и знемирюванє з оглядом на други пол, як и явне загваряне, потримованє и поступанє у согласносци зоз предрозсудками, обичаями и другима дружтвенима моделями справованя котри засновани на идеї подредзеносци або надредзеносци полох, односно стереотипних улогах полох.

Дискримінація на основі сексуалней орієнтації

Член 21.

Сексуална орієнтация приватна ствар и ніхто не може буц поволани явно ше виашніц о своєї сексуалней орієнтації.

Кажде ма право виашніц ше о своєї сексуалней орієнтації, а дискриминаторне поступанє пре таке виашньованє забранєне.

Дискримінація дзецох

Член 22.

Кажде дзецко, односно малолітнік ма єднали права и защиту у фамелії, дружтву и держави, без огляду на його або особни прикмети родичох, старателя и членох фамелії.

Забранєне дискриміновац дзецко, односно малолітніка спрам здравственого стану, малженским, односно звонка малженским народзеню, явне поволованє на даванє предносци дзецом єдного пола у одношеню на дзеци другого пола, як и правене розлики спрам здравственого стану, маєтковим стану, професії и других означеньох дружтвеного положеня, активносцох, вираженим думаню або прешвеченю родичох дзецох, односно старателя и членох фамелії.

Дискримінація по основі старосци

Член 23.

Забранєне дискриміновац особи по основі старосци.

Стари маю право на достоїнствени условия живота без дискримінації, а окре-

ме, право на єднаки приступ и заштиту од занедзбованя и знемирюваня при хаснованю здравствених и других явних услугох.

Дискриминация национальных меньшин

Член 24.

Забранена дискриминация национальных меньшин и их припаднікох по основи национальной припадности, етнічного походзєня, вирских прешвечєньох и языка.

Способ витворйованя и заштита правох припадніох национальных меньшин ушорює ше зоз окреммим законом.

Дискриминация пре политичну або синдикалну припадност

Член 25.

Забранена дискриминация пре политични прешвечєня особи або групи особох, односно припадност або неприпадност политичней странки односно синдикалней організації.

Як дискриминация у пасусу 1. того члена не рахую ше ограніченя котри ше одноша на окончательох одредзєних державних функцийох, як и ограніченя котри нужни пре зоперанє загваряня и окончованя фашистичних, нацистичних и расистичних активносцох, предписаних у согласности зоз законом.

Дискриминация особох зоз инвалидитетом

Член 26.

Дискриминация постої кед ше поступа процивно началу почитованя єднаких правох и шлєбодох особох зоз ивалитетом у политичним, економским, културним и другим аспекту явного, професийного, приватного и фамелийного живота.

Способ витворйованя и заштити правох особох зоз ивалитетом ушорює ше зоз окреммим законом.

У поглядзе судскей заштити од дискриминації особох зоз ивалитетом применю ше и чл. 41, 42, 43, 44, 45. и 46. того закона.

Дискриминация з оглядом на здравствени стан

Член 27.

Забранена дискриминация особи або групи особох з оглядом на их здравствени стан, як и членох их фамелийох.

Дискриминация у пасусу 1. того члена постої поготов кед ше особи або ґрупи особох пре їх особни прикмети неоправдано одбие дац здравствена услуга, поставя окреми условия за даване здравствених услугох котри неоправдани з медицинскими причинами, одбие даване диягнози и не даю информации о хвильковим здравственим стану, превжатих або котри ше лем маю превжац мирох лічення або рехабилітації, як и знемирийоване, увредзоване и зневажа ване под час перебуваня у здравственой установи.

IV. ПОВЕРЕНІК ЗА ЗАЩИТУ РОВНОПРАВНОСЦИ

Поступок при вибору Повереніка

Член 28.

Повереніка вибера Народна скупштина з векшину гласох шицких народних посланікох, на предлог одбору компетентного за уставни питаня (у дальшим тексту: Одбор).

Предлог за вибор Повереніка утврдзує ше з векшину гласох од вкупного числа членох Одбора.

Кажда посланіцка ґрупа у Народней скупштини ма право Одбору предложит кандидата за Повереніка.

За Повереніка може буц избрани державян Републики Сербії котри спольнює шлідуюци условия:

- же є дипломовани правнік;
- же ма найменей дзешец роки искуства на правних роботах у обласци защиты людских правох;
- же ма високи морални и фахово квалитети.

Поверенік неможе окончовац другу явну або политичну функцию, ані професийну діялноц, у согласносци зоз законом.

Мандат

Член 29.

Поверенік ше вибера на пейц роки.

Иста особа може буц виберана за Повереніка найвецей два раз.

Преставанє мандата

Член 30.

Повереніку функция престава: з виходом мандату; придаваньом задзекованя у писаней форми Народней скупштине; спольньованьом условийох за пензию, у согласносци зоз законом; зоз розришеньом и шмерцу.

Одлуку о розришеню Повереніка приноси Народна скупштина.

Поверенік ше розришує длужносци:

- пре нефахову и несовисну роботу;
- кед зоз правомочну одлуку будзе осудзени за виновне діло на кару гарешту котра го характерує недостойним або неподобним за окончоване тей функції;
- зоз траценьом державянства;
- кед окончує другу явну функцию або професийну діялносц, кед окончує другу длужносц або роботу котра би могла уплівовац на його самостойносц и независносц або кед поступа процивно закону з котрим ше ушорює зоперане зраженя интересох при окончованю явних функцийох.

Поступок за розришенє Повереніка порушує ше на инициативу єдней третици народних посланікох.

Одбор утврдзує чи постоя причини за розришенє и о тим информує Народну скупштину.

Одбор информує Народну скупштину и о вимоги Повереніка же би му престаła длужносц, як и о спольньованю условийох за преставанє длужносци пре спольньованє условийох за пензию, у согласносци зоз законом.

Народна скупштина приноси одлуку о розришеню Повереніка з векшину гласох шицких народних посланікох.

Народна скупштина у термину трох мешацох од преставаня мандата Повереніка вибера нового Повереніка.

Положенє Повереніка

Член 31.

Поверенік ма право на плацу котра єднака плаци судії Верховного касаційного суда, як и право на надопольненє трошкох котри настали у вязи зоз окончованьом своєї функції.

Поверенік ужива имунитет котри уживаю народни посланіки у Народней скупштине.

Фахова служба Повереніка

Член 32.

Поверенік ма фахову службу котра му помага у окончованю його компетенцийох.

Поверенік приноси акт, на котри согласносц дава Народна скупштина, з котрим ушорює організацію и роботу своєї фаховей служби.

Поверенік ма трох помоцнікох.

Помоцнік Повереніка руководзи зоз оформену обласцу роботи, у согласносци зоз актом о організації и систематизації роботох.

Помоцнікох Повереніка розмесцує Поверенік.

Поверенік самостойно одлучує, у согласносци зоз законом, о приманю особох до роботного одношеня до фаховей служби, мотивовани зоз потребу професийного и ефикасного окончованя своїх компетенцийох.

На занятих у фаховей служби Повереніка у согласносци ше применюю предписаня о роботних одношеньох у державних органах.

Фнансийни средства за роботу Повереніка, його помоцнікох и його фаховей служби обезпечую ше у бюджету Републики Сербії, на предлог Повереніка.

Шедзиско Повереніка у Београдзе.

Компетенції Повереніка

Член 33.

Поверенік:

- прима и розпатра притужби пре потупйованє одредбох того закона и дава думанє и препорученя у конкретних случайох и вирекує мири у согласносци зоз членом 40. того закона;
- подношительови притужби дава информации о його праву и можлівосци порушования судского або другого поступку зашити, односно препоручує поступок миреня;
- подноши тужби зоз члена 43. того закона, пре потупенє права зоз того закона, у власне мено а зоз согласносцу и на рахунок дискриминованей особи, кед же поступок пред судом по истей ствари уж не порушани або правомочно закончени;
- подноши прияви за потупенє пре потупенє правох зоз того закона;
- подноши рочни и окремини звит Народней скупштини о стану у обласци зашити ровноправносци;
- спозорює явносц на найчастейши, типични и чежки случаї дискриминації;

- провадзи запровадзоаване закона и других предписаньох, иницируе приношене або вименуку предписаньох пре запровадзоване або унапредзоване зашити од дискриминації и дава думане о одредбох нариса закона и других предписаньох котри ше дотикаю забрани дискриминації;
- запровадзуе и отримуе сотрудніцтво зоз орґанами котри компетентни за витворйоване равноправносци и зашити людских правох на території автономней покраїни и локалней самоуправи;
- препоручуе орґаном явней власци и другим особом мири за витворйоване равноправносци.

Діловнік о роботи

Член 34.

Поверенік приноши діловнік о роботи з котрим ше бліжей ушорює способ його роботи и поступаня.

V. ПОСТУПАНЄ ПРЕД ПОВЕРЕНІКОМ

Подношене притужби

Член 35.

Особа котра дума же прецерпела дискриминацию подноши Повереніку притужбу у писаней форми або, винімово, усно до записніку, без обовязки же би плацела таксу або други надопольнення.

Зоз притужбу ше подноша и докази о прецерпеним акту дискриминації.

У мено и зоз согласносцу особи чийо право потупене, притужбу може поднесц орґанизация котра ше заніма зоз зашити людских правох або друга особа.

Поверенік доручуе притужбу особи процив котрей є поднешена, у термину 15 дні од дня кед приял притужбу.

Член 36.

Поверенік поступа по притужби кед же поступок пред судом по истей ствари уж не порушани або правомочно закончени.

Поверенік не поступа по притужби кед очиглядне же нет потупеня права на котре подношитель указуе, кед же у истей ствари уж поступал а не понукнути

нови докази, як и кед же констатує же пре час котри прешол од оконченого потупеня права неможливе посцигнуц цель поступаня.

Утвердзованє фактового стану

Член 37.

По приєму притужби Поверенік утвердзує фактови стан з увидом до подяних доказох и зоз браньом вияви од подношителя притужби, особи процив котрей притужба поднята, як и од других особох.

Особа процив котрей притужба поднята може ше вияшніц о наводох притужби у термину 15 дні од дня кед ю приял.

Миренє

Член 38.

Поверенік предклада запровадзованє поступку миреня, у согласносци зоз законом з котрим ше ушорює поступок медияції, а пре преберанє других роботох у поступку.

Думанє и препорученя

Член 39.

Поверенік дава думанє о тим чи було потупйованя одредбох того закона у термину 90 дні од дня подношеня притужби, и о тим информує подношителя и особу процив котрей притужба поднєшена.

Зоз думаньом же пришло до потупеня того закона, Поверенік препоручує особи процив котрей поднєшена притужба способ одстраньовня потупйованя права.

Особа котрей препорученє послате длужне поступиц по препорученю и одклоніц потупенє права у термину 30 дні од дня кед приял препорученє, як и же би о тим информовал Повереніка.

Мири

Член 40.

Кед же особа котрей препорученє послате не поступи по препорученю, односно не одклоні потупенє права, Поверенік му вирекне кару опомнуца.

Кед особа зоз пасуса 1. того члена не одклоні потупйованє права у термину 30 дньох як му вирекнута кара опомнуца, Поверенік може о тим информовац явносц.

Мира опомнуца зоз пасуса 1. того члена вирекне ше зоз рішеньом, против котрого не дошлєбодзена окремна жалба.

На поступок пред Повереніком одвитууючо ше применюю одредби закона з котрим ше ушорює общи управни поступок.

VI. СУДСКА ЗАЩИТА

Судски компетенції и поступок

Член 41.

Кажде хто очкодовани з дискриминаторним поступаньом ма право поднесц тужбу суду.

У поступку ше одвитууючо применюю одредби закона о судским процесу.

Поступок нагли.

Ревизия вше дошлєбодзена.

Месна компетенция

Член 42.

У поступку за защиту од дискриминації месно компетентни, попри суда общей месней компетенції и суд на чиім подручу шедзиско, односно перебуваліще тужителя.

Тужби

Член 43.

Зоз тужбу зоз члена 41. пасус 1. того закона може ше вимагац:

- забрана окончованя работи од котрей грожи дискриминация, забрана предлужованя окончованя работи дискриминації, односно забрана повторюваня рооти дискриминації;
- утвердженє же тужени дискриминаторно поступал гу тужительови або другому;
- окончованє работи пре елиминованє пошлїдкох дискриминаторного поступаня;
- надопольненє материялней и нематериялней чкоди;
- обявйованє пресуди котра принешена пре даєдну од тужби зоз точ. 1-4. того члена.

Дочасова мира

Член 44.

Тужитель може зоз тужбу, у цеку поступка, як и по законченю поступка, потамаль док вивершене не будзе запровадзене, вимагац же би суд з дочасову миру зопар дискриминаторне поступане пре одстраньоване опасносци од насилства або векшей ненадопольнююцей чкоди.

У предлогу за видаванe дочасовой мира муши ше зробиц як вироятне же мира потребна же би ше зопарла опасносц од насилства пре дискриминаторне поступане, зопарло хасноване сили або спричиньоване ненадопольнююцей чкоди.

О предлогу за видаванe дочасовой мира суд длужни принесц одлуку без одкладаня, а найпознейше у термину три дні од дня приему предлогу.

Правила о терхи доказованя

Член 45.

Кед суд утвердзел же окончена робота непосредней дискриминації або то медзи странками неспорне, тужени ше не може ошлебодзиц од одвичательносци з доказованьом же є не виновати.

Кед же тужитель укаже як вироятне же тужени окончел акт дискриминації, терха доказованя же пре тот акт не пришло до потупйованя начала еднакосци, односно начала еднаких правох и обовязкох зноши тужени.

Тужби других особох

Член 46.

Тужби зоз члена 43. точ. 1,2,3. и точки 5. може поднесц Поверенік и організація котра ше заніма зоз зашциту людских правох, односно правох одредзеной групи особох.

Кед же ше дискриминаторне поступане одноши виключно на одредзену особу, тужителе зоз пасуса 1. того члена можу поднесц тужбу лем зоз його приставаньом у писаней форми.

Особа котра ше свидомо виложела дискриминаторному поступаню, з намиру же би непосредно проверела применьоване правилох о забрани дискриминації у конкретним случаю, може поднесц тужбу зоз члена 43. точ. 1, 2, 3. и точки 5 того закона.

Особа зоз пасусу 3. того члена длужна информовац Повереніка о работи котру ма намиру окончити, окрема кед обставини того не дошлебодзую, як и же би о превжатеј работи информовал Повереніка у писаней форми.

Кед особа зоз пасуса 3. того члена не поднесла тужбу, суд ю може вислухац як шведка.

На особу зоз пасуса 3. того члена не може ше давац пригварка подзеленей одвичательности пре чкodu котра виволана з актом дискриминації.

VII. НАДПАТРАНЕ

Надпатранє запровадзованя закона

Член 47.

Надпатранє запровадзованя того закона окончує министерство компетентне за людски и меншински права.

Рочни звит Поверенїка

Член 48.

Поверенїк подноси Народней скупштини рочни звит о стану у обласци зашити равноправности, котри ма оцену роботи орґана явней власци, давательох услугох и других особох, замерковани препущеня и препорученя за їх одклоньованє.

Звит може мац и наводи о запровадзованю закона и других предписаньох, односно о потреби приношеня або вименки предписаньох пре запровадзоване и zlepшанє зашити од дискриминації.

Звит ма змист котри ше обявює у „Службеним гласніку Републики Сербії”.

Окремни звит

Член 49.

Кед постоя окреме важни причини, Поверенїк може, на власну иницијативу або на вимогу Народней скупштини, поднесц окремни звит Народней скупштини.

Окремни звит ма змист котри ше обявює у „Службеним гласніку Републики Сербії”.

VIII. КАРЕБНИ ОДРЕДБИ

Член 50.

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 50.000 динари будзе ше карац пре потупене службена особа, односно одвичательна особа у орґанох явней власци кед же поступи дискриминаторно (член 15. пасус 2).

Член 51.

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене правна особа, односно подніматель, кед же на основи особних прикметох особи котра окончує дочасово и часово роботи, особи на допольнюючей роботи, студенту и школяру на пракси, особи на фаховим оспособйованю и усовершованю без утвердзованя роботного одношеня, односно волонтеру, загубює єднаки можлівосци за утвердзованє роботного одношеня або уживанє под єднакими условиями шицких правох у обласци роботи (член 16. пасус 1).

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 1. того члена одвичательна особа у правней особи, односно у орґану явней власци, як и физична особа.

Член 52.

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене правна особа, односно подніматель, кед же у рамикох своєї діялносци, на основи особней прикмети особи або групи особох, одбие дац услуги, за даване услуги вимага спольньованє условийох котри ше не вимагаю од других особох або групи особох, односно кед у даваню услуги неоправдано да першенство другей особи або групи особох (член 17. пасус 1).

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене правна особа, односно подніматель, власнік, односно хаснователь обекта од явного хасну або явней поверхносци, кед же особи або групи особох на основи їх особних прикметох онєможліви приступ тим обектом, односно поверхносцом (член 17. пасус 2).

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 1. того члена одвичательна особа у правней особи, односно у орґанох явней власци, як и физична особа.

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 2. того члена одвичательна особа у правней особи, односно у орґанох явней власци, як и физична особа.

Член 53.

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене одвичательна особа у орґанох явней власци кед же поступи процивно началу шлебодного виражованя вири або прешвеченя, односно кед же особи або ґрупи особох ускраци право на здобуванє, отримованє, виражованє и пременку вири або прешвеченя, як и же би приватно або явно сообщели, односно поступели одвитуую своім прешвеченьом (член 18).

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 1. того члена правна особа односно подніматель.

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 1. того члена одвичательна особа у правней особи и физична особа.

Член 54.

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене воспитна, односно образовна установа котра особи або ґрупи особох, на основи їх особней прикмети неоправдано очежа або онєможливи упис, односно виключи их зоз воспитней, односно образовней установи (член 19. пасус 1).

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 1. того члена одвичательна особа у воспитней, односно образовней установи.

Член 55.

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене правна особа котра ускраци право або припозна вигодносци з оглядом на пол, односно експлоатує особу або ґрупу особох з оглядом на пол (член 20. пасус 2).

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене подніматель кед ускраци право або припозна вигодносци з оглядом на пол, односно окончує физичне и друге насилство, експлоатацию, виражує мержню, зневажує, уценює и знемирює особу або ґрупу особох з оглядом на пол.

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 2. того члена одвичательна особа у правней особи, односно у орґанох явней власци, як и физична особа.

Член 56.

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене правна особа або подніматель кед особу або ґрупу особох повола же би ше явно вияшнели о своєй сексуалней орієнтациї, односно кед зопре виражованє їх сексуалней орієнтациї, у согласносци зоз тим законом (член 21).

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 1. того члена одвичательна особа у правней особи, односно у органах явней власци, як и физична особа.

Член 57.

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене правна особа або подніматель кед дискриминує дзецко, односно малолітніка спрам малженского, односно звонка малженского народзєня, явно поволує на даване предности дзecom єдного пола у одношеню на дзеци другого пола або прави розлику спрам маєтного стану, професії и других означеньох дружтвеного положєня, активносцох, вираженим думаню або прешвечєню його родичох, односно старателя и членох фамелиї (член 22. пасус 2).

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 1. того члена одвичательна особа у правней особи, односно у органах явней власци, як и физична особа.

Член 58.

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене правна особа або подніматель кед занєдзбує або знемирює особу на основи старосци у даваню здравствених або других явних услугох (член 23. пасус 1).

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 1. того члена одвичательна особа у правней особи, односно у органу явней власци, як и физична особа.

Член 59.

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене правна особа або подніматель кед дискриминує особу або групу особох пре їх политични прешвечєня або припадносц, односно неприпадносц политичней странки (член 25. пасус 1).

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 1. того члена одвичательна особа у правней особи, односно у органах явней власци, як и физична особа.

Член 60.

Зоз пенєжну кару од 10.000 до 100.000 динари будзе ше карац за потупене правна особа або подніматель кед особи або групи особох на основи їх особней прикмети неоправдано одбиє даване здравствених услугох, запровадзи окремини условия за даване здравствених услугох котри не оправдани зоз

медицинскими причинами, одбиє поставене диягнози и ускраци информациї о хвильковим здравственим стану, превжатих або котри ше думаю превжац мирох лічення або рехабилитациї, як и кед их знемирює, увредзує и зневажає под час перебуваня у здравственой установи (член 27. пасус 2).

Зоз пенєжну кару од 5.000 до 50.000 динари будзе ше карац за потупене зоз пасуса 1. того члена одвичательна особа у правней особи, односно у органах явнеи власци, як и здравствени роботнік.

IX. ПРЕХОДНИ И ЗАКОНЧУЮЦИ ОДРЕДБИ

Вибор Повереніка

Член 61.

Народна скупштина вибере Повереніка у термину 60 дні од дня початку применюваня одредбох чл. 28. по 40. того закона.

Приношенє актох Повереніка

Член 62.

Поверенік приноси акт о організації своєї фаховей служби, як и діловнік о роботи у термину 45 дні од дня кеди є вибрани.

Ступанє на моц Закона

Член 63.

Тот закон ступа на моц осмого дня од дня обявйованя у „Службеним гласніку Републики Сербії”, окрем чл. 28. по 40. котри ше буду применювац од 1. януара 2010. року.

Zákon o zákaze diskriminácie

I ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

Predmet zákona

Článok 1

Tento zákon upravuje všeobecný zákaz diskriminácie, formy a prípady diskriminácie, ako aj postupy pri ochrane pred diskrimináciou.

Tento zákon ustanovuje Povereníka pre ochranu rovnoprávnosti (ďalej len „Povereník“) ako samostatný štátny orgán, nezávislý vo vykonávaní činností stanovených týmto zákonom.

Pojmy

Článok 2

V tomto zákone:

výrazy „diskriminácia“ a „diskriminačné zaobchádzanie“ označujú každé neoprávnené diferencovanie alebo nerovnaké zaobchádzanie, respektíve prepúšťanie (vylúčenie, obmedzovanie alebo uprednostnenie), ktoré sa otvoreným alebo skrytým spôsobom prejavuje voči osobám alebo skupine, ako aj voči členom ich rodín, alebo im blízky osobám vzhľadom na rasu, farbu pleti, predkov, štátnu príslušnosť, národnú príslušnosť alebo etnický pôvod, jazyk, náboženské alebo politické presvedčenie, pohlavie, rodnú identitu, sexuálnu orientáciu, majetkový stav, narodenie, genetické osobitosti, zdravotný stav, invaliditu, manželské a rodinné postavenie, trestanosť, vek, výzor, členstvo v politických, odborových a iných organizáciách a iné skutočné, prípadne predpokladané osobné vlastnosti (ďalej len „osobné vlastnosti“);

výrazy „osoba“ a „každý“ označujú toho, kto sa nachádza na území Republiky Srbska alebo na území pod jej jurisdikciou bez ohľadu na to, či je štátnym občanom Republiky Srbska, nejakého iného štátu, alebo je to osoba bez štátneho občianstva, ako aj právnickú osobu, ktorá je zaregistrovaná, čiže prevádzkuje činnosť na území Republiky Srbska;

výraz „občan“ označuje osobu, ktorá je štátnym občanom Republiky Srbska;

výraz „orgán verejnej moci“ označuje štátny orgán, orgán autonómnej pokrajiny, orgán miestnej samosprávy, verejný podnik, ustanovizeň, verejnú agentúru a inú organizáciu poverenú na vykonávanie verejných oprávnení, ako aj právnickú osobu založenú alebo financovanú v celosti, respektíve v prevažnej časti Republikou, autonómnou pokrajinou alebo miestnou samosprávou.

Všetky pojmy použité v tomto zákone v mužskom rode zahrňujú tie isté pojmy aj v ženskom rode.

Chránené práva a osoby

Článok 3

Každý má právo na účinnú súdnu a inú právnu ochranu príslušnými súdmi a inými orgánmi verejnej moci Republiky Srbska pred všetkými formami diskriminácie.

Cudzinec v Republike Srbsku v súlade s medzinárodnými zmluvami má všetky práva zaručené ústavou a zákonom okrem práv, ktoré sú podľa ústavy a zákona priznané iba občanom Republiky Srbska.

Zakázané je uplatňovať práva ustanovené týmto zákonom v rozpore s cieľom ich uznania alebo v úmysle odoprieť, porušiť alebo obmedziť práva a slobody iných.

II VŠEOBECNÝ ZÁKAZ A FORMY DISKRIMINÁCIE

Zásada rovnosti

Článok 4

Všetci ľudia sú rovní a požívajú rovnaké postavenie a rovnakú právnu ochranu bez ohľadu na osobné vlastnosti.

Každý je povinný rešpektovať princíp rovnosti, čiže zákaz diskriminácie.

Formy diskriminácie

Článok 5

Formy diskriminácie sú bezprostredná a sprostredkovaná diskriminácia, ako aj porušenie zásady rovnakých práv a povinností, vyzývanie na zodpovednosť, združovanie za účelom aktu diskriminácie, prejav nenávisťi a znepokojovanie a ponižujúce zaobchádzanie.

Bezprostredná diskriminácia

Článok 6

Bezprostredná diskriminácia jestvuje, ak sa osoba alebo skupina osôb z dôvodu jej, čiže ich osobnej vlastnosti akýmkoľvek činom, úkonom alebo prepúšťaním v tej istej alebo v podobnej situácii privádzajú alebo boli privedení do nevýhodnejšieho postavenia, alebo by mohli byť privedení do nevýhodnejšieho postavenia.

Sprostredkovaná diskriminácia

Článok 7

Sprostredkovaná diskriminácia jestvuje, ak sa osoba alebo skupina osôb z dôvodu jej, čiže ich osobnej vlastnosti privádzajú do nevýhodnejšieho postavenia činom, úkonom alebo prepúšťaním, ktoré zdanlivo spočívajú na princípe rovnosti a zákazu diskriminácie, okrem prípadu, ak je to oprávnené zákonným cieľom, a prostriedky na dosiahnutie toho cieľa sú primerané a nevyhnutné.

Porušenie zásady rovnakých práv a povinností

Článok 8

Porušenie zásady rovnakých práv a povinností jestvuje, ak sa osoba alebo skupina osôb z dôvodu jej, čiže ich osobnej vlastnosti neoprávnené ukracujú o práva a slobody alebo sa im nanucujú povinnosti, ktoré by inej osobe alebo skupine osôb v tej istej alebo podobnej situácii neboli ukrátené alebo nanútené, ak sú cieľ alebo následok podniknutých opatrení neopodstatnené, a ak nejestvuje pomer medzi podniknutými opatreniami a cieľom, ktorý sa pomocou týchto opatrení má dosiahnuť.

Zákaz vyzývania na zodpovednosť

Článok 9

Diskriminácia jestvuje, ak sa s osobou alebo skupinou osôb neoprávnené horšie zaobchádza ako sa zaobchádza alebo by sa zaobchádzalo s inými, výlučne alebo hlavne preto, že požiadali alebo majú v úmysle požiadať o ochranu pred diskrimináciou alebo preto, že mienia ponúknuť dôkazy o diskriminačnom zaobchádzaní.

Združovanie za účelom aktu diskriminácie

Článok 10

Zakázané je združovať sa za účelom aktu diskriminácie, respektíve pôsobenie organizácií alebo skupín zameraných na porušovanie slobôd a práv zaručených ústavou, pravidlami medzinárodného práva a zákonom alebo na vyvolávanie národnostnej, rasovej, náboženskej a inej nenávisti, rozkolu alebo neznášanlivosti.

Prejav nenávisti

Článok 11

Zakázané je vyjadrovanie ideí, informácií a mienok, ktorými sa podnecujú diskriminácia, nenávisť alebo násilie voči osobe alebo skupine osôb z dôvodu ich osobnej vlastnosti vo verejných informačných prostriedkoch a iných publikáciách, na zosk

upeniach a miestach prístupných verejnosti uverejňovaním, vypisovaním a zobrazením odkazov alebo symbolov a iným spôsobom.

Znepokojovanie a ponižujúce zaobchádzanie

Článok 12

Zakázané je znepokojovanie a ponižujúce zaobchádzanie s osobou alebo skupinou osôb, ktoré má za cieľ alebo predstavuje zneváženie ľudskej dôstojnosti na základe ich osobnej vlastnosti, a zvlášť, ak sa tým spôsobuje strach alebo vytvára nepriateľské, ponižujúce a urážlivé ovzdušie.

Ťažké formy diskriminácie

Článok 13

Ťažké formy diskriminácie sú:

- vyvolávanie a podnecovanie nerovnoprávnosti, nenávisti a neznášanlivosti na podklade národnej, rasovej alebo náboženskej príslušnosti, jazyka, politického zmýšľania, pohlavia, rodnej identity, sexuálnej orientácie a invalidity;
- propagovanie a vykonávanie diskriminácie orgánmi verejnej moci aj v konaní pred orgánmi verejnej moci;
- propagovanie diskriminácie prostredníctvom verejných informačných prostriedkov;
- otroctvo, obchod s ľuďmi, apartheid, genocída, etnické čistenie a ich propagácia;
- diskriminácia osôb na podklade dvoch alebo viacej osobných vlastností (viacnásobná alebo skrížená diskriminácia);
- diskriminácia, ktorá bola vykonaná viackrát (opakovaná diskriminácia) alebo je konaná v dlhšom časovom období (predĺžená diskriminácia) voči istej osobe alebo skupine osôb;
- diskriminácia s ťažkými následkami po diskriminovanú osobu, iné osoby alebo majetok, najmä, ak ide o trestný čin, ktorý je prevažne alebo výlučne motivovaný nenávisťou, čiže neznášanlivosťou voči poškodenému na základe jeho osobnej vlastnosti.

Osobitné opatrenia

Článok 14

Osobitné opatrenia uvedené za účelom uskutočnenia úplnej rovnoprávnosti, ochrany a rozvoja osôb, respektíve skupiny osôb nachádzajúcich sa v nerovnakom postavení sa nepovažujú za akt diskriminácie.

III OSOBITNÉ PRÍPADY DISKRIMINÁCIE

Diskriminácia pri postupoch pred orgánmi verejnej moci

Článok 15

Každý má právo na rovnaký prístup a rovnakú ochranu svojich práv pred súdmi a orgánmi verejnej moci.

Diskriminačné správanie sa úradnej osoby, respektíve zodpovednej osoby orgánu verejnej moci sa v súlade so zákonom považuje za ťažšie porušovanie služobných povinností.

Diskriminácia v oblasti práce

Článok 16

Zakázaná je diskriminácia v oblasti práce, čiže narušovanie rovnakých možností na založenie pracovného pomeru alebo porušovanie požívania za jednakých podmienok všetkých práv v oblasti práce ako sú právo na prácu, na slobodnú voľbu povolania, na napredovanie v službe, na odborné zdokonaľovanie a profesionálnu rehabilitáciu, na rovnakú odmenu za prácu rovnakej hodnoty, na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky, na dovolenku, na vzdelanie a vstup do odborových organizácií, ako aj na ochranu v prípade nezamestnanosti.

Ochranu pred diskrimináciou podľa odseku 1 tohto článku požívajú: osoba v pracovnom pomere, osoba vykonávajúca dočasné a občasné práce alebo práce na základe zmluvy o dielo alebo inej zmluvy, osoba na doplnkovej práci, osoba konajúca verejnú funkciu, vojenský príslušník, osoba uchádzajúca sa o zamestnanie, študent a žiak na praktickom výcviku, osoba na odbornej príprave a zdokonaľovaní bez založenia pracovného pomeru, voluntarista a každá iná osoba, ktorá sa na hociktorom podklade podieľa na práci.

Nepovažuje sa za akt diskriminácie diferencovanie, vylúčenie alebo uprednostnenie z dôvodu zvláštností určitej práce, pričom osobná vlastnosť osoby predstavuje skutočnú a rozhodujúcu podmienku na vykonávanie pracovnej činnosti, ak je cieľ, ktorý sa takto chce dosiahnuť opodstatnený, tiež podnikanie opatrení na ochranu jednotlivých kategórií osôb podľa odseku 2 tohto článku (ženy, tehotné ženy, rodičky, rodičia, maloleté deti, invalidné osoby a iní).

Diskriminácia pri poskytovaní verejných služieb a používaní objektov a priestorov

Článok 17

Diskriminácia pri poskytovaní verejných služieb jestvuje, ak právnická alebo fyzická osoba v rámci svojej činnosti, respektíve povolania na základe osobnej vlastnosti

osoby alebo skupiny osôb odmietne poskytnúť služby, požiada o splnenie podmienok, ktoré sa od iných osôb pri poskytovaní služieb nevyžadujú, prípadne uprednostní prítomnú inú osobu alebo skupinu osôb.

Každý má právo na rovnaký prístup k verejným objektom (objekty, v ktorých sa nachádza sídlo orgánov verejnej moci, respektíve objekty, ktoré slúžia pre potreby vzdelávania, zdravotníctva, sociálnej ochrany, kultúry, športu, turistiky, ochrany životného prostredia, ochrany proti živelným pohromám a pod.), ako aj k verejným priestorom (parky, námestia, ulice, priechody pre chodcov a iné dopravné komunikácie) v súlade so zákonom.

Zákaz náboženskej diskriminácie

Článok 18

Diskriminácia jestvuje, ak sa postupuje v rozpore so zásadou slobodného vyjadrovania viery alebo náboženského vyznania, respektíve, ak je osoba alebo skupina osôb ukrátená o právo získať, udržiavať, vyznávať a zmeniť vieru alebo náboženské vyznanie, ako aj o právo súkromne alebo verejne sa správať podľa svojich presvedčení.

Nepovažuje sa za akt diskriminácie postupovanie kňazov alebo náboženských služobníkov, ktoré je v súlade s náboženskou doktrínou, vyznaním alebo zameraním cirkví a náboženských spoločností zapísaných do registra náboženských spoločností v súlade s osobitným zákonom, ktorý upravuje slobodu vierovyznania a postavenie cirkví a náboženských spoločností.

Diskriminácia v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy

Článok 19

Každý má právo na predškolské, základné, stredné a vysokoškolské vzdelanie a odbornú prípravu pod rovnakými podmienkami v súlade so zákonom.

Zakázané je sťažiť alebo znemožniť osobe alebo skupine osôb zápis do výchovno-vzdelávacej ustanovizne alebo ich vylúčiť z týchto ustanovizní, sťažiť alebo znemožniť sledovanie výučby a zúčastnenia sa aj v iných výchovných, či vzdelávacích aktivitách, roztriediť žiakov podľa osobnej vlastnosti, trýzniť ich a na iný spôsob neoprávnene diferencovať a nerovnako s nimi zaobchádzať.

Zakázaná je diskriminácia výchovných a vzdelávacích ustanovizní, ktoré vykonávajú činnosť v súlade so zákonom a iným predpisom, ako aj diskriminácia osôb, ktoré sú užívateľmi alebo boli užívateľmi služieb týchto ustanovizní v súlade so zákonom.

Diskriminácia na základe pohlavia

Článok 20

Diskriminácia jestvuje, ak sa postupuje v rozpore so zásadou rovnoprávnosti pohlaví, čiže zásadou rešpektovania rovnakých práv a slobôd žien a mužov v politickom, hospodárskom, kultúrnom a inom aspekte verejného, profesijného, súkromného a rodinného života.

Zakázané je ukrátiť o právo alebo verejne, či skryte zvýhodniť niekoho vzhľadom na pohlavie alebo z dôvodu zmeny pohlavia. Zakázané je aj fyzické a iné násilie, exploatacia, prejav nenávisťi, znevažovanie, vydieranie a znepokojuvanie vzhľadom na pohlavie, ako aj verejné zasadzovanie sa, podporovanie a postupovanie v súlade s predsudkami, obyčajmi a inými spoločenskými vzormi správania sa založených na mienke o podriadenosti alebo nadriadenosti pohlaví, prípadne ich stereotypných úlohách.

Diskriminácia na základe sexuálnej orientácie

Článok 21

Sexuálna orientácia je súkromná vec a nikoho nemožno vyzvať, aby sa verejne vyjadril o svojej sexuálnej orientácii.

Každý má právo vyjadriť sa o svojej sexuálnej orientácii a diskriminačné zaobchádzanie z dôvodu takého vyjadrenia je zakázané.

Diskriminácia detí

Článok 22

Každé dieťa, respektíve maloletý má rovnaké práva a ochranu v rodine, spoločnosti a štáte bez ohľadu na jeho osobné vlastnosti alebo osobné vlastnosti rodičov, opatrovateľa a členov rodiny.

Zakázané je diskriminovať dieťa, respektíve maloletého vzhľadom na zdravotný stav, manželské, či nemanželské narodenie, verejne vyzývať na uprednostnenie detí jedného pohlavia vzhľadom na deti druhého pohlavia, ako aj diferencovať deti podľa zdravotného stavu, majetkového stavu, profesie a iných príznakov spoločenského postavenia, aktivít, vyjadrenej mienky alebo presvedčenia rodičov dieťaťa, prípadne opatrovateľa a členov rodiny.

Diskriminácia na základe veku

Článok 23

Zakázané je diskriminovať osoby na základe ich veku.

Starí ľudia majú právo na dôstojné podmienky života bez diskriminácie, a zvlášť prá-

vo na rovnaký prístup k užívaniu zdravotných a iných verejných služieb a ochranu pred zanedbaním a znepokojovaním pri ich užívaní.

Diskriminácia národnostných menšín

Článok 24

Zakázaná je diskriminácia národnostných menšín a ich príslušníkov na základe národnej príslušnosti, etnického pôvodu, vierovyzvania a jazyka.

Spôsob realizovania a ochranu práv príslušníkov národnostných menšín upravuje osobitný zákon.

Diskriminácia z dôvodu politickej alebo odborovej príslušnosti

Článok 25

Zakázaná je diskriminácia osoby alebo skupiny osôb z dôvodu ich politických presvedčení, respektíve z dôvodu príslušnosti alebo nepríslušnosti do politickej strany, prípadne odborovej organizácie.

Za akt diskriminácie podľa odseku 1 tohto článku sa nepovažujú obmedzenia, ktoré sa vzťahujú na určitých štátnych funkcionárov, ako aj obmedzenia, ktoré sú nevyhnutné na zamedzenie fašistických, nacistických a rasistických aktivít v súlade so zákonom.

Diskriminácia invalidných osôb

Článok 26

Diskriminácia jestvuje, ak sa postupuje v rozpore so zásadou rešpektovania rovnakých práv a slobôd invalidných osôb v politickom, hospodárskom, kultúrnom a inom aspekte verejného, profesijného, súkromného a rodinného života.

Spôsob realizovania a ochranu práv invalidných osôb upravuje osobitný zákon.

V prípade súdnej ochrany pred diskrimináciou invalidných osôb sa uplatnia aj čl.41, 42, 43, 44, 45 a 46 tohto zákona.

Diskriminácia vzhľadom na zdravotný stav

Článok 27

Zakázaná je diskriminácia osoby alebo skupiny osôb vzhľadom na ich zdravotný stav, ako aj členov ich rodiny.

Diskriminácia podľa odseku 1 tohto článku jestvuje najmä, ak sa osobe alebo skupine osôb pre ich osobné vlastnosti neoprávnene odoprie poskytovanie zdravot-

ných služieb, nastolia osobitné podmienky na poskytnutie zdravotných služieb, ktoré nemajú lekárske ospravedlnenie, odoprie postaviť diagnózu a ukrátiť informácie o aktuálnom zdravotnom stave, podniknutých alebo plánovaných opatreniach liečenia alebo rehabilitácie, ako aj znepokojovanie, urážanie a znevažovanie počas pobytu v zdravotníckej ustanovizni.

IV POVERENÍK PRE OCHRANU ROVNOPRÁVNOSTI

Voľba Povereníka

Článok 28

Povereníka volí Národné zhromaždenie väčšinou hlasov všetkých národných poslancov na návrh príslušného výboru pre ústavné otázky (ďalej len „Výbor“).

Návrh na voľbu Povereníka schvaľujú členovia Výboru väčšinou hlasov z celkového počtu členov.

Každá poslanecká skupina v Národnom zhromaždení má právo Výboru navrhnúť kandidáta za Povereníka.

Za Povereníka možno zvoliť občana Republiky Srbska, ktorý spĺňa nasledujúce podmienky:

- je diplomovaný právnik;
- má najmenej desaťročnú skúsenosť v právnych veciach z oblasti ochrany ľudských práv;
- má vysoké morálne vlastnosti a odborné schopnosti.

Povereník nesmie vykonávať žiadnu inú verejnú alebo politickú funkciu, ani žiadnu profesionálnu činnosť v súlade so zákonom.

Funkčné obdobie

Článok 29

Povereník sa volí na obdobie päť rokov.

Tú istú osobu možno zvoliť za Povereníka najviac dvakrát.

Zánik funkčného obdobia

Článok 30

Výkon funkcie Povereníka zaniká: uplynutím funkčného obdobia; vzdaním sa funkcie písomným oznámením Národnému zhromaždeniu; splnením podmienok na odchod do penzie v súlade so zákonom; odvolaním z funkcie a smrťou.

O odvolaní Povereníka z funkcie sa uznesie Národné zhromaždenie.

Povereník bude odvolaný z funkcie:

- z dôvodu neodbornej a nesvedomitej práce;
- ak právoplatným rozsudkom bude odsúdený za trestný čin uložením trestu odňatia slobody, čím sa stane nedôstojným funkcie alebo pozbaveným spôsobilosti na právne úkony a výkon tejto funkcie;
- stratou štátneho občianstva;
- ak vykonáva inú verejnú alebo profesionálnu činnosť, ak vykonáva inú službu alebo prácu, ktoré by mohli vplývať na jeho samostatnosť a nezávislosť, alebo ak postupuje v rozpore so zákonom, ktorý upravuje zamedzenie kolízie záujmov pri výkone verejných funkcií.

Odvolanie Povereníka z funkcie sa začne konať na podnet jednej tretiny národných poslancov.

Výbor ustanoví, či jestvujú dôvody na odvolanie, o čom upovedomí Národné zhromaždenie.

Výbor Národné zhromaždenie upovedomí aj o žiadosti Povereníka o skončenie funkcie, ako aj o splnení podmienok na zánik výkonu funkcie z dôvodu splnenia podmienok na odchod do penzie v súlade so zákonom.

Národné zhromaždenie sa uznesie o odvolaní Povereníka z funkcie väčšinou hlasov všetkých národných poslancov.

Národné zhromaždenie zvolí nového Povereníka v lehote troch mesiacov po skončení funkčného obdobia Povereníka.

Postavenie Povereníka

Článok 31

Povereník má právo na plat jednako platu sudcu Najvyššieho kasačného súdu, ako aj právo na úhradu trov vzniknutých v súvislosti s výkonom jeho funkcie.

Povereník požíva imunitu rovnako poslaneckej imunite v Národnom zhromaždení.

Odborná služba Povereníka

Článok 32

Povereník má zriadenú odbornú službu, ktorá mu pomáha vo vykonávaní činností v okruhu jeho pôsobnosti.

Povereník vynáša akty, na základe ktorých po schválení Národným zhromaždením organizačne zriadi svoju odbornú službu.

Povereník má k dispozícii troch námestníkov.

Námestník Povereníka riadi uzatvoreným sektorom činnosti v súlade s aktami o organizácii a systemizácii prác.

Námestníkov Povereníka rozmiestňuje Povereník.

Povereník samostatne rozhoduje v súlade so zákonom o prijatí osôb do zamestnania v odbornej službe spravujúc sa potrebami profesionálneho a účinného vykonávania príslušných činností v okruhu svojej pôsobnosti.

Na zamestnancov v odbornej službe Povereníka primerane sa vzťahujú predpisy o pracovnom pomere v štátnych orgánoch.

Finančné prostriedky za vykonanú prácu Povereníka, jeho námestníkov a zamestnancov v jeho odbornej službe sa zabezpečia zo štátneho rozpočtu Republiky Srbska podľa návrhu Povereníka.

Sídlom Povereníka je Belehrad.

Pôsobnosť Povereníka

Článok 33

Povereník:

- prijíma a posudzuje sťažnosti na porušenie ustanovení tohto zákona a podáva mienku a návrhy v konkrétnych prípadoch alebo ukladá opatrenia v súlade s článkom 40 tohto zákona;
- informuje a poučí sťažovateľa o jeho práve a možnosti iniciovania súdneho alebo iného konania na ochranu práv, prípadne navrhne postup zmierenia;
- podáva žaloby podľa článku 43 tohto zákona o porušení práv vyplývajúcich z tohto zákona vo svojom mene a za súhlasu a na účet diskriminovanej osoby, nakoľko konanie pred súdom o istej veci už nie je začaté alebo právoplatným rozhodnutím skončené;
- podáva oznámenie o spáchanom priestupku porušenia práv vyplývajúcich z tohto zákona;
- predkladá Národnému zhromaždeniu ročnú a mimoriadnu správu o situácii v oblasti ochrany rovnoprávnosti;
- upozorňuje verejnosť na najčastejšie, typické a ťažké prípady diskriminácie;

- sleduje dodržiavanie zákona a iných predpisov, podnietuje schválenie alebo zmenu predpisov za účelom uskutočňovania a zveľačovania ochrany pred diskrimináciou a podáva mienku o ustanoveniach predlohy zákona a iných predpisov týkajúcich sa zákazu diskriminácie;
- nadväzuje a udržiava spoluprácu s orgánmi oprávnenými na uskutočnenie rovnoprávnosti a ochranu ľudských práv na území autonómnej pokrajiny a miestnej samosprávy;
- navrhuje orgánom verejnej moci a iným osobám opatrenia na realizovanie rovnoprávnosti.

Rokovací poriadok

Článok 34

Povereník vydá rokovací poriadok, ktorým sa bližšie upraví spôsob jeho práce a konania.

V KONANIE PRED POVERENÍKOM

Podanie sťažnosti

Článok 35

Osoba, ktorá utrpela diskrimináciu podá Povereníkovi sťažnosť písomne alebo výnimočne ústne do zápisnice bez povinnosti zaplatiť poplatok alebo iné úhrady.

Sťažnosť na vykonaný akt diskriminácie sa doloží dôkazmi.

V mene a za súhlasu dotknutej osoby, ktorej právo je porušené sťažnosť môže podať organizácia zaoberajúca sa ochranou ľudských práv alebo iná osoba.

Povereník sťažnosť doručí osobe proti ktorej sťažnosť smeruje do 15 dní odo dňa prijatia sťažnosti.

Článok 36

Povereník koná vo veci sťažnosti, nakoľko konanie pred súdom o istej veci už nie je začaté alebo právoplatným rozhodnutím skončené.

Povereník sťažnosť odloží, ak je zrejmé, že porušenie práv, na ktoré sťažovateľ poukazuje vlastne nejestvuje, ak vo veci už postupoval a opakovaný podnet neobsahuje nové dosvedčenia, tiež, ak ustanoví, že od udalosti porušenia práv uplynul dlhší čas, takže je nemožné účelovo konať.

Zistenie skutkového stavu

Článok 37

Po prijatí sťažnosti Povereník zisťuje skutkový stav veci nahliadnutím do predložených dôkazov a zápisnice o výpovedi sťažovateľa, osoby proti ktorej sťažnosť smeruje, ako aj iných osôb.

Osoba proti ktorej sťažnosť smeruje sa môže vyjadriť o uvedených skutočnostiach v sťažnosti do 15 dní odo dňa jej prijatia.

Zmierenie

Článok 38

Predtým ako podnikne ostatné úkony v konaní Povereník podá návrh na zmierenie v súlade so zákonom, ktorý upravuje postup mediácie (sprostredkúvania).

Mienky a odporúčania

Článok 39

O tom, či boli porušené ustanovenia tohto zákona Povereník sa zmieni do 90 dní odo dňa podania sťažnosti a upovedomí o tom sťažovateľa a osobu proti ktorej sťažnosť smeruje.

Po zistení, že ustanovenia tohto zákona boli porušené Povereník osobe proti ktorej sťažnosť smeruje navrhne akým spôsobom môže odstrániť porušenie práv.

Osoba, ktorá bude Povereníkom poučená je povinná konať v súlade s návrhom a odporúčaním a porušenie práv odstrániť v lehote 30 dní odo dňa jeho prijatia, o čom upovedomí Povereníka.

Opatrenia

Článok 40

Ak Povereníkom poučená osoba nepostúpi podľa odporúčania, respektíve porušenie práv neodstráni Povereník jej uloží karhacie opatrenie.

Ak osoba podľa odseku 1 tohto článku neodstráni porušenie práv do 30 dní odo dňa uloženia karhacieho opatrenia Povereník môže o tom oboznámiť verejnosť.

Karhacie opatrenie podľa odseku 1 tohto článku Povereník uloží rozhodnutím proti ktorému osobitný opravný prostriedok nie je prípustný.

Na konanie pred Povereníkom primerane sa uplatnia ustanovenia zákona o všeobecnom správnom konaní.

VI SÚDNA OCHRANA

Súdna právomoc a konanie

Článok 41

Každý kto sa domnieva, že je poškodený diskriminačným zaobchádzaním má právo podať žalobu na súde.

Na konanie sa primerane uplatnia ustanovenia zákona o sporovom konaní.

Konanie je súde.

Revízia je vždy povolená.

Miestna príslušnosť

Článok 42

V konaní na ochranu pred diskrimináciou miestne je príslušný okrem všeobecne miestne príslušného súdu aj súd v okruhu pôsobnosti ktorého sa nachádza sídlo, prípadne bydlisko prokurátora.

Žaloby

Článok 43

Žalobou podľa článku 41 odsek 1 tohto zákona sa môže požadovať:

- zákaz úkonu, ktorý predstavuje akt diskriminácie zákaz ďalšieho vykonávania diskriminácie, prípadne zákaz opakovaného aktu diskriminácie;
- zistenie, že sa žalovaný dopustil diskriminačného zaobchádzania voči žalobcovi alebo niekomu inému;
- úkon na odstránenie následkov diskriminačného zaobchádzania;
- náhradu materiálnej a nemateriálnej škody;
- zverejnenie vyneseného rozsudku v konaní na základe niektorej zo žalôb uvedených v bode 1 až 4 tohto článku.

Dočasné opatrenie

Článok 44

Žalobca môže v priebehu konania, ako aj po skončení konania až po výkon rozhodnutia okrem podanej žaloby žiadať, aby súd dočasným opatrením znemožnil

diskriminačné zaobchádzanie, ktorým by sa vyhlo nebezpečenstvu od násilia alebo väčšej nenahraditeľnej škody.

V návrhu na uloženie dočasného opatrenia sa musí preukázať, že je nebezpečenstvo od násilia a diskriminačného zaobchádzania pravdepodobné, a preto je dočasné opatrenie potrebné, aby sa znemožnilo použitie sily alebo vznik nenahraditeľnej škody.

Rozhodnutie o dočasnom opatrení súd je povinný vyniesť bezodkladne, a najneskôr do troch dní odo dňa prijatia návrhu.

Pravidlá o dokazovaní viny

Článok 45

Ak súd zistil, že bol spáchaný čin bezprostrednej diskriminácie alebo je taká skutočnosť pre zúčastnené strany v konaní nesporná, žalovaný nemôže byť oslobodený od zodpovednosti dokazovaním, že nie je vinný.

Nakoľko žalobca dosvedčí, že žalovaný spáchal akt diskriminácie, vinu za dokazovanie, že pri tom čine nebola porušená zásada rovnosti, prípadne zásada rovnakých práv a povinností, znáša žalovaný.

Žaloby iných osôb

Článok 46

Žaloby podľa článku 43 bod 1, 2, 3 a 5 môže podať Povereník a organizácia, ktorá sa zaoberá ochranou ľudských práv, respektíve práv určitej skupiny osôb.

Ak sa diskriminačné zaobchádzanie vzťahuje výlučne na určitú osobu, žalobcovia podľa odseku 1 tohto článku môžu podať žalobu iba za jej súhlasu v písomnej forme.

Osoba, ktorá sa úmyselne vystavila diskriminačnému zaobchádzaniu s cieľom bezprostredne preveriť v konkrétnom prípade uplatnenie pravidla o zákaze diskriminácie, môže podať žalobu podľa článku 43 bod 1, 2, 3 a 5 tohto zákona.

Osoba uvedená v odseku 3 tohto článku je povinná o svojom zámere oznámiť Povereníkovi okrem v prípade, ak to okolnosti nedovoľujú, tiež o podniknutom úkone Povereníka písomne upovedomiť.

Ak osoba uvedená v odseku 3 tohto článku nepodá žalobu, súd tú osobu môže vypočúvať ako svedka.

Proti osobe uvedenej v odseku 3 tohto článku nemôže byť podaná námietka, že delí zodpovednosť za škodu spôsobenú aktom diskriminácie.

VII DOZOR

Dozor nad dodržiavaním zákona

Článok 47

Dozor nad dodržiavaním zákona koná príslušné ministerstvo pre ľudské a menšinové práva.

Ročná správa Povereníka

Článok 48

Povereník predkladá Národnému zhromaždeniu ročnú správu o situácii v oblasti ochrany rovnoprávnosti, ktorá obsahuje posudok o činnosti orgánov verejnej moci, poskytovateľov služieb a iných osôb, postrehnuté nedostatky a odporúčania na ich nápravu.

Správa môže obsahovať aj poznatky o dodržiavaní zákona a iných predpisov, respektíve o potrebe schválenia alebo zmeny predpisov za účelom zveľadenia ochrany pred diskrimináciou.

Správa obsahuje resumé, čiže prehľadný výťah, ktorý sa uverejňuje v úradných novinách „Uradny vestnik Republiky Srbska“.

Mimoriadna správa

Článok 49

Ak jestvujú osobitne závažné dôvody Povereník môže z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť Národného zhromaždenia predložiť Národnému zhromaždeniu mimoriadnu správu.

Mimoriadna správa obsahuje resumé, čiže prehľadný výťah, ktorý sa uverejňuje v úradných novinách „Uradny vestnik Republiky Srbska“.

VIII TRESTNÉ USTANOVENIA

Článok 50

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 50.000 dinárov sa potresce úradná osoba, respektíve zodpovedná osoba orgánu verejnej moci, ak bude s osobami diskriminačne zaobchádzať (čl. 15 ods.2).

Článok 51

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce právnická osoba, respektíve podnikateľ, ak na základe osobnej vlastnosti osobe vykonávajúcej dočasné a občasnú prácu, osobe na doplnkovej práci, študentovi a žiakovi na praktickom výcviku, osobe na odbornej príprave a zdokonaľovaní bez založenia pracovného pomeru, čiže voluntaristovi naruší rovnaké možnosti na založenie pracovného pomeru alebo požívanie za rovnakých podmienok všetkých práv v oblasti práce (čl.16 ods.1)

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 1 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba právnickej osoby, prípadne orgánu verejnej moci, ako aj fyzická osoba.

Článok 52

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce právnická osoba, respektíve podnikateľ, ak v rámci svojej činnosti na základe osobnej vlastnosti osoby alebo skupiny osôb odmietne poskytnúť služby, požiadajú o splnenie podmienok, ktoré sa od iných osôb alebo skupiny osôb nevyžadujú, prípadne neoprávnené uprednostní pritom inú osobu alebo skupinu osôb (čl.17 ods.1).

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce právnická osoba, respektíve podnikateľ, majiteľ, prípadne užívateľ verejného objektu alebo verejného priestoru, či plochy, ak osobe alebo skupine osôb na základe ich osobnej vlastnosti znemožní prístup k tým objektom, respektíve priestorom (čl.17 ods.2)

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 1 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba právnickej osoby, prípadne orgánu verejnej moci, ako aj fyzická osoba.

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 2 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba právnickej osoby, prípadne orgánu verejnej moci, ako aj fyzická osoba.

Článok 53

Peňažnou pokutou za priestupok od 5.000 do 50.000 dinárov sa potresce zodpovedná osoba orgánu verejnej moci, ak bude konať v rozpore so zásadou slobodného vyjadrovania viery alebo náboženského vyznania, prípadne, ak osobu alebo skupinu osôb ukráti o právo získať, udržiavať, vyznávať a zmeniť vieru alebo náboženské vyznanie, ako aj o právo súkromne alebo verejne sa správať podľa svojich presvedčení (čl.18).

Peňažnou pokutou od 10.000 do 100.000 dinárov za priestupok podľa odseku 1 tohto článku sa potresce právnická osoba, prípadne podnikateľ.

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 1 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba právnickej osoby a fyzická osoba.

Článok 54

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce výchovná, čiže vzdelávacia ustanovizeň, ktorá osobe alebo skupine osôb na základe ich osobnej vlastnosti neoprávnené sťaží alebo znemožní zápis, prípadne ich vyradí z výchovnej, či vzdelávacej ustanovizne (čl.19 ods.2)

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 1 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba výchovno-vzdelávacej ustanovizne.

Článok 55

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce právnická osoba, ktorá ukráti o práva osobu alebo skupinu osôb alebo uzná výhody vzhľadom na pohlavie, respektíve využije osobu alebo skupinu osôb vzhľadom na pohlavie (čl.20 ods.2).

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce podnikateľ, ak ukráti o práva osobu alebo skupinu osôb alebo uzná výhody vzhľadom na pohlavie, respektíve koná fyzické a iné násilie, exploataciu, prejavuje nenávisť, znevažuje, vydiera a znepokojuje osobu alebo skupinu osôb vzhľadom na pohlavie.

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 2 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba právnickej osoby, prípadne orgánu verejnej moci, ako aj fyzická osoba.

Článok 56

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce právnická osoba alebo podnikateľ, ak osobu alebo skupinu osôb vyzve verejne sa vyjadriť o svojej sexuálnej orientácii, prípadne, ak znemožní vyjadrovanie o ich sexuálnej orientácii v súlade so zákonom (čl.21)

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 1 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba právnickej osoby, prípadne orgánu verejnej moci, ako aj fyzická osoba.

Článok 57

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce právnická osoba alebo podnikateľ, ak diskriminuje dieťa, respektíve maloletého na základe manželského, či nemanželského narodenia, verejne vyzýva na uprednostnenie detí jedného pohlavia vzhľadom na deti druhého pohlavia alebo diferencuje deti podľa majetkového stavu, profesie a iných symbolov spoločenského postavenia, aktivít, vyjadrenej mienky alebo presvedčenia ich rodičov, prípadne opatrovateľa a člena rodiny (čl.22 ods.2).

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 1 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba právnickej osoby, prípadne orgánu verejnej moci, ako aj fyzická osoba.

Článok 58

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce právnická osoba alebo podnikateľ, ak zanedbá alebo znepokojuje osobu na základe veku pri poskytovaní zdravotných alebo iných verejných služieb (čl.23 ods.1).

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 1 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba právnickej osoby, prípadne orgánu verejnej moci, ako aj fyzická osoba.

Článok 59

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce právnická osoba alebo podnikateľ, ak diskriminuje osobu alebo skupinu osôb z dôvodu ich politických presvedčení alebo príslušnosti, čiže nepríslušnosti do politickej strany (čl.25 ods.1).

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 1 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba právnickej osoby, prípadne orgánu verejnej moci, ako aj fyzická osoba.

Článok 60

Peňažnou pokutou za priestupok od 10.000 do 100.000 dinárov sa potresce právnická osoba, respektíve podnikateľ, ak osobe alebo skupine osôb na základe ich osobnej vlastnosti neoprávnené odmietne poskytnúť zdravotné služby, nastolí osobitné podmienky na poskytnutie zdravotných služieb, ktoré nemajú lekárske ospravedlnenie, odoprie postaviť diagnózu a ukráti informácie o aktuálnom zdravotnom stave, podniknutých alebo plánovaných opatreniach liečenia alebo rehabilitácie, ako aj znepokojuje, uráža a znevažuje počas pobytu v zdravotníckej ustanovizni (čl.27 ods.2)

Peňažnou pokutou od 5.000 do 50.000 dinárov za priestupok podľa odseku 1 tohto článku sa potresce zodpovedná osoba právnickej osoby, prípadne orgánu verejnej moci, ako aj zdravotný pracovník.

IX PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Voľba Povereníka

Článok 61

Národné zhromaždenie zvolí Povereníka v lehote 60 dní odo dňa začiatku uplatnenia ustanovení čl.28 až 40 tohto zákona.

Vynesenie aktov Povereníka

Článok 62

Povereník vynesie akty o organizácii svojej odbornej služby, ako aj rokovací poriadok v lehote 45 dní odo dňa jeho zvolenia.

Nadobudnutie účinnosti zákona

Článok 63

Tento zákon nadobúda účinnosť ôsmy deň odo dňa zverejnenia v úradných novinách „Uradny vestnik RS“ okrem čl.28 až 40, ktoré sa budú uplatňovať od 1.januára 2010.

антидискриминација

Србија

Програм Уједињених нација за развој (УНДП)
је глобална развојна мрежа која се залаже
за промене и обезбеђује приступ знању,
искуствима и ресурсима неопходним
за бољи живот грађана.

Програм Уједињених нација за развој (УНДП)

Поштански фах бр.3

Интернационалних бригада 69

11000 Београд

Србија

Телефон: +381 11 20 40 400

Факс: +381 11 3 44 43 00

www.undp.org.rs